

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

**Fiskální politika a dopady rozpočtových škrtnů na
rezort obrany**

Ing. Gabriela Matulajová

© 2017 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Ing. Gabriela Matulajová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Fiskální politika a dopady rozpočtových škrťů na rezort obrany

Název anglicky

Fiscal policy and impacts of budgetary deletion on province of defence

Cíle práce

Cílem práce je zhodnocení vývoje hospodaření rezortu obrany a zjištění průběhu výdajů na obranu ČR od vstupu do Severoatlantické Aliance.

Práce bude pojednávat o dopadu reforem na AČR a predikovat hrozby, které souvisí s trendem snižování obranných výdajů. Současně budou navrženy podmínky k zamezení odchodu specialistů do civilního sektoru a dále opatření nutná k zavedení pro udržitelnost rozvoje bojeschopnosti u vybraného útvaru AČR.

Metodika

V teoretické části budou popsány nástroje fiskální politiky, příjmová a výdajová strana rozpočtu v souvislosti s hospodařením Ministerstva obrany ČR.

V teoretické části bude použita popisná metoda a pomocí metody explanace budou zdůvodněny příčiny popisovaného vývoje hospodaření rezortu obrany v závislosti na rozpočtové kapitole MO. Metoda komparace bude použita v teoretické části ke srovnání vývoje čerpání rozpočtu kapitoly MO od vstupu do NATO a k porovnání obranných výdajů ČR a států Aliance.

V praktické (analytické) části bude zjišťován vliv snižování finančních prostředků na výcvik AČR, zvyšující se náklady na obnovu techniky a výzbroje při snižujícím se rozpočtu. Pomocí metody dedukce bude vyvozován dopad snižování finančních prostředků na výcvik a obnovu techniky a na budoucí obranyschopnost státu. V praktické části je pomocí metody komparace srovnán vývoj plnění stanovených úkolů AČR v závislosti na klesajícím rozpočtu a dále porovnán stav před a po zavedení novely zákona č. 221/1999 Sb. Metoda analýzy se prolíná celou praktickou částí práce. Metoda rozebírá vliv dopadu novely zákona o VZP na setrvání VZP ve služebním poměru, analyzuje bariéry vstupu VZP na trh práce a ztrátu odborných schopností AČR. Dále metoda odhaluje konkrétní dopady snižujících se finančních prostředků u vybraného útvaru AČR.

V závěru práce bude použita metoda analogie, kdy budou odvozeny závěry na základě podobnosti s jiným systémem či situací, na příkladu predikování hrozeb pokračujícího trendu snižování obranných výdajů na základě srovnání s historickými událostmi.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

fiskální politika, rozpočet, hospodaření resortu obrany, rozpočtová kapitola MO, bojeschopnost AČR, alianční závazky, predikce hrozeb, snižování obranného rozpočtu

Doporučené zdroje informací

HELÍSEK, Mojmír. Makroekonomie. 2. aktualiz. vyd. Praha : MELANDRIUM, 2002. 326 s. ISBN 80-86175-26-X.

Kolektiv autorů. Bílá kniha o obraně. 1.vyd. Havlíčkův Brod. 2011. 168 s. ISBN 978-80-7278-564-3

Kolektiv autorů pod vedením Ministerstva zahraničních věcí ČR. Bezpečnostní strategie ČR. Praha. 2015. 24 s. ISBN 978-80-7441-005-5.

MIČÁNEK, František, a kol. Zpráva o stavu zabezpečení obrany ČR v roce 2014 mýty a realita, Vojenské rozhledy, 2014, roč. 23 (55), č. 2, ISSN 2336 – 2995 (on line), dostupné z [http://www.vojenskerozhledy.cz/aktuality/2 – uncategorised/66 – zprava – o – stavu zabezpecen – obrany – cr -v- roce – 2014 – myty -a- realita](http://www.vojenskerozhledy.cz/aktuality/2-uncategorised/66-zprava-o-stavu-zabezpeceni-obrany-cr-v-roce-2014-myty-a-realita)

Ministerstvo obrany České republiky. Resortní rozpočet. Mocr.army.cz [online]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>

Stockholm international peace research institute. SIPRI Military Expenditure Database. Sipri.org [online]. Dostupné z: [http://www.sipri.org/research/armaments/milex/milex _ database](http://www.sipri.org/research/armaments/milex/milex_database)

STROPNICKÝ, Martin. Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2014, kapitola 307- ministerstvo obrany [online]. 2015, [cit. 2015-5-20]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>

Zákon o vojácích z povolání (Zákon č.221/1999 Sb.). Dostupné on-line na <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-221#cast1>

Předběžný termín obhajoby

2016/17 ZS – PEF (únor 2017)

Vedoucí práce

Mgr. František Hřebík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 10. 11. 2015

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 31. 01. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Fiskální politika a dopady rozpočtových škrťů na rezort obrany" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu diplomové práce panu Mgr. Františku Hřebíkovi, Ph.D. za cenné rady při zpracování diplomové práce a rodině za trpělivost a podporu při studiu.

Fiskální politika a dopad rozpočtových škrtnů na rezort obrany

Souhrn

Diplomová práce je zaměřena na analýzu vývoje výdajů na obranu v období od vstupu České republiky do Severoatlantické aliance. Zabývá se důsledky nestability výše finančních prostředků na nutnost reforem rezortu obrany, na kvalitu výcviku a schopnost plnění aliančních závazků Armády České republiky v porovnání s vybranými členy Aliance. Věnuje se vlivu nedostatku kapitálu Ministerstva obrany v období let 2008 – 2014 na pořízení moderní techniky kompatibilní s aliančními partnery, podmínkám služby vojáků z povolání po novelizaci zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání. Konkrétní dopad nedostatku finančních prostředků zrcadlí neutěšený stav útvaru protiletadlové obrany ve Strakonících.

Po analýze dopadů finanční nestability rezortu obrany předkládá návrhová část práce doporučení konkrétních kroků vedoucích k zefektivnění hospodaření rezortu obrany ve vztahu k oblastem ovlivněných rozpočtovými škrty. Byly stanoveny hlavní bezpečnostní hrozby, na jejichž eliminaci je nutné reagovat meziročním navyšováním rozpočtu na obranu. Doporučením je náprava kroků uskutečněných v rámci novelizace zákona o vojácích z povolání s cílem zamezit odlivu vojenských specialistů z rezortu obrany. Přehodnocení schopností armády je vytyčeno jako směr pro zefektivnění alokace zdrojů státního rozpočtu.

Klíčová slova: alianční závazky; bojeschopnost AČR; fiskální politika; hospodaření resortu obrany; predikce hrozeb; rozpočet; rozpočtová kapitola MO; snižování obranného rozpočtu.

Fiscal policy and impacts of budgetary deletion on province of defence

Summary

The dissertation is focused on an analysis of defence spending since Czech Republic has joined North Atlantic Treaty Organisation. It deals with consequences of the instability of the amount of funds on the need for reforms in the defence department, the quality of military training and the ability to fulfill ability to the Alliance Army of the Czech Republic in comparison with selected members of the Alliance. It envisages the impact of lack Ministry Defence's funds during 2008 – 2014 period on to acquisition of modern technology compatible with alliance partners, the conditions of service of soldiers after the amendment of novelized law number 221/1999. The particular impact to funds shortage mirrored dismal situation in Surface Based Air Defence army unit in Strakonice.

After analyzing the impact of the financial instability on the defence department, dissertation presents the recommendation of specific measures leading to part concrete recommendations for action to streamline the management of the defence department in relation to the areas affected by budget cuts. They defined the major security threats who see elimination is necessary to respond by increasing year-on-year defence budget. The recommendation is to remedy acts carried out in the amendment to the law on professional soldiers to prevent the outflow of the military specialists from the Ministry of Defence. Revising the ability of the army is defined as a way to streamline the allocation of state budget resources.

Keywords: Budget; Czech Army Effectiveness; Fiscal policy; Management of Defence department; NATO's commitment; Reducing the defence budget ; the Ministry of Defence budget item; Threats Prediction.

OBSAH

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika práce.....	12
3 Teoretická východiska	15
3.1 Fiskální politika.....	15
3.1.1 Charakteristika státního rozpočtu	15
3.1.1.1 Funkce státního rozpočtu.....	19
3.1.1.2 Příjmy a výdaje státního rozpočtu	19
3.1.2 Cíle fiskální politiky	20
3.1.3 Nástroje fiskální politiky	21
3.2 Vývoj hospodaření rezortu obrany v závislosti na rozpočtové kapitole MO.....	22
3.2.1 Příjmy kapitoly 307 MO	25
3.2.2 Výdaje kapitoly 307 MO ve vztahu k HDP.....	28
3.2.2.1 Výdaje na zajištění obrany ČR ozbrojenými silami	31
3.2.2.2 Výdaje na zabezpečení zahraničních misí.....	35
3.2.3 Vývoj čerpání rozpočtu kapitoly MO od vstupu do NATO	36
3.2.4 Porovnání obranných výdajů ČR a států Aliance	38
4 Analytická část	40
4.1 Analýza bojeschopnosti AČR ve vztahu k snižujícím se výdajům na obranu.....	40
4.2 Vývoj plnění stanovených úkolů AČR v závislosti na klesajícím rozpočtu	43
4.3 Důsledky reorganizací AČR	46
4.3.1 Ztráta specifických schopností v důsledku reforem	48
4.4 Investice do modernizace vojenské techniky.....	49
4.5 Zhodnocení udržitelnosti plnění aliančních závazků	53

4.6 Úbytek vojenských specialistů.....	57
4.6.1 Vliv novely zákona č.221/1999 Sb. na setrvání VZP ve služebním poměru .	62
4.6.2 Analýza bariér vstupu VZP na trh práce	64
4.7 Konkrétní dopady snižujících se finančních prostředků u vybraného útvaru AČR.	65
4.8 SWOT analýza stavu AČR v roce 2017.....	70
5 Zhodnocení výsledků a doporučení	73
5.1 Doporučení směřující k udržitelnosti bojeschopné AČR.....	75
5.1.1 Opatření rozvoje bojeschopného útvaru AČR.....	78
5.2 Predikce hrozeb pokračujícího trendu snižování obranných výdajů	79
5.3 Přehodnocení schopností AČR	82
5.4 Návrh kroků k zamezení úbytku specialistů z AČR	84
6 Závěr.....	86
7 Seznam použitých zdrojů	89
7.1 Tištěné dokumenty	89
7.2 Elektronické dokumenty	90
8 Přílohy	95
Seznam zkratk	98
Seznam tabulek	99
Seznam grafů.....	100

1 Úvod

Hlavní úkoly Ministerstva obrany (MO) a Armády České republiky (AČR) vychází ze zákonných norem, zejména zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách, ve znění pozdějších předpisů, kterými jsou činnosti spojené se zajišťováním obrany České republiky (ČR). Vzhledem ke skutečnosti, že zajištění úplné a všestranné obrany území ČR je možné pouze v rámci sdílené odpovědnosti a vzájemné pomoci, je nadále uplatňována vzájemná pomoc v systému kolektivní obrany NATO (North Atlantic Treaty Organization). Členství v mezinárodních organizacích nesníhá z České republiky její prvotní odpovědnost za vlastní obranu. Probíhá i nasazení ozbrojených sil mimo území České republiky v rámci širšího úsilí mezinárodního společenství a v celém spektru operací vedených NATO, Evropskou unií (EU), OSN (Organizací spojených národů).

Směr, kterým se bude AČR a celý resort ubírat i do budoucna, určuje Bílá kniha o obraně ČR. Předmětem dokumentu je identifikace klíčových a nezbytných schopností ozbrojených sil, jejich vazba na majetkové, personální i finanční zdroje a obsahuje také seznam modernizačních projektů, jež budou mít zásadní dopad na rozpočet v následujících letech. Hlavním zdrojem hospodaření kapitoly 307 Ministerstva obrany jsou prostředky vyčleněné státním rozpočtem na základě zákona č. 504/2012 Sb., o státním rozpočtu ČR, který kapitole MO stanovuje souhrnné, průřezové a specifické ukazatele příjmů a výdajů.

Dlouhodobý klesající trend schváleného rozpočtu pro resort Ministerstva obrany, který je zřejmý od roku 2008 jako důsledek propuknuvší finanční krize v USA v srpnu 2007, kontinuálně pokračoval do roku 2014, kdy se pokles zastavil. Výdaje na obranu se začaly zvyšovat. Několikaleté snižování limitu rozpočtu má zásadní vliv jak na schopnost MO plnit své úkoly na území ČR, tak i na plnění závazků vyplývajících z mezinárodních smluv a účasti v mezinárodních organizacích a zahraničních operacích.¹

¹STROPNICKÝ, Martin. Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2014. *Ministerstvo obrany* [online].(PDF). 2015. [cit. 2015-5-20]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.mo.cr.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>

Jedním ze zásadních dopadů stanovených celkových limitů rozpočtu se projevuje v nemožnosti naplnit všechny jednotky lidskými zdroji, což má za následek snížení schopností nasaditelných sil a prostředků Armády České republiky, sníženou schopnost udržitelnosti v operacích a snížený počet rotací kontingentů v zahraničních misích oproti doporučeným standardům NATO. Dlouhodobý deficit rozpočtových prostředků v rámci běžných výdajů má za následek snížení intenzity výcviku, a tím vycvičenost a připravenost AČR alespoň na minimální požadovanou úroveň bez dalšího rozvoje. Nedostatečné pokrytí ošetřování a oprav techniky a pořizování náhradních dílů rozpočtovými zdroji se negativně projevuje ve snížení možnosti využití této techniky k výcviku i zabezpečení běžného života s negativním dopadem na bojeschopnost AČR.

Při pokračování trendu snižování výdajů hrozí v delším časovém horizontu snížení nebo úplné zaniknutí stávajících schopností. Porovnáním vynaložených výdajů České republiky na obranu (tzv. obranné výdaje podle metodiky NATO) v procentním vyjádření na HDP, došlo za posledních 10 let k výraznému propadu postavení ČR v porovnání s ostatními 29 členskými státy Aliance, a to z 12. místa (rok 2003) na 21. místo (rok 2013), resp. v procentním vyjádření z 1,95% na 1,1 %, čímž došlo k nedodržení původně deklarovaného záměru dlouhodobě udržet podíl obranných výdajů ČR na úrovni 2% HDP.

Během posledních let se v důsledku snižování schvalovaných limitů rozpočtu kapitoly MO a z nich plynoucích odkladů investic nadále hromadí obrovský deficit ve výzbroji, technice a nemovité infrastruktuře.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zhodnocení vývoje hospodaření rezortu obrany a analýza výdajů na obranu ČR od vstupu do Severoatlantické aliance. Dílčím cílem diplomové práce je pojednání o dopadu reforem na AČR a predikce hrozeb, které souvisí s trendem snižování obranných výdajů. V diplomové práci jsou navrženy podmínky k zamezení odchodu specialistů do civilního sektoru a opatření nutná k zavedení pro udržitelnost rozvoje bojeschopnosti u vybraného útvaru AČR.

2.2 Metodika práce

V teoretické části diplomové práce byla použita metoda deskripce k zařazení zkoumaného cíle do problematiky rozpočtové politiky. Zabývá se objasněním pojmu cílů a nástrojů fiskální politiky a z ní se vyčleňujících charakteristik rozpočtu (funkce rozpočtu, příjmy a výdaje rozpočtu). Hlavní zkoumaná oblast rozpočtu kapitoly 307 Ministerstva obrany byla zařazena do systému odpovědnostního třídění státního rozpočtu podle vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě. Byl objasněn vývoj příjmů a výdajů rezortu obrany v období od vstupu České republiky v roce 1999 do roku 2016. Primárním zdrojem pro čerpání informací se stal dokument Státní závěrečný účet České republiky. Pomocí metody explanace byly zdůvodněny příčiny popisovaného vývoje hospodaření rezortu obrany v závislosti na rozpočtové kapitole MO. Značná část textu byla věnována objasnění rozpočtu alokovaného na výdaje na zabezpečení zahraničních misí a zajištění obrany České republiky. Neméně důležitá kapitola teoretické části práce byla věnována srovnání vývoje čerpání rozpočtu kapitoly MO od vstupu do NATO a k porovnání obranných výdajů České republiky a států Severoatlantické aliance za využití metody komparace. Důležitým informačním pramenem pro porovnání byla the SIPRI Military Expenditure Database.

Praktická část práce byla zaměřena na analýzu schopnosti AČR dodržet úroveň přípravy za fluktuace finančních prostředků alokovaných pro rezort obrany. Analýza se dotkla schopnosti plnění závazků vyplývajících z členství v Severoatlantické alianci při zhoršující se bezpečnostní situaci ve světě a na území Evropské unie. Stěžejním

dokumentem se pro analýzu stala Bezpečnostní strategie České republiky. Dále byl porovnáván vývoj přístupu ke struktuře výcviku Armády České republiky a vlivy, které byly příčinou změny. Metodou dedukce byl vyvozen dopad snižovaných rozpočtů v průběhu let rezortu obrany na výcvik. Metoda dedukce byla využita při vyvozování závěrů o důsledcích reorganizace Armády. Následně byl pomocí metody analýzy rozebrán vývoj investic do modernizace vojenské techniky a trend vývoje do roku 2020 s plánovaným pořízením nových technologií. Významným dokumentem vstupujícím v této části práce do objasnění problematiky byla Smlouva o konvenčních ozbrojených silách. Následně byla analyzována problematika hodnoty příspěvku k plnění závazků vůči Severoatlantické alianci ve srovnání s členy tzv. Visegrádské čtyřky za využití dokumentu Bezpečnostní strategie České republiky. Metodou komparace byla zkoumána problematika plnění závazku výdajů na obranu ze státního rozpočtu v hodnotě 2% hrubého domácího produktu (HDP). Byl zanalyzován důsledek vlivu reformy v Armádě a schopnosti, kterými Armáda disponuje. Metodou komparace byl porovnáván případný vliv novelizace zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, na úbytek vojenských specialistů. Metodou analýzy byla zpracovaná kapitola o bariérách vstupu vojáka z povolání na trh práce při odchodu z aktivní služby a možných alternativách dalšího profesního uplatnění. Vyústěním praktické části diplomové práce byl rozbor konkrétních dopadů nedostatku finančních prostředků u vybraného útvaru Armády České republiky. Analýzou byla zkoumána finanční náročnost udržení schopnosti protiletadlové obrany pro potřeby České republiky za pomoci dotací na opravy již zastaralých vojenských technologií. Pramenem pro zkoumání oprávněnosti prodloužení schopnosti se stala Bílá kniha o obraně České republiky a její aktuálnost v současné měnící se bezpečnostní situaci s ohledem na stále naléhavější potřebu řešení nedodržování závazku vůči Severoatlantické alianci.

Vyústěním praktické části diplomové práce bylo předložení doporučení konkrétních kroků vedoucích k zefektivnění hospodaření rezortu obrany ve vztahu k oblastem ovlivněných rozpočtovými škrty. Byly stanoveny hlavní bezpečnostní hrozby, na jejichž eliminaci je nutné reagovat meziročním navyšováním rozpočtu na obranu a metodou analogie porovnané s hrozbami, které sužovaly světové bezpečnostní dění v 90. letech 20. století. Metodou dedukce byla doporučena náprava kroků uskutečněných v rámci novelizace zákona o vojácích z povolání s cílem zamezit odlivu vojenských specialistů

z rezortu obrany. Přehodnocení schopností armády bylo vyzdviženo jako směr pro zefektivnění alokace zdrojů státního rozpočtu.

3 Teoretická východiska

Teoretická východiska práce se zabývají objasněním pojmu cíle a nástroje fiskální politiky a z ní se vyčleňujících charakteristik rozpočtu (funkce rozpočtu, příjmy a výdaje rozpočtu). Zkoumaná oblast rozpočtu kapitoly 307 Ministerstva obrany je zařazena do systému odpovědnostního třídění státního rozpočtu podle vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě. Je objasněn vývoj příjmů a výdajů rezortu obrany v období od vstupu České republiky v roce 1999 do roku 2016. Jsou stanoveny příčiny popisovaného vývoje hospodaření rezortu obrany v závislosti na rozpočtové kapitole MO. Podstatná část textu je věnována objasnění rozpočtu alokovaného na výdaje na zabezpečení zahraničních misí a zajištění obrany České republiky. Teoretická část práce je věnována srovnání vývoje čerpání rozpočtu kapitoly MO od vstupu do NATO a k porovnání obranných výdajů České republiky a států Severoatlantické aliance.

3.1 Fiskální politika

Centrální banka a vláda provádějí makroekonomickou regulaci souběžně s cílem větší účinnosti opatření stabilizačních politik (měnová a fiskální politika). Dosažení tohoto souladu může vycházet z řízení agregátní poptávky a řízení struktury produktu.

Makroekonomická regulace je zaměřena na řízení agregátní poptávky stimulací nebo omezováním. Pokud vláda zvyšuje výdaje nebo snižuje daně, může tuto fiskální expanzi posílit expanzivní měnovou politikou. Je-li pro autority prioritní měnová politika, pak je koordinovaný postup fiskální politiky důležitý v ekonomice s fixními měnovými kurzy.

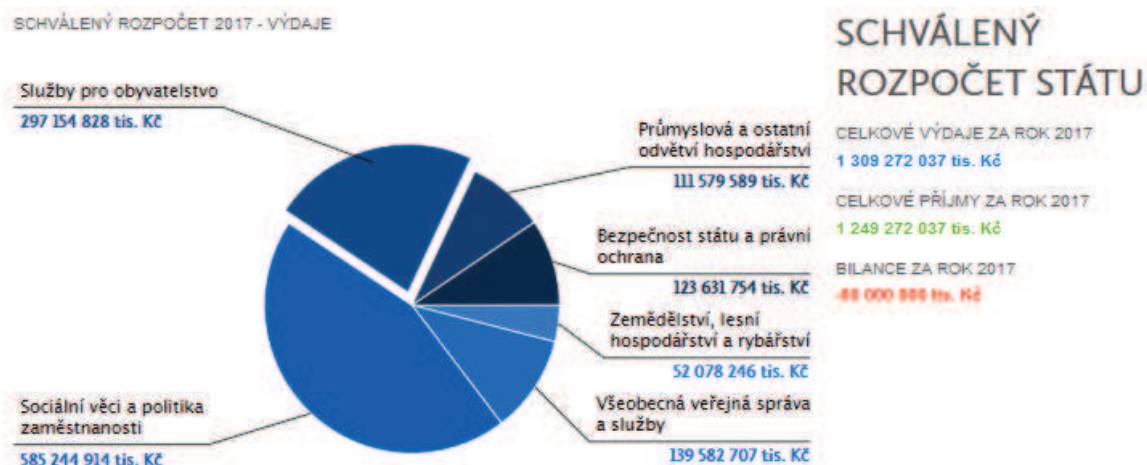
Ve druhém přístupu nejde o stimulaci ani o zadržování agregátní poptávky, ale o ovlivňování struktury produktu. Měnová politika stimuluje výdaje citlivé na úrokovou sazbu a opatření fiskální politiky vede k růstu úrokové sazby.

3.1.1 Charakteristika státního rozpočtu

Rozpočtem v rámci ekonomické teorie označujeme soustavu veřejných rozpočtů. Soustava rozpočtů představuje tvorbu a použití centralizovaných peněžních fondů vládou včetně veřejné správy na místních úrovních za určité období.

Na státní rozpočet lze nazírat jako na centrální peněžní fond, který je používán jako prostředek nenávratného a neekvivalentního rozdělení. Z jiného úhlu pohledu lze státní rozpočet vidět jako bilanci příjmů a výdajů. Rozpočet je členěn do kapitol, z nichž kapitola 307 Ministerstvo obrany je jedním z předmětů analýzy diplomové práce.

Graf 1 – Schválený státní rozpočet na rok 2017

Zdroj: MONITOR. Informační portál Ministerstva financí. *Schválený rozpočet 2017* [online]. [cit. 2017-02-23]. Dostupné z WWW: <http://monitor.statnipokladna.cz/2016/schvaleny-rozpocet-2017/>

Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě stanoví rozpočtovou skladbu jakožto jednotné třídění příjmů a výdajů, které se uplatňuje v rozpočtech organizačních složek státu. Rozpočtová skladba třídí příjmy a výdaje z různých hledisek.² Pro potřeby analýzy je kapitola 307 MO názorně začleněna pod hledisko odpovědnostní třídění (kapitoly státního rozpočtu) společně s:

- kapitola 301 Kancelář prezidenta republiky;
- kapitola 302 Poslanecká sněmovna Parlamentu;
- kapitola 303 Senát Parlamentu;
- kapitola 304 Úřad vlády České republiky;
- kapitola 305 Bezpečnostní informační služba;
- kapitola 306 Ministerstvo zahraničních věcí;
- kapitola 307 Ministerstvo obrany;
- kapitola 308 Národní bezpečnostní úřad;

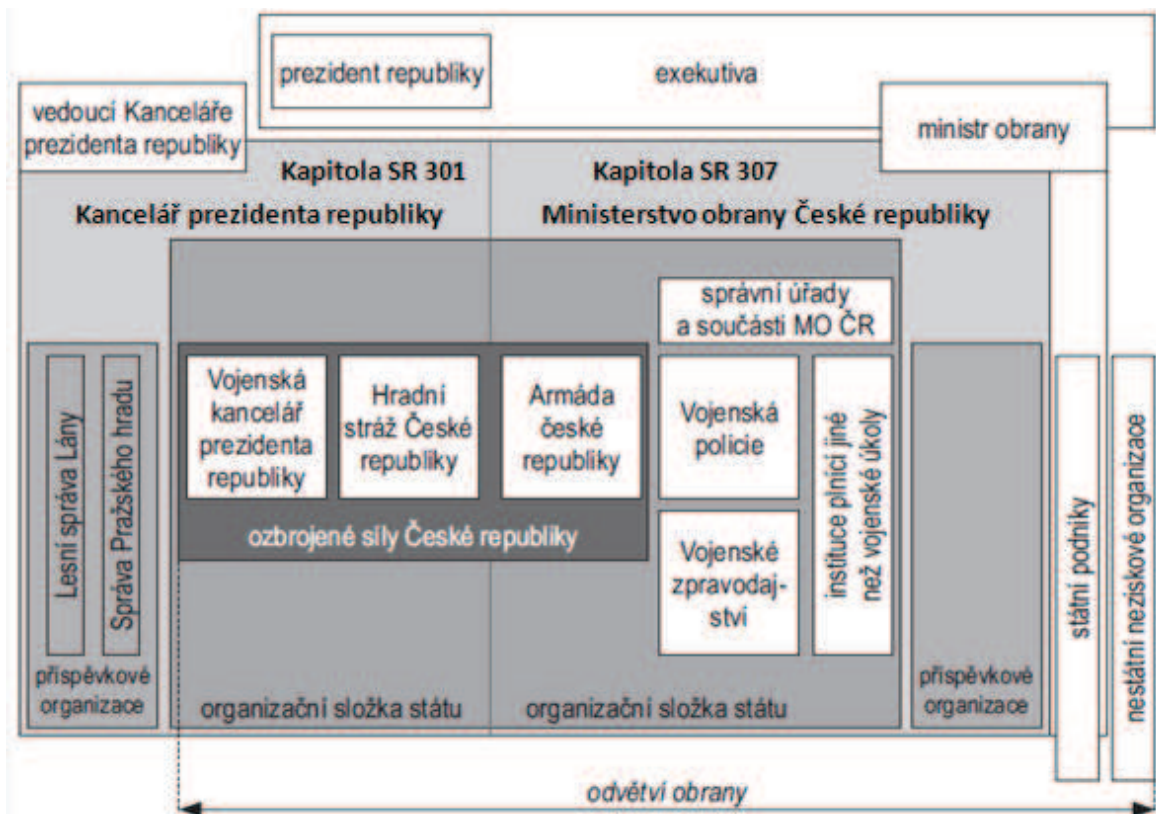
²Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě

- kapitola 309 Kancelář veřejného ochránce práv;
- kapitola 312 Ministerstvo financí;
- kapitola 313 Ministerstvo práce a sociálních věcí;
- kapitola 314 Ministerstvo vnitra;
- kapitola 315 Ministerstvo životního prostředí;
- kapitola 317 Ministerstvo pro místní rozvoj;
- kapitola 321 Grantová agentura České republiky;
- kapitola 322 Ministerstvo průmyslu a obchodu;
- kapitola 327 Ministerstvo dopravy;
- kapitola 328 Český telekomunikační úřad;
- kapitola 329 Ministerstvo zemědělství;
- kapitola 333 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy;
- kapitola 334 Ministerstvo kultury;
- kapitola 335 Ministerstvo zdravotnictví;
- kapitola 336 Ministerstvo spravedlnosti;
- kapitola 343 Úřad pro ochranu osobních údajů;
- kapitola 344 Úřad průmyslového vlastnictví;
- kapitola 345 Český statistický úřad;
- kapitola 346 Český úřad zeměměřický a katastrální;
- kapitola 348 Český báňský úřad;
- kapitola 349 Energetický regulační úřad;
- kapitola 353 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže;
- kapitola 355 Ústav pro studium totalitních režimů;
- kapitola 358 Ústavní soud;
- kapitola 359 Úřad Národní rozpočtové rady;
- kapitola 361 Akademie věd České republiky;
- kapitola 371 Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a hnutí;
- kapitola 372 Rada pro rozhlasové a televizní vysílání;
- kapitola 373 Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře;
- kapitola 374 Správa státních hmotných rezerv;
- kapitola 375 Státní úřad pro jadernou bezpečnost;

- kapitola 376 Generální inspekce bezpečnostních sborů;
- kapitola 377 Technologická agentura České republiky;
- kapitola 381 Nejvyšší kontrolní úřad;
- kapitola 396 Státní dluh;
- kapitola 397 Operace státních finančních aktiv;
- kapitola 398 Všeobecná pokladní správa.

Následující tabulka znázorňuje odvětví obrany České republiky (ČR) spadající pod kapitolu 307 MO. Z tabulky je tedy zřejmé, kterým organizačním složkám státu plynou finanční prostředky z kapitoly 307 MO.

Schéma – Odvětví obrany v České republice

Zdroj: Pernica, Bohuslav. Profesionalizace ozbrojených sil. str. 19.

3.1.1.1 *Funkce státního rozpočtu*

Význam rozpočtu je možno rozdělit do tří oblastí:³

- alokační funkce rozpočtu – rozpočty soustřeďují finanční prostředky k zabezpečení produkce veřejných statků;
- redistribuční funkce – přerozdělování důchodů;
- stabilizační funkce (fiskální politika) – usměrňování makroekonomického vývoje dané země ve smyslu ovlivňování vývoje hlavních makroekonomických veličin.

3.1.1.2 *Příjmy a výdaje státního rozpočtu*

Rozpočtové příjmy jsou tvořeny:⁴

- daně – přímé daně (osobní důchodové daně, daně ze zisku podniků, různé daně z majetku) a nepřímé daně (daň z přidané hodnoty, daň spotřební, cla);
- přijaté úroky, příjmy z pronájmu majetku, splátky poskytnutých úvěrů;
- příjmy, založené na snížení aktiv vlády (prodej majetku);
- přijaté dotace (významné u územních rozpočtů).

Rozpočtové výdaje lze rozdělit:⁵

- transferové platby domácnostem (podpory, dávky, příspěvky, ...);
- vládní nákupy (financování běžných a investičních výdajů ve školství, zdravotnictví, veřejné správě, armádě, policii, ...);
- transferové platby podnikům v podobě subvencí (podpora exportu, do dopravy, zemědělství, ...);
- vyplacený úrok z veřejného dluhu.

Rozdíl mezi příjmy a výdaji představuje saldo rozpočtu (přebytkové, vyrovnané, deficitní). Rozpočtový deficit je financován výpůjčkami zpravidla v podobě dluhopisů vlád a je zpravidla hlavním faktorem vzniku veřejného dluhu.

³HELÍSEK, Mojmír. *Makroekonomie*. 2002, 326 s.

⁴Tamtéž

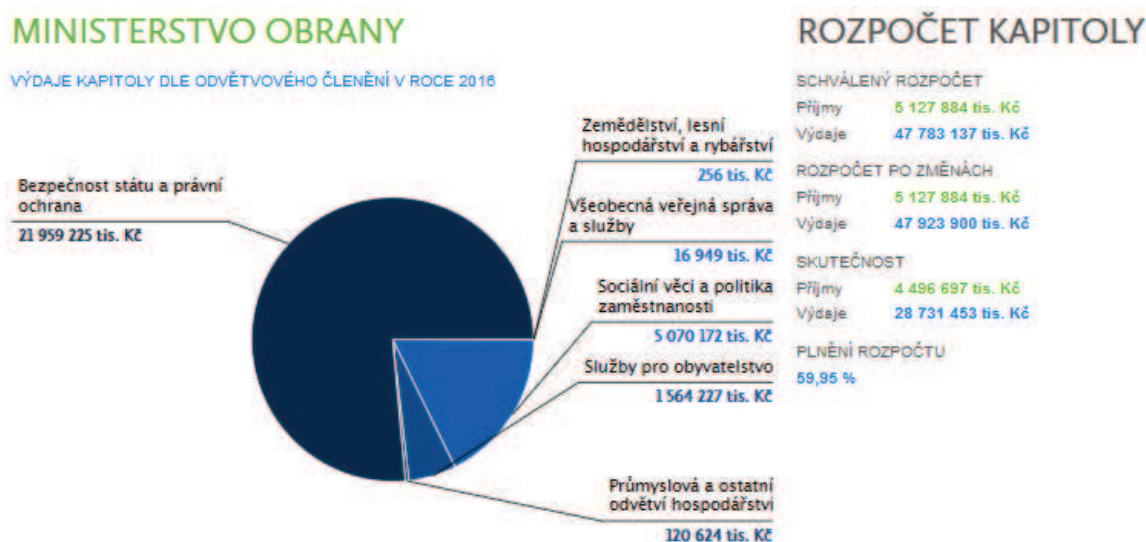
⁵Tamtéž

Ke srovnání výše rozpočtů a jejich sald jsou používány relativní ukazatele:

- poměr výdajů rozpočtu k HDP;
- poměr salda rozpočtu k HDP.

V konkrétním případě kapitoly 307 rezortu ministerstva obrany bylo pro rok 2016 ze státního rozpočtu vyčleněno na výdaje 47 783 137 tis. Kč a příjmy tvořily značně menší objem finančních prostředků ve výši 5 127 884 tis. Kč.

Graf 2 – Výdaje a příjmy kapitoly 307 MO za rok 2016

Zdroj: MONITOR. Informační portál Ministerstva financí. *Výdaje kapitoly 307 MO* [online]. [cit. 2017-02-23]. Dostupné z WWW: <http://monitor.statnipokladna.cz/2016/statni-rozpocet/kapitola/307>

Skutečnost, že se schválený rozpočet výrazně liší od skutečného, lze vysvětlit stávajícím legislativním rámcem, kterým se musí rezort obrany řídit při zadávání veřejných zakázek.

3.1.2 Cíle fiskální politiky

Cíle fiskální politiky je možné popsat jako usměrňování vývoje hlavních makroekonomických veličin zejména zaměstnanosti či cenové hladiny. Fiskální politika krátkodobě ovlivňuje zejména expanzivními opatřeními prostřednictvím agregátní

poptávky produkt a zaměstnanost. Fiskální expanze je přitom doprovázena rozpočtovým deficitem, který může být financován prostřednictvím:⁶

- použití naakumulovaných nevyužitých úspor;
- růstem peněžní zásoby (centrální banka na otevřeném trhu nakupuje vládní cenné papíry emitované vládou pro krytí potřeb fiskální expanze) – monetarizace rozpočtového deficitu.

Fiskální politika podle keynesiánského přístupu s sebou nese i problémy ve formě bariér účinnosti:⁷

- časová zpoždění;
- efekt vytěsňování – důsledky fiskální expanzivní politiky v podobě růstu nominálního produktu se projeví též na peněžním trhu v podobě růstu poptávky po penězích a tedy i v růstu úrokové sazby;
- rostoucí veřejný dluh v důsledku rozpočtového deficitu;
- tlaky na měnový kurz;
- fixní měnový kurz – centrální banka provádí kurzové intervence;
- pohyblivý měnový kurz – mezinárodní pohyb finančních aktiv se projevuje v kurzových výkyvech, které v důsledku změny čistého exportu oslabují účinek fiskální politiky.

3.1.3 Nástroje fiskální politiky

Nástroji fiskální politiky jsou příjmová a výdajová stránka rozpočtu, které jsou interpretovány pomocí jejich vlivu na agregátní poptávku:⁸

- Rozpočtové příjmy – změna míry zdanění důchodů se zejména promítá do změny spotřebních výdajů domácností. Při poklesu zdanění a růstu osobního disponibilního důchodu porostou výdaje a tím i agregátní poptávka. Zdanění důchodu může být progresivní (např. zdanění mezd), konstantní (např.

⁶HELÍSEK, Mojmír. *Makroekonomie*. 2002, 326 s.

⁷HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. 340s. ISBN 978-80-7357-497-0.

⁸HELÍSEK, Mojmír. *Makroekonomie*. 2002, 326 s.

zdanění zisků podniků) nebo degresivní (např. za určitých podmínek zdravotní pojištění).

- Rozpočtové výdaje – vládní nákupy statků, transferové výdaje státu bezprostředně zvyšují agregátní poptávku.

Nástroje fiskální politiky mají dvojí mechanismus fungování:⁹

- Automatické (vestavěné) stabilizátory – tyto nástroje fungují samočinně, bez vládní intervence např. progresivní zdanění důchodů, automatická změna zejména transferových plateb vlády domácnostem (podpora v nezaměstnanosti, sociální dávky). Uvedené nástroje fiskální politiky působí stabilizačně a tedy proticyklicky (zmírnění cyklických výkyvů produktu).
- Diskreční politika – fiskální politika založená na volném rozhodování autorit o použití určitého nástroje fiskální politiky. Jedná se zejména o financování investičních výdajů, které zaměstnávají velké množství pracovníků (stavba dálnice), financování krátkodobých pracovních míst (veřejně prospěšné práce), změnu daňových sazeb s cílem stimulace soukromých výdajů.

3.2 Vývoj hospodaření rezortu obrany v závislosti na rozpočtové kapitole MO

Dne 12. března 2014 si Česká republika, společně s Maďarskem a Polskem, připomínala 15 let vstupu do struktur Severoatlantické aliance. ČR tak získala významné mezinárodní bezpečnostní a politické záruky. Díky členství došlo společně s modernizací techniky a získáváním zkušeností ze zahraničních misí k profesionalizaci a reorganizaci armády.¹⁰ Členské státy NATO se dohodly vynakládat 2 % HDP na obranu. Tento závazek

⁹HELÍSEK, Mojmir. *Makroekonomie*. 2002, 326 s.

¹⁰BORKOVEC, Zdeněk. Proces vstupu ČR do NATO a jeho vliv na utváření bezpečnostního systému ČR. *Vojenské rozhledy*. 2014, roč. 23 (54), č. 1, s. 8–21. ISSN 1210 – 3292.

však téměř žádná členská země z Evropy neplní (mimo Francie, Velké Británie a Řecko). Navíc politické strany odsouvají problematiku zabezpečení obrany z dlouhodobého hlediska na okraj svých zájmů.¹¹ V době probíhající ruské expanze však dochází k výraznému tlaku a částečně narůstajícímu zájmu na zvyšování výdajů na obranu.

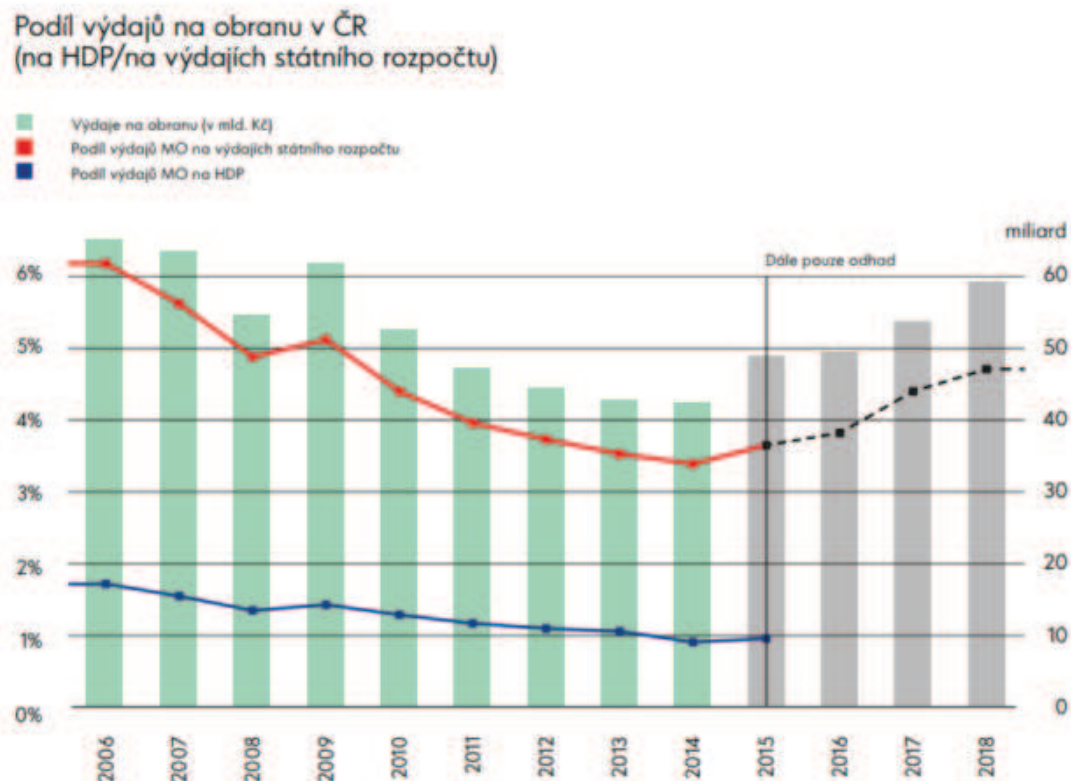
V České republice dochází již od roku 2006 k výraznému snižování rozpočtu MOČR. Rozpočet MO snižovaly všechny vlády, levicové i pravicové. Na zvyšování výdajů tlačí ve vyjednávání zejména generální tajemník NATO Jens Stoltenberg, ale také například čelní představitelé Spojených států amerických. Zvýšení výdajů na obranu však odmítlo na mezinárodní bezpečnostní konferenci GLOBSEC v Bratislavě Slovensko, Maďarsko i Česká republika.¹² Navíc český předseda vlády Bohuslav Sobotka a slovenský předseda vlády Robert Fico odmítli posílení vojenské přítomnosti ozbrojených sil Spojených států amerických v Evropě jako reakci na aktuální ruskou expanzi.¹³ K výraznému snižování rozpočtu na obranu docházelo nejenom v ČR, ale i v dalších evropských zemích zejména v období hospodářské krize. Podle dostupných údajů poklesly výdaje ve většině zemí Evropské unie o 10–15 %.

¹¹MICĀNEK, František, a kol. Zpráva o stavu zabezpečení obrany ČR v roce 2014 -mýty a realita. *Vojenské rozhledy*. 2014, roč. 23 (55), č. 2. ISSN 2336-2995.

¹²EURACTIV. *Rasmussen v Bratislavě upozorňoval na ruské nebezpečnost* [online]. 2014. [cit. 2014 – 06-09]. Dostupné z WWW: <http://www.euractiv.sk/obrana-a-bezpecnost/clanok/rasmussen-v-bratislave-upozornoval-na-ruske-nebezpecnostvo-022447>

¹³IHNED. *Hospodářské noviny. Cizí vojska na Slovensku nechceme, odmítl Fico slova prezidenta USA* [online]. ČTK. 2014. [cit. 2014-06-09]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.ihned.cz/c1-62293570-cizi-vojska-na-slovensku-nehceme-rekl-fico>

Graf 3 – Rozpočet MO

Zdroj: BŘEŠŤAN, Robert. Donald Trump, strašák pro český rozpočet. *Hlídací Pes* [online]. [cit. 2017-02-26]. Dostupné z World Wide Web: <http://hlidacipes.org/donald-trump-strasak-pro-cesky-rozpocet-ceske-vydaje-na-obranu-by-se-mely-zvysit-o-100/>

S predikovaným průměrným ročním nárůstem HDP ČR na úrovni cca 2 % bude procentuálně vyjádřený obranný rozpočet naší země i při pravidelném meziročním nárůstu výdajů na obranu o cca 4 mld. Kč stagnovat, spíše však klesat a to až na nepříjemných 0,97 % v roce 2020. Naplnění slibu koaliční vlády – dosažení 1,4 % podílu obranných výdajů na HDP za těchto podmínek začíná vypadat nereálně a bude možné jen za podmínky dalšího navýšení meziročního růstu výdajů na obranu na cca dvojnásobek.¹⁴ Na summitu členů NATO v únoru 2017 byl českým ministrem obrany deklarován meziroční růst výdajů na obranu 9 mld.

¹⁴MICÁNEK, František. Naše bezpečnost není samozřejmost. *Natoaktual* [online]. [cit. 2016-9-22]. Dostupné z World Wide Web: http://www.natoaktual.cz/nase-bezpecnost-neni-samozrejmost-2016-dw3-/na_analyzy.aspx?c=A160606_101122_na_analyzy_m02

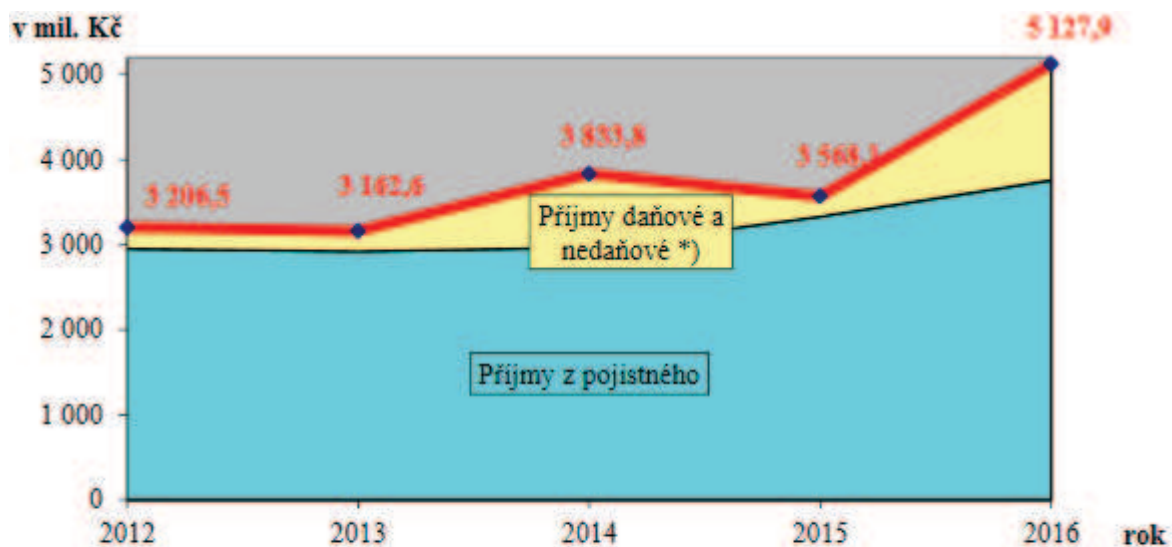
3.2.1 Příjmy kapitoly 307 MO

Příjmy kapitoly 307 MO státního rozpočtu lze rozdělit:

- příjmy z pojistného;
- příjmy daňové a nedaňové.

Graf zaměřený na vývoj příjmů kapitoly 307 MO za posledních pět let naznačuje u příjmů z pojistného po roce 2014 mírně vzrůstající tendenci. Daňové a nedaňové příjmy vykazují meziročně kolísavou tendenci. Zatímco v roce 2015 byla výše příjmů na úrovni 3 568,1 mil. Kč, v roce 2016 již byl stav 5 127,9 mil. Kč. Meziroční nárůst příjmů kapitoly 307 MO byl zapříčiněn výrazným zvýšením odprodeje dlouhodobého hmotného majetku (movité a nemovité věci) a převodu finančních prostředků z fondu státních podniků (LOM, Vojenské lesy a statky ČR, VOP, VVÚ, VTÚ) do státního rozpočtu.

Graf 4 – Vývoj příjmů státního rozpočtu kapitoly MO v letech 2012 až 2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Příjmy celkem	3 206,5	3 162,6	3 833,8	3 568,1	5 127,9
Příjmy z pojistného	2 955,0	2 924,1	2 971,3	3 333,5	3 761,6
Příjmy daňové a nedaňové*)	251,5	238,5	862,5	234,6	1 366,3

*) bez příjmů z povinného pojistného na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti a pojistného na úrazové pojištění

Zdroj: AUŘEDNÍK, Jiří. *Rozpočet – fakta a trendy 2016*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2016. 32 s. ISBN 978-80-7278-690-9.

Zvýšení příjmů bylo také způsobeno odprodejem letounů L-159 do Iráku v roce 2016.

Následující tabulka přehledně sumarizuje příjmy jak daňové a nedaňové, tak příjmy z pojistného kapitoly 307 MO od vstupu České republiky do NATO až do roku 2016. Od roku 1999 až do roku 2006 měly příjmy vzrůstající tendenci. Vlivem negativních změn ve vývoji hospodářství a nastávající ekonomické krizi došlo k opačnému trendu a až v roce 2014 se výše příjmů ustálila na hodnotě z roku 2006 a nadále vzrůstá.

Tabulka 1 – Příjmy kapitoly MO v letech 1999 – 2017

Rozpočtový rok	Příjmy kapitoly MO bez mimorozpočtových zdrojů rezervního fondu (mil. Kč)
1999	2 349,6
2000	2 460,1
2001	2 607,4
2002	3 830,0
2003	3 266,9
2004	3 204,5
2005	3 353,9
2006	4 001,5
2007	3 787,8
2008	3 872,4
2009	3 316,4
2010	3 167,9
2011	3 801,0
2012	3 950,7
2013	3 564,0
2014	4 041,4
2015	4 132,3
2016	5 127,9
2017	4 853,1

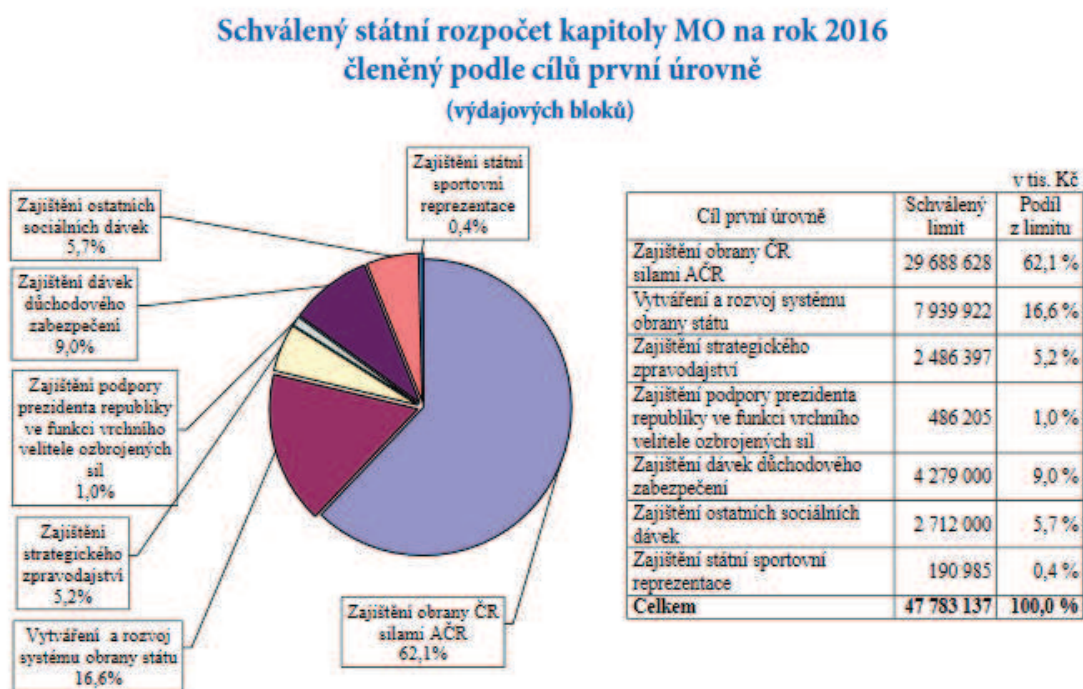
Zdroj: MOČR. Ministerstvo obrany České republiky. Resortní rozpočet [online]. 2013. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z WWW: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>

3.2.2 Výdaje kapitoly 307 MO ve vztahu k HDP

„Růst výdajů na obranu neodpovídá tempu růstu HDP v jednotlivých zemích. A rozdíl se spíše zvětšuje. V alianci je stále řada oblastí, do kterých je třeba investovat.“¹⁵

Následující graf znázorňuje finanční prostředky, které byly přiděleny na jednotlivé výdajové bloky kapitoly 307 MO v roce 2016. Z celkové částky pro kapitolu 307 MO plynou do zajištění obrany prostředky ve výši 62,1%.

Graf 5 – Schválený rozpočet kapitoly 307 MO na rok 2016

Zdroj: AUŘEDNÍK, Jiří. *Rozpočet – fakta a trendy 2016*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2016. 32 s. ISBN 978-80-7278-690-9.

¹⁵PAVEL, Petr. NATO potřebuje investovat, výdaje zemí na obranu nestačí. *Český rozhlas* [online].[cit. 2016-9-22]. Dostupné z World Wide Web: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/nato-potrebujeme-investovat-vydaje-zemi-na-obranu-nestaci-zduraznil-petr-pavel--1625365

Z následující tabulky je patrné, že výdaje na obranu v hodnotě 2% HDP ČR dosáhla naposledy v roce 2005, kdy se Armáda stala plně profesionální a od tohoto roku dosud docházelo meziročně k poklesu.

Tabulka 2 – Výdaje kapitoly 307 MO

Rozpočtový rok	Výdaje MO (mil. Kč)	Podíl výdajů MO (HDP)
1999	41 688,1	2,25 %
2000	44 669,7	2,35 %
2001	44 977,5	2,10 %
2002	48 924,1	2,23 %
2003	53 193,9	2,21 %
2004	52 481,2	1,90 %
2005	58 445,0	2,00 %
2006	55 358,4	1,72 %
2007	54 948,8	1,55 %
2008	49 827,1	1,35 %
2009	51 823,9	1,43 %
2010	47 705,7	1,29 %
2011	43 785,2	1,17 %
2012	42 007,2	1,10 %
2013	42 053,4	1,08 %
2014	41 990,5	1,08 %
2015	43 783,1	0,98 %
2016	47 588,7	1,03 %
2017	52 535,0	1,08%

Zdroj: MOČR. Ministerstvo obrany České republiky. Resortní rozpočet [online]. 2013. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z WWW: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>

Úroveň výdajů související se zajištěním vnější a vnitřní bezpečnosti musí být taková, aby zajistila požadovanou obranyschopnost státu a ochranu životů, zdraví a majetku jeho občanů a splnění závazků vyplývajících z kolektivního zajišťování obrany ČR v rámci NATO a EU. K prosazování účinné bezpečnostní a obranné politiky a její realizaci vláda vytvoří předvídatelný a adekvátní rozpočtový rámec. V souladu se spojeneckými závazky ČR zajistí vláda postupné zvyšování rozpočtu ČR na obranu až do roku 2020, kdy obranný rozpočet dosáhne 1,4 % HDP. Zároveň bude ČR usilovat o přiblížení se k hranici výdajů na obranu ve výši 2 % HDP, pokud to umožní dlouhodobá udržitelnost veřejných financí.¹⁶

Pro rok 2016 byl schválen rozpočet pro rezort obrany ve výši rozpočtového salda 42,6 mld. Kč. Z následující tabulky lze vyčíst narůstající trend ve výši výdajů na obranu s cílem dosáhnout výše zmíněné procentuální hodnoty výdajů na obranu ve vztahu k HDP.

Tabulka 3 – Základní údaje o státním rozpočtu kapitoly MO v roce 2016

Výdaje (v mil. Kč)	Schválený rozpočet		Index 2016/2015
	Rok 2015	Rok 2016	
I. Kapitálové výdaje celkem	3 908,0	3 587,6	0,92
II. Běžné výdaje celkem	39 875,1	44 195,5	1,11
II.1. Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci	10 856,6	11 924,6	1,10
II.2. Důchody a ostatní sociální dávky	6 997,0	6 991,0	1,00
II.3. Povinné pojistné placené zaměstnavatelem a přiděl do FKSP	4 520,6	4 942,4	1,09
II.4. Příspěvky na provoz a neinvestiční dotace příspěvkovým organizacím	1 599,3	1 690,7	1,06
II.5. Neinvestiční dotace podnikatelským subjektům	290,7	222,9	0,77
II.6. Ostatní věcné neinvestiční výdaje	15 610,9	18 423,9	1,18
III. Celkové výdaje kapitoly MO (součet I. a II.)	43 783,1	47 783,1	1,09
<i>Výdaje kapitoly MO ČR (ve stálých cenách roku 2011)</i>	<i>42 792,6</i>	<i>46 011,9</i>	<i>1,08</i>
Příjmy (v mil. Kč)			
IV.1. Příjmy z pojistného a daňové příjmy	3 333,6	3 761,8	1,13
IV.2. Nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace	234,5	1 366,1	5,83
IV. Celkové příjmy kapitoly MO (součet IV.1. a 2.)	3 568,1	5 127,9	1,44
VÝSLEDNÉ SALDO ROZPOČTU	40 215,0	42 655,2	1,06

Zdroj: AUŘEDNÍK, Jiří. *Rozpočet – fakta a trendy 2016*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2016. 32 s. ISBN 978-80-7278-690-9.

¹⁶Česká republika. *Bezpečnostní strategie České republiky*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015. 25 s. ISBN 978-80-7441-005-5.

3.2.2.1 Výdaje na zajištění obrany ČR ozbrojenými silami

Redukce rozpočtu se dá chápat jako příspěvek MO ke stabilizaci veřejných rozpočtů. Nicméně jakékoli další snižování obranného rozpočtu již není s ohledem na úkoly kladené na ozbrojené síly ČR udržitelné. Bez rozpočtové stability také nelze racionálně plánovat. Škrty v rozpočtu MO sice přinášejí okamžité úspory pro státní rozpočet, ale násobně se promítají do prohlubování dlouhodobého investičního deficitu. Důsledkem je reálné ohrožení schopnosti naplnit současné politicko-vojenské ambice a zajistit obranu země. Bylo by proto vhodné, aby se politické elity zavázaly k udržení dlouhodobé stability výdajů na obranu.¹⁷

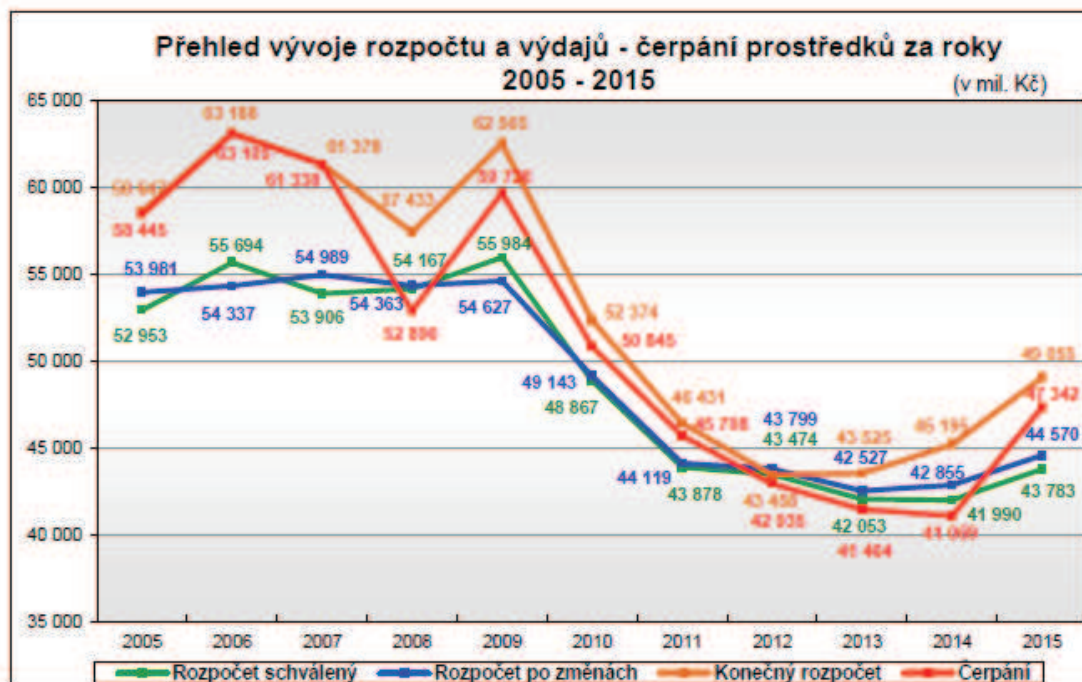
I přes pozitivní obrat v trendu vývoje výdajů na zabezpečení obrany se v roce 2015 ukazatele schváleného rozpočtu, rozpočtu po změnách a dosaženého čerpání stále pohybovaly pod úrovní let 2005 až 2010. V pětiletém období při srovnání mezi roky 2010 a 2015 je stále vykazován pokles stanoveného rozpočtu o 5,084 mld. Kč, rozpočtu po změnách pokles o 4,573 mld. Kč a u dosaženého čerpání pokles o 3,503 mld. Kč. Přehled o vývoji v oblasti stanoveného rozpočtu, rozpočtu po změnách a dosaženém čerpání za roky 2005 až 2015 je uveden v následujícím grafu.¹⁸

Následující graf naznačuje možný vývoj v oblasti výdajů na obranu ČR do roku 2018 a lze z něho vyčíst, jakým způsobem byly v průběhu let snižovány finanční prostředky na obranu. Až přenesení hrozby terorismu na území EU přimělo politickou reprezentaci zvážit priority.

¹⁷ŠEDIVÝ, Jiří a kolektiv. *Bílá kniha o obraně*. Praha: Ministerstvo obrany ČR – odbor komunikace a propagace (OKP), 2011. 168 s. ISBN 978-80-7278-564-3.

¹⁸STROPNICKÝ, Martin. *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2014*. Ministerstvo obrany [online].(PDF). 2015. [cit. 2015-5-20]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>

Graf 6 – Přehled vývoje rozpočtu a výdajů v rezortu obrany

Zdroj: STROPNICKÝ, Martin. Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2015. *Ministerstvo obrany* [online]. (PDF). 2015. [cit. 2016-9-26]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>

Ke zvratu negativního trendu klesajícího rozpočtu došlo uzavřením smlouvy koaličních stran o zajištění obrany České republiky podepsané 2. září 2014. Smlouva si kladla za cíl stabilizovat obrané rozpočty v následujících deseti letech. Koaliční strany si uvědomily, že klesající rozpočet nemůže pokračovat do nekonečna. Mělo by to negativní vliv na obranyschopnost a závazky vůči kolektivní bezpečnosti. Ke vzniku této smlouvy vedla obava ze ztráty podpory partnerů ze Severoatlantické aliance. V témže roce následovalo schválení zákona č. 345/2014 Sb., o státním rozpočtu ČR na rok 2015, který již odrážel smlouvu koaličních stran o zajištění obrany ČR navýšenými finančními prostředky.

Zákonem č. 345/2014 Sb. ze dne 10. prosince 2014, o státním rozpočtu České republiky na rok 2015 byl stanoven specifický závazný ukazatel na rok 2015 v celkové výši 24 720 520 tis. Kč, který byl v průběhu roku upraven externími rozpočtovými opatřeními na výši 24 948 385 tis. Kč. Celkové čerpání peněžních prostředků dosáhlo výše 27 606 501 tis. Kč, tj. 110,65 % rozpočtu podrobné údaje o finančních prostředcích

určených přímo pro AČR včetně srovnání s rokem 2014 jsou uvedeny v následujícím přehledu.¹⁹

Tabulka 4 – Diference peněžních prostředků na zajištění obrany ČR mezi lety 2014 a 2015
(údaje v mil. Kč)

R o k	Prostředky (výdaje)	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách	Čerpání	% Č k RpZ	z toho čerpání		
						rozpočet	MRZ	NNV
2 0 1 5	Celkem	24 720	24 948	27 606	110,65	24 417	284,1	2 905
	Běžné	22 010	23 509	24 801	105,50	22 979	13,6	1 808
	Kapitálové	2 710	1 439	2 804	194,89	1 437	270,4	1 097
2 0 1 4	Celkem	22 584	24 038	22 538	93,76	21 378	166,6	993
	Běžné	19 983	21 502	20 536	95,51	19 994	10,4	532
	Kapitálové	2 601	2 537	2 002	78,92	1 385	156,2	461

Zdroj: STROPNICKÝ, Martin. Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2015. *Ministerstvo obrany* [online]. (PDF). 2015. [cit. 2016-9-26]. Dostupné z WorldWideWeb: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>

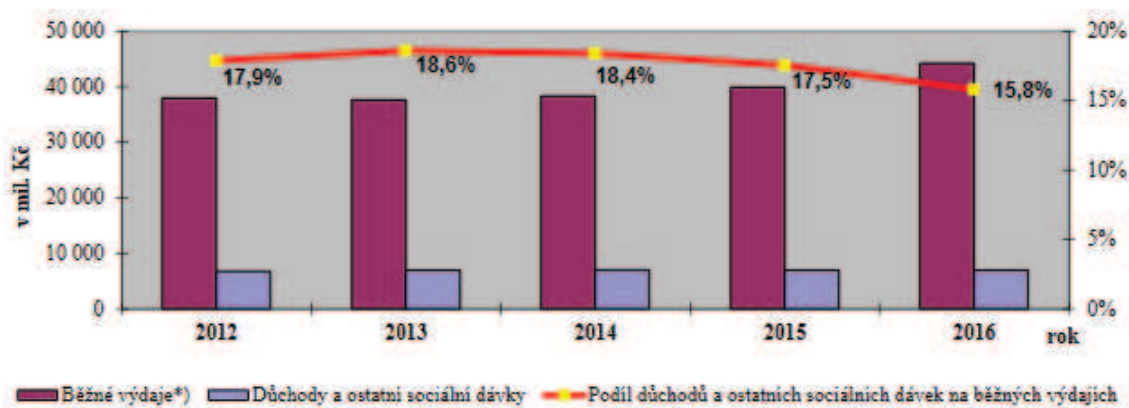
Oproti roku 2014 byl rozpočet po změnách v roce 2015 vyšší o 909 449 tis. Kč, tj. o 3,78 %. Čerpání bylo oproti roku 2014 vyšší o 5 068 156 tis. Kč, tj. o 22,49 %, z toho čerpání kapitálových výdajů bylo vyšší o 802 980 tis. Kč, tj. o 40,11 % a běžných výdajů bylo vyšší o 4 265 176 tis. Kč, tj. o 20,77 %. Navýšení schváleného rozpočtu výdajů AČR pro rok 2015 oproti roku 2014 bylo realizováno zejména ve vazbě na zvýšení rozpočtového rámce kapitoly MO a možností prioritního pokrytí nezbytných potřeb AČR v souvislosti se zhoršující se mezinárodní bezpečnostní situací. Výrazné navýšení schváleného rozpočtu v oblasti ostatních běžných výdajů v roce 2015 bylo realizováno např. v oblasti výdajů na nákup materiálu o 600 498 tis. Kč (např. náhradních dílů pro opravy a udržování movitého majetku o 286 384 tis. Kč, munice o 235 928 tis. Kč), petroleje leteckého o 451 648 tis. Kč, oprav a udržování movitého majetku o 470 877 tis.

¹⁹STROPNICKÝ, Martin. Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2014. *Ministerstvo obrany* [online].(PDF). 2015. [cit. 2015-5-20]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>

Kč.²⁰ Státní závěrečný účet za rok 2016 nebyl v době dokončení diplomové práce k dispozici.

Význačnými položkami v rozpočtu MO, o kterých se často nemluví, jsou náklady na vojenské výsluhy, penze a například pojištění, které stojí ročně zhruba 7 mld. Kč. V roce 2017 je Armáda sice technologicky vyspělejší, nicméně ozbrojené síly jsou například slabší oproti roku 2006 o 3000 osob a naplnění některých útvarů se blíží k pouhým 60%.

Graf 7 - Podíl výdajů na důchody a ostatní sociální dávky na celkových běžných výdajích kapitoly MO

	2012	2013	2014	2015	2016
Běžné výdaje*)	37 976,0	37 625,0	38 344,7	39 875,1	44 195,5
Důchody a ostatní sociální dávky	6 785,5	6 999,1	7 048,8	6 997,0	6 991,0
Podíl důchodů a ostatních sociálních dávek na běžných výdajích	17,9%	18,6%	18,4%	17,5%	15,8%

*) včetně souvisejících výdajů zařazených v EDS/SMVS a výzkumu, vývoje a inovaci

Zdroj: AUŘEDNÍK, Jiří. *Rozpočet – fakta a trendy 2016*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2016. 32 s. ISBN 978-80-7278-690-9.

²⁰STROPNICKÝ, Martin. Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2014. *Ministerstvo obrany* [online].(PDF). 2015. [cit. 2015-5-20]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>

3.2.2.2 Výdaje na zabezpečení zahraničních misí

Celkové výdaje na působení sil a prostředků v zahraničních operacích v roce 2015 dosáhly výše 1 121 376 000 Kč.

Plánování zahraničních operací ze strany AČR bylo v roce 2015 realizováno v souladu s:²¹

- usnesením vlády ČR č. 850 ze dne 20. října 2014 k návrhu působení sil a prostředků rezortu MO v zahraničních operacích v letech 2015 a 2016 s výhledem na rok 2017, se kterým vyslovily souhlas obě komory Parlamentu ČR (usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR č. 496 ze dne 31. října 2014, usnesení Senátu Parlamentu ČR č. 635 ze dne 23. října 2014);
- usnesením vlády ČR č. 290 ze dne 22. dubna 2015 k návrhu na působení sil a prostředků rezortu MO ve vybraných misích OSN (UNDOF a MINUSMA), se kterým vyslovily souhlas obě komory Parlamentu ČR (usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR č. 784 ze dne 16. června 2015, usnesení Senátu Parlamentu ČR č. 127 ze dne 13. května 2015);
- usnesením vlády ČR č. 437 ze dne 3. června 2015 k návrhu na působení sil a prostředků rezortu MO k ochraně vzdušného prostoru Islandské republiky v rámci operace NATO v roce 2015, které vzaly na vědomí obě komory Parlamentu ČR 232(usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR č. 785 ze dne 16. června 2015, usnesení Senátu Parlamentu ČR č. 155 ze dne 17. června 2015).

Ve výše uvedených usneseních byly stanoveny maximální počty osob v jednotlivých operacích, které nebyly překročeny. Rezort MO se v roce 2015 zapojil do 11 zahraničních operací na území Kosova, Afghánistánu, Turecka, Islandu, Bosny a Hercegoviny, Velké Británie, Itálie, Mali, Egyptské arabské republiky a na Golanských výšinách (viz. příloha 1). Současně působilo v roce 2015 10 osob na funkcích vojenských

²¹STROPNICKÝ, Martin. Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2014. *Ministerstvo obrany* [online].(PDF). 2015. [cit. 2015-5-20]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>

pozorovatelů v misích OSN. Celkem se v těchto operacích vystřídalo více než 800 vojáků.²²

V souladu s usneseními vlády, souhlasem Parlamentu ČR, politicko-vojenskými ambicemi ČR a přijatými mezinárodními závazky, působily síly a prostředky rezortu MO v následujících zahraničních operacích:²³

- JOINT ENTERPRISE na území Kosova;
- RESOLUTE SUPPORT na území Afghánistánu;
- ACTIVE FENCE na území Turecka;
- ASICIPPN na území Islandu;
- EU ALTHEA (EUFOR) na území Bosny a Hercegoviny;
- EU NAVFOR ATALANTA ve Velké Británii;
- EU NAVFOR MED s velením v Itálii;
- EUTM na území Mali;
- MULTINATIONAL FORCE AND OBSERVERS (MFO) na Sinajském poloostrově na území Egyptské arabské republiky;
- OSN UNDOF na Golanských výšinách;
- OSN MINUSMA na území Mali;
- OSN MONUSCO na území Demokratické republiky Kongo;
- OSN MINUSCA ve Středoafričské republice;
- OSN UNAMA na území Afghánistánu;
- OSN UNMIK v Kosovu.

3.2.3 Vývoj čerpání rozpočtu kapitoly MO od vstupu do NATO

Vstup České republiky do NATO (North Atlantic Treaty Organisation) v roce 1999 zavnímali politici i společnost jako signál k relativní bezpečnosti, z které bude ČR čerpat, ale už méně významně si uvědomovali naléhavost přispění do kolektivní obrany. Odpovědnost a největší tíhu nákladů za obranu v Severoatlantické organizaci trvale nesou

²²STROPNICKÝ, Martin. Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2014. *Ministerstvo obrany* [online].(PDF). 2015. [cit. 2015-5-20]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>

²³Tamtéž

USA (75%). Zpětně lze vysledovat, jakým způsobem jednotlivé vlády přistupovaly k problematice výdajů na obranu. Místo logicky očekávaného kroku navyšování finančních prostředků tak, aby byl naplněn závazek daný partnerům Severoatlantické organizace a to navýšení výdajů na 2% z HDP České republiky, opakovaně docházelo k podceňování bezpečnostních rizik ze strany politické reprezentace. Politické strany se v minulosti více soustředily na sociální politiku, jež byla silným trumfem v předvolebních kampaních na úkor bezpečnostní otázky, kdy se do podvědomí politických reprezentací dostala myšlenka o nemožnosti války v Evropě.

Až od roku 2014 lze pozorovat obrat ve směru úvah politické reprezentace nejen ČR a to zejména z důvodu anexe Krymu na Ukrajině. Dosud žila Evropa ve falešné iluzi, že je dostatečné vyslat Armádu do vzdálených míst, jakými jsou Afghánistán, Golanské výšiny, Egypt, Kosovo, Mali a tím udržet konflikt daleko od našich domovů. Tomu také odpovídají škrtů do investic armády, kdy se modernizovaly pouze ty schopnosti, které se využívaly v zahraničních operacích a tím začal vznikat vnitřní dluh v modernizaci zejména nemovité infrastruktury a některých specifických schopností jako např. protiletadlová obrana, mechanizované vojsko (zejména bojová vozidla pěchoty), dělostřelectvo, elektronický boj apod. Vývoj na Krymu však ukázal naléhavost řešení bezpečnosti v Evropě alespoň ve smyslu zvolna rostoucích výdajů do rezortu obrany.

Státy tvořící NATO a zejména Česká republika si musí uvědomit, že nelze stále spoléhat na nevyčerpatelné zdroje USA, ale je třeba začít napravovat dopady dlouholetého podfinancování rezortu obrany. Je potřeba reflektovat i na dění na politické scéně, kdy se prezident USA Donald Trump nechal slyšet, že standard, který je léta v NATO nastaven, se s jeho nástupem do úřadu změní. Tímto standardem jsou myšleny investice jednotlivých členských států na obranné výdaje hluboko pod 2% HDP a také skutečnost, že zdaleka největší výdaje na obranu Evropy mají USA. Lze proto předpokládat, že i přes silnou předvolební rétoriku pana prezidenta Trumpa nakonec přece jen dojde k spravedlivějšímu rozložení zátěže na obranu Evropy, což bude znamenat vyšší investice do armád jednotlivých členských států, Českou republiku nevyjímaje.

3.2.4 Porovnání obranných výdajů ČR a států Aliance

Jen mizivý počet členů Severoatlantické aliance naplňuje požadavek o výdajích ze státního rozpočtu na obranu blížící se k 2% z HDP. Země, které tak činí, jsou: USA (3,6 %), Řecko (2,38%), Velká Británie (2,21%), Estonsko (2,16%) a Polsko s téměř 2 %.

Značná část evropských zemí NATO ztratila v uplynulých 25 letech schopnost naplňovat požadavek článku 3 Washingtonské smlouvy, tj. bránit svá území v případě napadení. Znamená to, že nejsou schopny ani poskytovat pomoc ostatním členům Aliance podle článku 5. Tento článek je velmi hojně a s oblibou citován zejména politiky a samozřejmě politiky, snažícími se získat body oblíbeným „snižováním nákladů na armádu“. Říká, že ozbrojený útok proti jedné nebo více zemím NATO v Evropě nebo Severní Americe bude považován za útok „proti všem“. Pokud k němu dojde, každá země Aliance neprodleně zváží rozsah a způsob možné pomoci napadenému, aniž by ovšem narušila svou vlastní obranyschopnost a v součinnosti s ostatními členy tuto pomoc neprodleně poskytne, a to včetně použití ozbrojené síly. V reálu jsou schopny podobných "pomocných operací" pouze armády USA, Turecka a s výhradami Francie a Velké Británie.²⁴

Realitou zůstává, že pokles investic do obrany v Evropě dále rozšiřuje asymetrii obranné efektivity a vojenských schopností mezi USA a evropskými spojenci a nese v sobě riziko oslabení zájmu USA udržovat silné transatlantické obranné pouto. Zatímco před deseti lety byl podíl USA na celkových obranných výdajích zemí NATO 50 %, dnes je to téměř 75 %.²⁵

Následkem problémů na Ukrajině a anexí Krymu Ruskou federací je navýšení výdajů na obranu u pobaltských států, které se cítí ohroženy rozpínavostí Ruska a jsou si plně vědomy důsledků zanedbání výdajů na obranu a nesoběstačnosti bránit svůj stát alespoň do doby, než přijde pomoc.

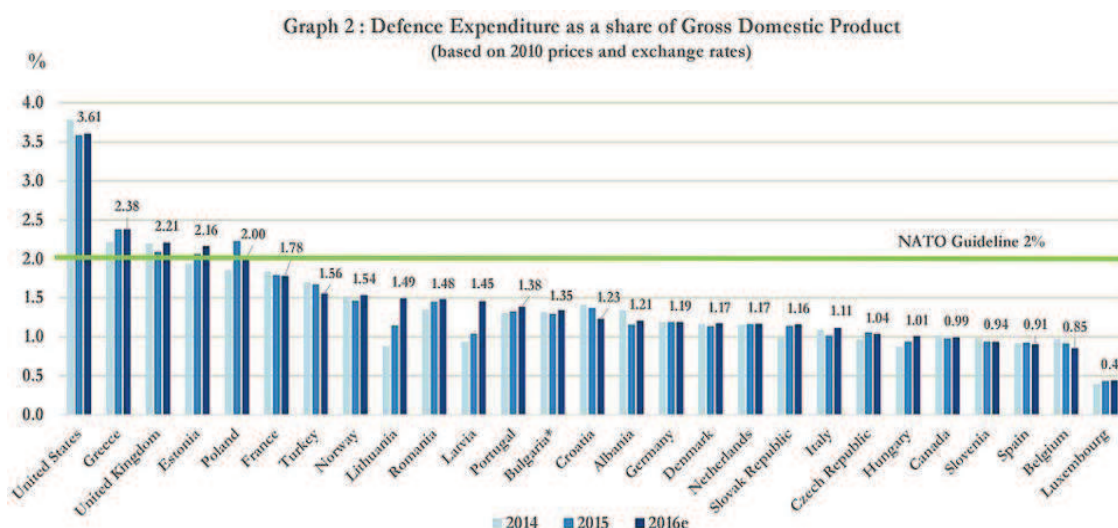
²⁴ŠTEFEC, Jaroslav. Nemáme žádnou armádu. Drsná analýza českých ozbrojených sil. *Parlamentní listy* [online]. [cit. 2016-9-22]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Nemame-zadnou-armadu-Drсна-analyza-ceskych-ozbrojenych-sil-443575>

²⁵ŠEDIVÝ, Jiří a kolektiv. *Bílá kniha o obraně*. Praha: Ministerstvo obrany ČR – odbor komunikace a propagace (OKP), 2011. 168 s. ISBN 978-80-7278-564-3.

V poslední dekádě byly Spojené státy americké těmi, kteří neoddiskutovatelně patřili a patří mezi lídry v oblasti výdajů na obranu. V tomto ohledu lze považovat požadavek USA na dodržení dohody (výdaje na obranu ve výši 2% HDP) členských států Severoatlantické aliance jako opodstatněný. Druhou velmocí vynakládající značné prostředky na armádu je Rusko, které svoji sílu demonstruje v posledních letech děním na Ukrajině (Krym) a operacemi na území Sýrie.

Reálné plnění závazku 2% výdajů na obranu členů Severoatlantické aliance je patrné z následujícího grafu mapujícího vývoj tří po sobě následujících let. Nelichotivě působí postavení České republiky na posledních příčkách výčtu členů NATO z hlediska plnění závazku.

Graf 8 – Procentuální vyjádření podílu obranných výdajů na HDP s 2% hranicí

Zdroj: LEGATUS. Is NATO a free tier alliance [online]. 2014. [cit. 2014 – 06-09]. Dostupné z WWW: <https://thelegatus.com/2016/10/16/is-nato-a-three-tier-alliance/>

Nejen na Spojené státy americké měla vliv hospodářská krize v roce 2008. Lze konstatovat, že dopad krize se v oblasti výdajů na rezort obrany projevil značným snížením. V případě USA došlo ke snížení z téměř 5% HDP na 3,5%.

4 Analytická část

Praktická část práce analyzuje schopnosti AČR dodržet úroveň přípravy za nestability alokace finančních prostředků pro rezort obrany. Analýza se dotýká schopnosti plnění závazků vyplývajících z členství v Severoatlantické alianci při zhoršující se celosvětové bezpečnostní situaci. Práce porovnává vývoj přístupu ke struktuře výcviku Armády České republiky, jeho četnost v průběhu sledovaného období a vlivy, které byly příčinou změny. Je vyvozen dopad snižovaných rozpočtů v průběhu let rezortu obrany na výcvik a investice do modernizace vojenské techniky s predikcí trendu vývoje do roku 2020. Následně je analyzována problematika hodnoty příspěvku k plnění závazků vůči Severoatlantické alianci ve srovnání s členy tzv. Visegrádské čtyřky a důsledek vlivu reformy v Armádě a schopnosti, kterými Armáda disponuje. Je porovnáván případný vliv novelizace zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání na úbytek vojenských specialistů. O bariérách vstupu vojáka z povolání na trh práce při odchodu z aktivní služby a možných alternativách dalšího profesního uplatnění pojednává samostatná kapitola.

Vyústěním praktické části diplomové práce je rozbor konkrétních dopadů nedostatku finančních prostředků u vybraného útvaru Armády České republiky. Analýzou je zkoumána finanční náročnost udržení schopnosti protiletadlové obrany pro potřeby České republiky za pomoci dotací na opravy již zastaralých vojenských technologií.

4.1 Analýza bojeschopnosti AČR ve vztahu k snižujícím se výdajům na obranu

Pravděpodobnost přímého ohrožení území ČR masivním vojenským útokem je velice nízká. Bezpečnost a stabilita v hraničních částech Evropy a v oblastech s Evropou sousedících se ovšem celkově snižují, a proto nelze zcela vyloučit přímé ohrožení území některých členských zemí NATO a EU. Ohrožení bezpečnosti spojenců může mít jak tradiční vojenskou povahu, tak i nejednoznačnou podobu metod takzvaného hybridního válčení, jež dokládá krize na Ukrajině a zejména anexe Krymu. Tohoto scénáře se obávají zejména pobaltské státy s velkou ruskou menšinou. Základním nástrojem k eliminaci

těchto rizik je nejenom členství ČR v NATO a EU a dobré vztahy se sousedními zeměmi, ale také vlastní moderní a vycvičená armáda.²⁶

V důsledku neustávající migrace na území Evropské unie je více než dříve žádoucí kooperovat s členskými zeměmi nejen na hospodářské či politické úrovni, ale zejména na obranné. Do popředí zájmu se dostala Společná bezpečnostní a obranná politika (SBOP). Předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker se o ní vyjádřil jako o prioritě k udržení bezpečnosti v Evropě po sérii teroristických útoku, které se odehrály na půdě Evropské unie. V této souvislosti vyslovil myšlenku společných bezpečnostních složek EU, které by podléhaly nadnárodnímu velení. Tato myšlenka však vzhledem k minimální podpoře napříč státy EU těžko dojde realizace v dohledné době.

EU rovněž usiluje o další posílení své role v oblasti prevence a zvládání krizí, přičemž strategickým cílem je další posilování SBOP tak, aby byla silným a spolehlivým prvkem vnější akce EU. Zhoršení mezinárodního bezpečnostního prostředí podtrhuje potřebu, aby EU, a to i samostatně, byla schopna reagovat na krize ve svém okolí i na globální bezpečnostní výzvy. Snahou EU je proto pokračovat v rozvoji civilních a vojenských schopností SBOP, přistupovat k prevenci a řešení krizí komplexně, či posilovat schopnost třetích zemí a regionálních organizací řešit samostatně krizové situace cestou poskytování výcviku a případně dodávek vybavení. Jednou z hlavních priorit EU je zajištění bezpečnosti občanů v souladu se Strategií vnitřní bezpečnosti EU.²⁷

Mezi hlavní zdroje hrozeb, kterým nejen Evropská unie v roce 2017 čelí, patří vyhrčené postoje vůči hodnotovým základům naší společnosti, ohrožující koncept demokratického právního státu a popírající základní lidská práva a svobody. Nositelem těchto postojů mohou být jak státy, tak nestátní aktéři a různá uskupení a jejich stoupenci. Zdrojem hrozeb jsou i mocenské aspirace některých států, které v rostoucí míře přestávají respektovat mezinárodní uspořádání a základní principy mezinárodního práva.²⁸

Příkladem mocenské aspirace lze rozumět vznesený „nárok“ Ruska v roce 2013 na Krymský poloostrov převedený Ukrajině v roce 1954 zákonem „O převodu Krymské

²⁶Česká republika. Bezpečnostní strategie České republiky. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015. 25 s. ISBN 978-80-7441-005-5.

²⁷Tamtéž

²⁸Tamtéž

oblasti z Ruské SFSR do Ukrajinské SSR“. Tento počín zapříčinil zvrát v uvědomění si křehkosti míru v blízkosti hranic Schengenského prostoru. O rok později započal stále trvající proces migrace obyvatelstva jak z území Blízkého východu, které je zmítáno bezpečnostní nestabilitou, tak z Afrického kontinentu a to zejména ze zemí zmítaných občanskou válkou jako byla Eritrea a Somálsko, které je okupované militantními ozbrojenými skupinami. Situace na území afrického kontinentu zapříčiňuje bezpečnostní hrozbu, která se odvíjí od slabých či zhroutených států, jejichž vlády nejsou schopny zajistit vlastní obranu, bezpečnost svých občanů a vládu práva. V důsledku toho neustále dochází k vnitrostátním i regionálním konfliktům, které negativně ovlivňují bezpečnost nyní již kdekoliv ve světě. Příčinou bezpečnostní nestability a následného konfliktu může být i masivní porušování lidských práv, ať už se jedná o práva politická nebo sociální.

Zvyšující se závažnost nevojenských hrozeb (migrace) a zhoršující se bezpečnostní situace v oblastech bezprostředně sousedících s členskými státy NATO a EU kladou rostoucí nároky na schopnost Evropy samostatně reagovat a zvýrazňují nedostatky v jejích vojenských schopnostech a připravenosti bezpečnostním hrozbám odolat. K negativním aspektům procesu globalizace patří zejména možnost zneužití provázanosti finančních trhů při absenci účinného systému mezinárodní regulace, zneužití informačních a komunikačních technologií. Nerovnoměrný ekonomický rozvoj a snadné šíření radikálních politických i náboženských myšlenek rovněž přispívají k nestabilitě. Jedním z dopadů současného vývoje světové ekonomiky může být změna relativní váhy jednotlivých aktérů, včetně možného oslabení postavení Evropy a USA, přetrvávající tendence států nadřazovat národní zájmy na úkor společných a další možné tendence, které mohou vést ke snížení solidarity a efektivity NATO a EU. Dlouhodobě příliš nízká úroveň obranných rozpočtů řady evropských zemí také prohlubuje rozdíly.²⁹

Dlouhodobě klesající výdaje na obranu zapříčinily nekompatibilitu používaných vojenských technologií v rámci NATO. Hlavním důvodem je nemožnost rozvoje všech oblastí kontinuálně. Z toho vyplývá, že v oblasti pasivních sledovacích systému, jež spadají pod speciální schopnosti AČR, dochází dlouhodobě s nulovým tempem k aktualizaci softwaru a s tím spojeného hardwaru. Se zvyšující se hrozbou častějších

²⁹Česká republika. Bezpečnostní strategie České republiky. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015.25 s. ISBN 978-80-7441-005-5.

konfliktů a s nutností co největšího příspěvku do kolektivní obrany vláda rozhodla o nákupu pasivního systému nové generace. Již dávno neudává Armáda trend ve vývoji nových technologií, jak tomu bývalo dříve a mělo to své opodstatnění. V současné době je to civilní sféra, která udává trend, jelikož dokáže efektivně hospodařit a je schopná pružných rozhodnutí. Na druhé straně stojí Armáda, která jistě disponuje schopným lidským kapitálem, ale z důvodu zkomplikovaného systému zadávání veřejných zakázek a v neposlední řadě nedostatkem finančních prostředků, není schopna reagovat flexibilně na pokrok v technologiích.

4.2 Vývoj plnění stanovených úkolů AČR v závislosti na klesajícím rozpočtu

V roce 1999 vstupem České republiky do Severoatlantické aliance došlo k výraznému kvalitativnímu skoku v zaměření výcvikových aktivit AČR. Výcvikové aktivity dříve zaměřené na peace-keepingová cvičení v rámci programu Partnerství pro mír změnila svůj ráz na cvičení zaměřené na úkoly vyplývající ze členství v NATO. Jen na rok 2000 bylo naplánováno a uskutečněno 106 společných cvičení mimo území ČR a 43 společných cvičení na území ČR. Ve státním rozpočtu se s náklady na výcvik počítalo.³⁰

Zhruba do roku 2008 vykazovaly výdaje na obranu vrůstající tendenci, ale hospodářská krize zasáhla i resort MO. V roce 2008 pokračovala vláda s koncepcí výstavby profesionální výstavby AČR na základě přijatého dokumentu Transformace rezortu MO ČR. Došlo k redukci dislokace vojenských posádek o 7 míst a 3 posádky byly zcela zrušeny. Byl kladen důraz na využití simulační a trenažérových technik výcviku.

K dalšímu obratu ve vývoji finančních prostředků na výcvik došlo v roce 2014, kdy vláda vyčlenila na obranu v souvislosti s děním na světovém bezpečnostním poli dodatečné výdaje. Navyšování pokračovalo i v následujících letech.

V roce 2016 měla dle slov náčelníka Generálního štábu armádního generála Josefa Bečváře AČR několik priorit. Mezi ty nejdůležitější patřilo zajištění obrany ČR a plnění

³⁰PČR. Parlament České republiky. *Informace vlády ČR o účasti na vojenských cvičeních jednotek a štábů AČR se zahraničními partnery v roce 2000* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z WWW: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=113588>

závazků z mezinárodních smluv. Jako neméně důležité priority uvedl na Velitelském shromáždění:

- motivovaný a vycvičený profesionální voják;
- kvalitní příprava a výcvik vojsk;
- optimalizace systémů velení a řízení na strategicko-operační úrovni;
- vytvoření podmínek pro efektivní a účinnou výstavbu a rozvoj sil.

Jedním ze stanovených úkolů, který měl dobu plnění do roku 2018, měla být certifikace 7. mechanizované brigády (mb) – zařazení do zdrojového rámce sil NATO se schopností plnit úkoly v plném spektru operací dle článku 5 Washingtonské smlouvy. Tento úkol však nebude plněn 7. mb z důvodu nenaplnění útvaru pro plnění procesu hodnocení bojové připravenosti pro operace NATO (CREVAL – Combat Readiness Evaluation). Tento úkol převezme 4. brigáda rychlého nasazení (brn), která již byla jednou certifikována v roce 2014. Do zahraničních misí tak bude nasazována 7. mb.

Nejdůležitější cvičení plněná mimo území ČR v roce 2016 byly:³¹

- ALLIED SPIRIT – 1400 osob, výdaje 30 mil. Kč (bude pokračovat v následujících letech);
- BALTIC EYE – výdaje 3 mil. Kč;
- MOUNTAIN FLIGHT – 70 osob, výdaje 10,34 mil. Kč;
- CAPABLE LOGISTICIAN – 90 osob, výdaje 6 mil. Kč;
- COMMON CHALLENGE – 450 osob, výdaje 6– 9 mil. Kč;
- TRIDENT JUNCTURE – 240 osob, výdaje 23 mil. Kč;
- COMPACT EAGLE – 230 osob, výdaje 4,3 mil. Kč;
- STRONG SWORD – 600 osob, výdaje 4,5 mil. Kč;
- IRON SWORD – 80 osob, výdaje 6 mil. Kč;
- TOXIC LEAK – 1,6 mil. Kč.

³¹PČR. Parlament České republiky. *Účast ozbrojených sil České republiky na vojenských cvičeních mimo území České republiky a účast ozbrojených sil jiných států na vojenských cvičeních na území České republiky v roce 2015* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z WWW: www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/75127/63142/64807

Cvičení uskutečněná na území ČR:

- RIGOROUS BLADE – hrazené z běžných výdajů, nikoliv tedy z finančních prostředků určených na zahraniční cvičení;
- MEDICAL MAN – 1 mil. Kč;
- TOBRUK LEGACY – 120 osob, 90 tis. Kč;
- AAR (Air to Air Refueling) TRAINING – 350 – 400 tis. Kč;
- AMPLE STRIKE – 2 mil. Kč.

S vyšším objemem finančních prostředků narostl i objem naplánovaných cvičení na rok 2017. Zahraničních cvičení by se mělo uskutečnit 29 a na území ČR s účastí členů NATO 19.³²

Při porovnání počtu cvičení v roce 1999 po vstupu ČR do NATO a objemem naplánovaných cvičení na rok 2017 lze konstatovat, že AČR zdaleka nespĺňuje standard roku 1999. 106 uskutečněných zahraničních cvičení ku 29 v roce 2017 a 43 cvičení na území ČR s účastí aliančních partnerů ku 19 cvičením v letošním roce nelze věřit tomu, že by současná AČR disponovala větší znalostí standardizačních operačních postupů (SOP), které by měly být pro VZP zažitou rutinní záležitostí s ohledem na vypjaté a stresující momenty v bojových ale i mírových misích. Lze samozřejmě polemizovat o kvalitě, větší efektivnosti a sladěnosti partnerských armád.

Snížení finančních prostředků se na výcviku projevilo zejména zásadním utlumením u jednotek, které nejsou předurčeny pro plnění úkolů v zahraničních operacích. Tento dlouhodobý trend, který vyplynul z nutnosti kvalitně připravit pouze vybrané jednotky, rozevřel nůžky mezi jednotlivými druhy vojsk, kdy máme špičkově připravené speciální síly a mechanizované brigády, ale u ostatních složek se tohoto nedostává.

Omezené prostředky na výcvik se projevily zejména v absenci nákupů jednotlivých druhů a typů munice a to zejména v případě pěchotních zbraní a vojenského letectva a omezením účasti na zahraničních cvičeních, kdy na cvičení s aliančními partnery armáda opět převážně vysílala jednotky připravující se na nasazení v zahraniční operaci

³²Česká republika. Usnesení vlády České republiky č. 1172 k účasti ozbrojených sil České republiky na vojenských cvičeních mimo území České republiky a účasti ozbrojených sil jiných států na vojenských cvičeních na území České republiky v roce 2017. Praha: Odbor vládní agendy, 2017.

a u ostatních jednotek pouze malá uskupení. Armáda přešla na tzv. udržovací výcvik, což znamená udržení pouze základních dovedností za minimálních výdajů.

4.3 Důsledky reorganizací AČR

Resort ministerstva obrany prošel během devadesátých let několika reorganizacemi souvisejícími převážně se změnou politické orientace po roce 1989 a rozdělením Československa. Následovaly reorganizace z důvodu plné profesionalizace armády v roce 2003 a zrušení základní vojenské služby ke konci roku 2004. Problémem se jeví nedostatečná délka trvání změn, které reorganizacemi nastaly. Velký počet reorganizačních procesů brání koncepčnímu rozvoji AČR.

V polovině roku 2013 následovala reorganizace, která byla zapříčiněna ekonomickými faktory. I v armádě se tak projevil dopad stagnujícího hospodářství, nepříznivý výhled ekonomické situace ČR na následující roky a zejména snaha tehdejší vlády o seškrtnání vládních výdajů a snaha o kontrolu státního dluhu. Naprostá rezignace na plnění dohod souvisejících se členstvím v NATO dopadla na armádu ve formě reorganizace, dalo by se říci i restrukturalizace, kdy se prakticky jednalo o snížení počtů vojáků tak, aby alespoň zůstaly zachovány jednotlivé vojenské odbornosti a schopnosti. Tato reorganizace se nesla v duchu líbivého hesla bývalého ministra obrany Alexandra Vondry o tzv. seřezání sádla. To byl pouze zástupný důvod pro plošné snížení počtů a s tím spojené snížení mandatorních výdajů. Právě během této reorganizace odešlo z armády několik set zkušených odborníků napříč hodnostními sbory a hlavně snížení počtů v důstojnických hodnostech znamenalo na taktických stupních postupný zánik schopností plánovat a vést operace do stupně brigáda/pluk/základna. Současně se ztrátou části odborníků utrpěla i pověst armády jako stabilního zaměstnavatele, protože toto propouštění bylo z ekonomických důvodů.

„Cílem bylo zachovat použitelnou a početně ještě relevantní armádu, minimalizovat dopady na funkcionalitu výkonného a efektivního jádra AČR (rozuměj útvary a zařízení do stupně brigáda vto) a v politicky vymezeném finančním rámci se pokusit nalézt vnitřní rezervy, odstranit duplicity v procesech velení a řízení, zjednodušit velitelskou strukturu, snížit procentní zastoupení vyššího důstojnického sboru a v neposlední řadě udržet vyváženou strukturu sil disponující všemi potřebnými schopnosti pro zabezpečení úkolů ze

*zákonů ČR, politicko–vojenských ambicí a mezinárodních závazků vyplývajících z procesu obranného plánování NATO a EU. To vše navíc sladit s připravovanou novelou Zákona č. 221/1999 Sb. o vojácích z povolání a novou systemizací hodnostních sborů. Jinými slovy, pokusit se o malý zázrak a ze všech špatných řešení najít to nejlepší.*³³

Důsledkem reorganizace z roku 2013 je celková restrukturalizace AČR tzn., že došlo ke zrušení operačně taktických stupňů velení a řízení (Velitelství sil podpory a Velitelství společných sil). Vzniklo Velitelství pozemních sil a Velitelství vzdušných sil se sídlem v budově Generálního štábu AČR v jeho přímé podřízenosti. Nově vznikly Agentury logistiky, vojenského zdravotnictví, personalistiky AČR, komunikačních a informačních systémů.

Odrazem reorganizace z roku 2013 může být i kontrolní činnost Národního kontrolního úřadu (NKÚ). NKÚ provedl v roce 2016 kontrolu sedmnácti projektů z let 2011 až 2015 v hodnotě 3,3 mld. Kč, které měly zvýšit akceschopnost armády. Zásadním problémem, který NKÚ shledala, byl výběr dodavatelů a čerpání peněz na armádní nákupy. „*Jako příklad komplikovaného nákupu uvedl NKÚ útočné pušky, které mohlo ministerstvo obrany podle svých interních předpisů testovat až po podepsání smlouvy s dodavatelem. Testy pak ukázaly problémy, které tým ministerstva obrany řešil a pušku postupně upravoval s dodavatelem ještě několik let po zavedení zbraně do užívání. V praxi tak armáda nakoupila tři různé modely těchto pušek.*“³⁴ Podle kontrolorů tyto skutečnosti poukazují na dlouhodobou neschopnost dokončit reorganizaci a transformaci AČR. Slabinu NKÚ spatřuje v oblasti vyzbrojování. V roce 2012 vznikl Národní úřad pro vyzbrojování, který se měl řídit vlastním zákonem a měl být nezávislý. V roce 2014 však přešel pod přímou podřízenost MO a od ledna 2015 se stal sekci přímo podřízenou ministrově obrany. Podle NKÚ je k zvýšení akceschopnosti AČR nutné navýšení

³³MICĀNEK, František. Nemáme se za co stydět, aneb co víme o reorganizaci resortu obrany 2013. *Vojenské rozhledy* [online].[cit. 2016-12-30]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/nemame-se-za-co-stydet-aneb-co-vime-o-reorganizaci-resortu-obrany-2013>

³⁴TYDEN. *Problémy s reorganizací armády: průtahy a nedostatek peněz* [online]. 2016. [cit. 2016 – 12-30]. Dostupné z WWW: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/problemy-s-reorganizaci-armady-prutahy-i-nedostatek-penez_408379.html

podfinancované kapitoly rozpočtu pro ozbrojené síly a zefektivnit výběrová řízení při armádních nákupech.³⁵

4.3.1 Ztráta specifických schopností v důsledku reforem

Nelze jednoznačně říci, že v důsledku reorganizací ztratila armáda nějakou specifickou schopnost. Přesto lze otevřeně hovořit o dílčích ztrátách způsobené především reorganizacemi, které směřovaly ke snížení počtu vojáků, techniky a zásob.

V případě vojáků je největší deficit vidět v počtu pilotů vrtulníků, kdy bylo z armády propuštěno několik desítek pilotů v rámci posledních dvou reorganizací v letech 2008 a 2013 v rámci redukce počtu vojenských leteckých základen. Na tomto konkrétním případě lze poukázat na nekonceptnost politického zadání, kdy jediným důvodem reorganizace bylo plošné snížení počtů napříč odbornostmi. Tato chyba ovlivňuje i současný stav. Aktuálně je vážný nedostatek vojenských pilotů a vojáci, kteří byli v rámci reorganizací propuštěni, se úspěšně etablovali v civilní oblasti na pozicích instruktorů výcviku, pilotů záchranných leteckých služeb a na manažerských pozicích národních zastoupení nadnárodních firem vyrábějících a distribuujících vojenskou leteckou techniku.

Vzhledem k tomu, že dané reformy se výrazně dotkly i vojenského školství a to zejména vysokoškolského, je potřeba hledat odpovědnost za současný tristní stav i v této oblasti. Z důvodu úspory výdajů a hledání vlastního konceptu vojenského školství došel management University obrany (UO) ve spolupráci s ministerstvem obrany k modelu, který nemá obdoby. Do prvního ročníku nastoupí studenti bez určení odbornosti a dle studijních výsledků jsou tříděni do jednotlivých oborů. Tím nastává kuriózní situace, kdy studenti středních škol, kteří se chtějí stát vojenskými piloty, nemají na začátku studia garanci, že se skutečně dostanou na pilotní obor. To je racionální důvod k volbě studia pilotního oboru na civilní škole. Zcela logicky se pak na dráhu armádního pilota vydají studenti, kteří k létání nemají žádný vztah, ale mají dobré studijní výsledky. Situace se dostala až do stádia, kdy se posluchač UO, toužící se stát pilotem, stane "obyčejným" důstojníkem a naopak. Možnost rekrutace pilotních odborností z civilního sektoru se také

³⁵TYDEN. *Problémy s reorganizací armády: průtahy a nedostatek peněz* [online]. 2016. [cit. 2016 – 12-30]. Dostupné z WWW:http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/problemy-s-reorganizaci-armady-prutahy-i-nedostatek-penez_408379.html

jeví jako složitá. Letecké společnosti již v průběhu studia oslovují posluchače s nabídkou zaměstnání a jen mizivé procento z nich se následně rozhodne pro vojenskou kariéru.

4.4 Investice do modernizace vojenské techniky

Česká republika společně se zeměmi bývalé Varšavské smlouvy a členskými zeměmi NATO v roce 1990 podepsala Smlouvu o konvenčních ozbrojených silách v Evropě (S-KOS). Na smlouvu je nahlíženo jako na stěžejní prvek evropské bezpečnosti. Jejím cíle se stala početní limitace, výměna informací a verifikace v pěti kategoriích konvenčních zbraní a zařízení. Původním cílem smlouvy bylo snížení počtu konvenční techniky, eliminace možnosti překvapivého útoku a zastavení závodů ve zbrojení v Evropě.³⁶

Tabulka 5 – Kategorie konvenčních zbraní a zařízení

Druhy konvenčních zbraní a zařízení	Stanovené max. počty S-KOS/ks	Skutečné počty k 1.1.2017/ks
Bojové tanky	957	120
Bojová obrněná technika	1367	439
Dělostřelecké systémy ráže 100mm a více	767	179
Bojové letouny	230	35
Bojové vrtulníky	50	17

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky zcela zřetelně vyplývá, že AČR je i v mezinárodním posouzení hluboce pod stanovenými počty techniky, které se očekávají, že jimi bude disponovat.

V důsledku dlouhodobé absence věcně pojatého a ideálně koncipovaného dlouhodobého výhledu rozvoje nezbytných obranných schopností, byla většina moderní techniky zavedené do používání v posledních letech nakoupena buď jen v počtech dostatečných pro zahraniční mise, s chybějícím systémem velení a řízení nebo bez dostatečné zásoby munice a náhradních dílů. Je to výsledkem úvah armádního velení, které pod tlakem vnucených škrťů počítalo s tím, že až politici přestanou ozbrojeným silám

³⁶MZV. Ministerstvo zahraničních věcí. *Kontrola konvenčního zbrojení* [online]. [cit. 2017-01-30]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/cr_a_odzbrojeni/konvencni_zbrane/kontrola_konvencniho_zbrojeni.html

snižovat rozpočet, chybějící materiál a zásoby postupně dokoupí. Takto byly v minulosti koncipovány střednědobé plány rezortu, kde prioritizace akcí a jejich nucené odsouvání v čase bylo na denním pořádku. Z dnešního pohledu nadhodnocené počty bitevníků L 159, počty modernizovaných tanků T 72M4, počty obrněných kolových transportérů (OKT) Pandur a další techniky, které jsou dnes uváděny jako příklad nehospodárnosti resortu, byly v minulosti důkladně propočítány na předpokládané a požadované schopnosti Ozbrojených sil (OS) ČR a také slíbený rozpočet na obranu. S drastickým poklesem v rozpočtu musela nutně přijít opatření. Pro letouny nebyli piloti a pohonné hmoty a proto musela být letadla zakonzervována. Tanků se zmodernizovalo jen 30 ks. Při nákupu OKT Pandur nebyly nakoupeny speciální modifikace pro druhy vojsk a služeb a nebyly nakoupeny zásoby munice.

Výsledkem nedostatku finančních prostředků je:

- pro některé druhy bojové techniky AČR disponuje municí jen na několik dnů boje;
- spojovací technika na vozidlech a místech velení není kompatibilní a tudíž by bylo v boji velmi obtížné velet;
- ve skladech není potřebná zásoba materiálu ani pro řadové jednotky, natož pro úhradu bojových ztrát a pro mobilizaci.

Jakékoli nákupy techniky a materiálu v počtech vyšších, než potřebných pro mírovou strukturu AČR byly v minulosti označeny za neefektivní, protože by šlo o zásoby do skladu.³⁷

Střednědobý plán činnosti a rozvoje rezortu Ministerstva obrany na roky 2016 – 2020 počítá s navyšujícími se investičními výdaji do modernizace techniky.

³⁷MICĀNEK, František. Naše bezpečnost není samozřejmost. *Natoaktual* [online].[cit. 2016-9-22]. Dostupné z World Wide Web: http://www.natoaktual.cz/nase-bezpecnost-neni-samozrejmost-2016-dw3-/na_analyzy.aspx?c=A160606_101122_na_analyzy_m02

Tabulka 6 – Investiční výdaje na roky 2016– 2020

Období	2016	2017	2018	2019	2020
Investiční výdaje	4,6 mld.	7,7 mld.	8,8 mld.	10,3 mld.	11,5 mld.
Výdaje na obranu	46,1 mld.	48,6 mld.	51,2 mld.	53,8 mld.	56,3 mld.

Zdroj: AN. Armádní noviny. *Modernizace Armády České republiky mezi roky 2016-2020*[online]. 2016. [cit. 2017 – 02-23]. Dostupné z WWW:<http://www.armadinoviny.cz/modernizace-armady-ceske-republiky-mezi-roky-2016-az-2020.html?hledat=investi%C4%8Dn%C3%AD+v%C3%BDdaje+2016-2020>

Z přehledu vyplývá, že plánované investiční výdaje se během 5 následujících let zvýší více než dvojnásobně. MO může využít i mimorozpočtové prostředky, které v letech 2016 a 2017 dosáhnou výše 2,3 miliardy Kč. Ministerstvo obrany může využít i prostředky z fondů NATO, EU, Foreign Military Financing a Ministerstva školství, tělovýchovy a mládeže. Z fondů NATO se například investovala výstavba dvou páteřních radarů v Nepolisech a Sokolově pro potřeby NATINADS (NATO Integrated Air Defence System). Prostřednictvím programů zahraniční pomoci vlády USA získá AČR v nejbližších letech ročně 65 milionů Kč (nové radiostanice, odstřelovací pušky SRS Sniper Rifle 308/338, speciální počítače a přijímače dat Rover 5i).³⁸

Ve střednědobém plánu se AČR zaměří na udržení a rozvoj schopnosti Brigádního úkolového uskupení (BÚU) na bázi 4.brn. Pro operace s vysokou intenzitou bojové činnosti bude mít BÚU do 5 000 osob. Průměrný roční příspěvek do vyčleňovaných aliančních sil a prostředků v období 2016 – 2020 dosáhne nejméně 650 osob u sil okamžité reakce (IRF) a 820 osob u sil rychlé reakce NATO (NRF).

K zásadním investičním projektům v letech 2016 – 2020 patří pořízení víceúčelových vrtulníků, mobilních a letištních radiolokátorů, pasivních sledovacích systémů elektronického boje, velitelských a štábních obrněných vozidel a děl ráže NATO.

Konkrétně bude pro pozemní síly pořízeno 20 vozidel na podvozku kolových obrněných vozidel Pandur a 42 vozidel Titus kategorie MRAP (Mine-Resistant Ambush Protected). Pozornost bude zaměřena na budování schopnosti velení, řízení, spojení,

³⁸ AN. Armádní noviny. *Modernizace Armády České republiky mezi roky 2016-2020*[online]. 2016. [cit. 2017 – 02-23]. Dostupné z WWW: <http://www.armadinoviny.cz/modernizace-armady-ceske-republiky-mezi-roky-2016-az-2020.html?hledat=investi%C4%8Dn%C3%AD+v%C3%BDdaje+2016-2020>

počítače, zpravodajství, sledování, zaměřování cílů a průzkumu C4ISTAR (Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance). C4ISTAR zajišťuje nadvládu ve schopnosti rychle a přesně získávat informace, rozhodovat se a splnit úkol. Na budování C4ISTAR bude v letech 2017 – 2019 vyčleněno 360 milionů Kč. V roce 2018 budou finance alokovány na nákup vyprošťovacích vozidel pro vozidla bojové pěchoty Pandur (v letech 2018 – 2020 750 milionů Kč). AČR počítá také s nákupem modulárních bojových kompletů (MBK), kdy roční investice bude cca 50 milionů Kč. MBK bude sloužit k začlenění malých jednotek do architektury C4ISTAR a systému digitalizovaného bojiště. Komplet umožňuje přehled o situaci na bojišti každému vojákovvi. Do roku 2019 bude pro odbornost elektronického boje pořízen mobilní pasivní sledovací systém Věra – NG (New Generation) se schopností pasivní koherentní lokace.³⁹

Vzdušné síly AČR plánují modernizaci avionických a zbraňových systémů pro letouny L-159 ALCA. V roce 2019 se plánuje nákup podvěsného zaměřovacího kontejneru a jeho integrace na L-159 ALCA. Tím by se odstranila činnost leteckých návodčích, a to označování cílů laserovým značkovačem. Na rok 2018 se počítá s pořízením dvou letounů L-159 T2 přestavbou L-159 T1 v hodnotě 400 milionů Kč. Půjde o vybavení dvoumístné verze stejným radiolokátorem jako jednomístná verze. V roce 2017 by mělo dojít k pořízení 10 kusů mobilních 3D radarů středního dosahu MADR (Mobile Air Defence Radar). Investice se odhaduje na 450 milionů Kč. V rozmezí let 2017 – 2020 jsou vyčleněny finanční prostředky na modernizaci vrtulníků typu Mi-171 v hodnotě 480 milionů Kč. Cílem je dosáhnout schopnosti operovat ve dne i v noci za všech povětrnostních podmínek s možností utajeného přenosu datových přenosů a spojení dle standardů NATO. V průběhu následujících let je v plánu pro 22. zVrL pořízení víceúčelových vrtulníků (v roce 2017 bude vyčleněno 450 milionů Kč, v roce 2018 bude vyčleněno 500 milionů Kč, v roce 2019 potom 700 milionů Kč a v roce 2020 dokonce 900 milionů Kč). Jednání o konkrétním typu vrtulníku stále probíhají.⁴⁰

³⁹ AN. Armádní noviny. *Modernizace Armády České republiky mezi roky 2016-2020*[online]. 2016. [cit. 2017 – 02-23]. Dostupné z WWW: <http://www.armadninoviny.cz/modernizace-armady-ceske-republiky-mezi-roky-2016-az-2020.html?hledat=investi%C4%8Dn%C3%AD+v%C3%BDdaje+2016-2020>

⁴⁰ Tamtéž

V oblasti protiletadlové obrany v roce 2017 AČR počítá se zrušením protiletadlových raketových kompletů S-10M (protivzdušná obrana velmi krátkého dosahu), které budou nahrazeny typem RBS-70NG za 670 milionů Kč. Střednědobý plán počítá s udržením schopnosti pozemní protivzdušné obrany založené na protiletadlových kompletech středního dosahu 2K12-KUB.⁴¹

4.5 Zhodnocení udržitelnosti plnění aliančních závazků

NATO ve Strategické koncepci z roku 2010 definuje své tři hlavní úkoly:

- zajišťování kolektivní obrany svých členů;
- zvládání bezpečnostních krizí mimo své území;
- budování kooperativní bezpečnosti s partnery.

Vedle schopnosti odstrašit případného útočníka a ubránit členské země před napadením je kladen důraz zejména na budování schopností sloužících k řešení celého spektra krizí, od prevence konfliktů až po dosažení stability v postkonfliktních situacích.

EU rovněž usiluje o další posílení své role v oblasti prevence a zvládání krizí, přičemž strategickým cílem je další posilování SBOP tak, aby byla silným a spolehlivým prvkem vnější akce EU. Zhoršení mezinárodního bezpečnostního prostředí (mj. nárůst počtu a prohlubování krizí) podtrhuje potřebu, aby EU, byla schopna reagovat na krize ve svém okolí i na globální bezpečnostní výzvy. Snahou EU je proto pokračovat v rozvoji civilních a vojenských schopností SBOP, přistupovat k prevenci a řešení krizí komplexně, či posilovat schopnost třetích zemí a regionálních organizací řešit samostatně krizové situace cestou poskytování výcviku a případně dodávek vybavení. Jednou z hlavních priorit EU je zajištění bezpečnosti občanů v souladu se Strategií vnitřní bezpečnosti EU. V tomto kontextu EU usiluje o posílení dlouhodobých forem spolupráce a solidarity mezi členskými státy s cílem lépe ochránit občany EU před kriminalitou a dalšími riziky z oblasti vnitřní bezpečnosti.⁴²

⁴¹AN. Armádní noviny. *Modernizace Armády České republiky mezi roky 2016-2020*[online]. 2016. [cit. 2017 – 02-23]. Dostupné z WWW: <http://www.armadninoviny.cz/modernizace-armady-ceske-republiky-mezi-roky-2016-az-2020.html?hledat=investi%C4%8Dn%C3%AD+v%C3%BDdaje+2016-2020>

⁴²Česká republika. *Bezpečnostní strategie České republiky*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015.25 s. ISBN 978-80-7441-005-5.

AČR je schopna vyslat jednotku o velikosti praporu do zahraniční mise, ale na její rotaci a udržení v operaci pracuje celá Armáda. Při požadavku na současné splnění všech našich závazků vůči spojencům a ČR (úkoly ze zákona) by došlo ke kolapsu nejen ozbrojených sil, ale i státu, který na takový úkol není připraven ani legislativně, ani po stránce udržování potřebných zásob a finančních rezerv. Odstranění tohoto deficitu bude trvat léta (pokud bude cílevědomě řízen) anebo se jej nepodaří odstranit vůbec – degradace schopností AČR totiž stále pokračuje.⁴³

Armáda není stavěna pro mír, je stavěna pro válku. To, co v roce 2014 nazýváme AČR, je mírová armáda a pouhý stín toho, jak vypadala AČR ještě v nedávné minulosti. V roce 2006 byla Armáda České republiky připravena vyčlenit brigádní úkolové uskupení v počtech do 3000 vojáků s jádrem tvořeným částí mechanizované brigády, případně pro řešení výrazně asymetrických konfliktů praporní, nebo rotní úkolové uskupení při zachování schopnosti zajistit ochranu určených objektů pro ochranu státu, přijmout síly NATO na území ČR a zabezpečit aktivní účast AČR v systému protivzdušné obrany NATO. Rozhodující útvary a svazky byly doplněny minimálně na požadovanou naplněnost 90% osob, techniky a materiálu včetně zabezpečení zásob munice a materiálu na požadovanou předpokládanou délku možného nasazení. Perspektiva pro další rozvoj byla schválena vládou s cílem dosáhnout cílové operační schopnosti kolem roku 2012.⁴⁴

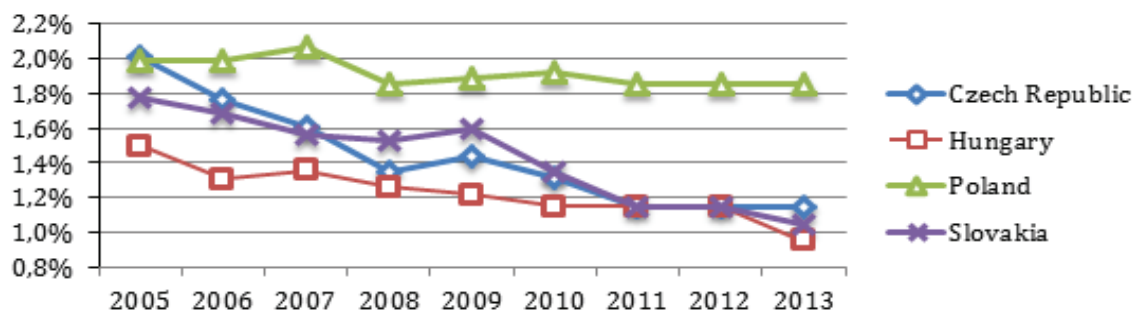
Ozbrojené síly ČR v roce 2017 jsou sice technologicky vyspělejší, získaly díky misím bojové zkušenosti, ale oproti roku 2006 jsou početně slabší o 3000 osob. Naplněnost některých útvarů se blíží k hrozivým 60%. Divizní úkolové uskupení bylo v tichosti opuštěno. Brigádní úkolové uskupení na bázi 4. brn má sice až 5000 osob a moderní výzbroj, ale bez doplnění z ostatních jednotek AČR je jen chimérou. Není u něj dořešeno doplňování personálu, úhrada ztrát a zásoby v některých komoditách nevystačí ani na jeden týden vedení bojové činnosti. Doplnění zásob na pouhý jeden měsíc by stálo téměř 20 mld. Kč., přitom toto uskupení nabízíme na dobu 6 měsíců bez rotace! V letectvu je situace obdobná. AČR disponuje supermoderními nadzvukovými i podzvukovými letouny a vrtulníky, ale chybí pro ně munice a finanční krytí letových hodin pro kvalitní výcvik pilotů i pozemního personálu.

⁴³MICÁNEK, František. Úvahy nad kariérním řádem. *Vojenské rozhledy* [online]. 2014. [cit. 2016-9-26]. Dostupné z World Wide Web:<http://vojenskerozhledy.cz/>

⁴⁴Tamtéž

Celý proces podfinancování rezortu obrany se významně projevil v době ekonomické krize v roce 2008. Nejen vláda ČR, ale i vlády států Visegrádské čtyřky (V4) byly nuceny přehodnotit výdaje na zbrojení. Nutno podotknout, že rozhodnutí byla činěna v době zdánlivě bezpečného prostředí na území Evropy.

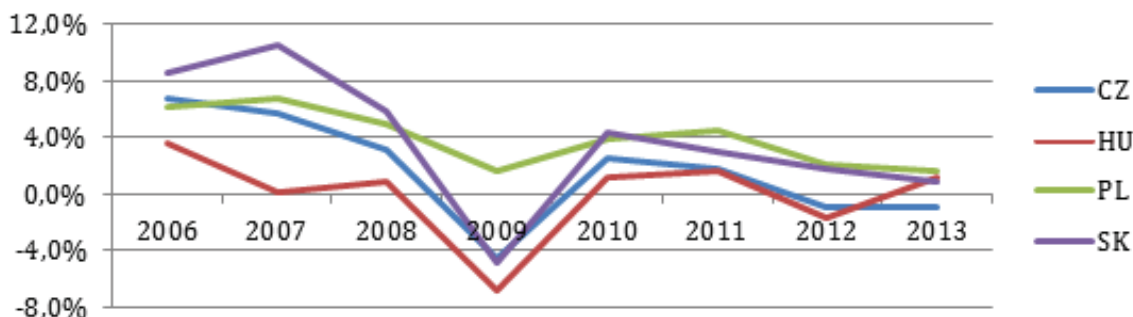
Graf 9 – Výdaje zemí V4 jako % z HDP

Zdroj: KUFČÁK, Jakub. The V4 Countries and the Impacts of the Austerity Cuts on their Defence Spending and Armed Forces. *Obrana a strategie*. 2014, č. 2. ISSN 1214-6463.

Z grafu je patrné, že Polsko se ze všech států nejvíce přibližuje naplnění závazku o výdajích na obranu ve výši 2% z HDP. Avšak výše výdajů je spojena s vývojem HDP proto se nejze podívat nad tím, že od roku 2008 docházelo konstantně ke snižování obranných výdajů. Blíže tuto skutečnost vyjadřuje graf zobrazující vývoj HDP v době ekonomické krize v zemích V4. Pouze Polsko se vymyká negativnímu trendu.

Graf 10 – Meziroční změna ve výši HDP v zemích V4

Zdroj: KUFČÁK, Jakub. The V4 Countries and the Impacts of the Austerity Cuts on their Defence Spending and Armed Forces. *Obrana a strategie*. 2014, č. 2. ISSN 1214-6463.

Z grafu vyplývá, že drobnou změnu ve vývoji výše HDP lze vysledovat již před krizí v roce 2008, která následně vše zhoršila.

V důsledku nedostatku financí byla nucena AČR k úsporným opatřením, která vedla ke změně nastavení vnitřních mechanismů nabývání majetku. Mechanismy však nejsou flexibilní a i to přispělo ke kumulaci vnitřního dluhu armády (cca 90 mld. Kč.). Maďarsko se vládní rezolucí zavázalo od roku 2016 k meziročnímu růstu 0,1 % HDP s tím,

že v roce 2022 bude výše výdajů dosahovat 1,38% HDP a požadované hodnoty 2 % deklaruje dosáhnout v roce 2027. Vnitřní dluh armády není veřejně známý. Vláda Polska v roce 2001 přijala zákon, který nařizuje obranné výdaje ve výši 1,95% HDP, proto nedošlo k chronickému podfinancování ale naopak k rozvoji strategických schopností. Rozpočet na obranu Slovenské republiky byl ještě v roce 2009 tažen stagnující úrovní HDP, která poté začala klesat v souvislosti s ekonomickou krizí. Vnitřní dluh armády se pohybuje na úrovni 1,9 mld. dolarů. V posledním desetiletí rozpočty na obranu v zemích V4 klesaly s výjimkou Polska. Tato skutečnost musela mít nevyhnutelně vliv na strukturu armád.⁴⁵

V AČR se škrty ve financích projeví propouštěním vojáků z povolání (VZP) do zálohy, limitovanou výší prostředků na modernizaci a investice. V případě Maďarských ozbrojených sil došlo snížením nákladů na pořizování vybavení ne nového, ale již použitého (obrněná vozidla dříve využívaná armádou USA). Prostředky na modernizaci byly vyčerpány pronájmem JAS-39 Gripen. V současné době lze pozorovat snahu o oživení obranného průmyslu a to konkrétně výroby zbraní, útočných či odstřelovacích pušek. Polsko vydává na modernizaci techniky a vybavení jednu třetinu obranného rozpočtu. Slovenská republika je na srovnatelné úrovni s ČR. Problémem byl vzrůst výdajů na výsluhy pro VZP v záloze a nedostatek politické vůle ke snížení počtů civilních zaměstnanců.⁴⁶

4.6 Úbytek vojenských specialistů

Nedaří se zastavit proces vylidňování resortu MO a to hlavně u AČR. Odchodovost je každoročně vyšší, než je dosažený nábor, atraktivita vojenského povolání je nízká, i přes relativní zvýšení platů vojáků z povolání v rámci novelizace zákona č. 221/1999 Sb. Novela zákona 221/1999 Sb., měla z věcného hlediska nastavit podmínky pro zavedení kariérního řádu spolu se smysluplným centralizovaným řízením lidských zdrojů v resortu MO. Zavedení kariérního řádu má vést ke stabilizaci personálu a současně zrušit jeho teritoriální fixovanost, nastavit spravedlivé a motivační hodnocení jednotlivců a zvýšit tak atraktivitu vojenského povolání v očích potenciálních zájemců o službu v ozbrojených

⁴⁵KUFČÁK, Jakub. The V4 Countries and the Impacts of the Austerity Cuts on their Defence Spending and Armed Forces. *Obrana a strategie*. 2014, č. 2. ISSN 1214-6463.

⁴⁶Tamtéž

složkách. V krátkodobém horizontu se úbytek vojáků zastavil, což naznačuje, že je pro stávající příslušníky ozbrojených sil armáda stále zajímavým zaměstnavatelem do doby než dosáhnou na výsluhové náležitosti.

V průběhu let nastavený trend snižujícího se objemu finančních prostředků připadajících na rozvoj a investice do ozbrojených sil nezpůsobil jen zastarávání technologií a nepružnost v nákupu a vývoji nových, ale i odliv zkušené pracovní síly. VZP, kteří měli možnost odejít ze služebního poměru v produktivním věku či vzápětí po vystudování vysoké školy, využili příležitosti uplatnit se v civilním sektoru. Na tento nastupující trend zareagovaly nejvyšší složky vedení sepsáním Bílé knihy o obraně České republiky v roce 2010, kde je mimo jiné zmíněna potřeba neutěšený stav, ve kterém se rezort obrany nachází, řešit.

V Bílé knize o obraně se mimo jiné hovoří o potřebě zastavení či alespoň zpomalení stárnutí ozbrojených sil a zvýšení atraktivity vojenského povolání a konkurenceschopnosti na trhu práce zavedením nového Kariérního řádu. Musí být založený na vymahatelných pravidlech pro centrálně kontrolovatelný, transparentní, soutěživý a výběrový služební postup a musí využívat objektivní kritéria hodnocení kvality výkonu profese vojáka. Pro setrvání kvalifikovaných VZP je důležité posilovat atraktivitu kariéry vojáka. Důležitými faktory v tomto směru jsou: výše platu, výsluha, kompenzace za službu v místě podle potřeb ozbrojených sil, podpora rodin VZP sloužících v operacích a misích v zahraničí, zkvalitňování infrastruktury ve vojenských posádkách, zlepšování pracovních podmínek, zdravotní péče o válečné veterány a vojenské důchodce, komplexní psychologická a duchovní služba.⁴⁷

V kontextu zavedení Kariérního řádu ovšem po počátečních zkušenostech vyvstává otázka, jak na něj budou reagovat zejména nejzkušenější vojáci. Jedná se o případy, kdy je nahrazován úbytek vojáků na nejvyšších stupních (MO a generální štáb). V rámci kariérního růstu může docházet k nedobrovolnému přemísťování vojáků z jejich míst výkonů služby většinou do Prahy a to i ve stejných hodnostech (= stejný plat). Z hlediska kariérního řádu je to jistě nezbytná věc, ale z hlediska osobnostního života vojáka to znamená reálný pokles životní úrovně. Zde se nabízí otázka, jaký bude mít dopad

⁴⁷ŠEDIVÝ, Jiří a kolektiv. *Bílá kniha o obraně*. Praha: Ministerstvo obrany ČR – odbor komunikace a propagace (OKP), 2011. 168 s. ISBN 978-80-7278-564-3.

zavedení kariérního řádu na ochotu nejzkušenějších vojáků, hlavně vyšších důstojníků, končit kariéru v Praze. Jestliže již mají vojáci vybudované rodinné zázemí v jiném regionu a dostatečný počet odsloužených let spojený s výsluhovými náležitostmi, rozhodnou se většinou pro odchod z Armády.

Hlavním důvodem je vyšší finanční náročnost života tráveného na ubytovně mimo bydliště. Jenže na onu vyšší náročnost si resort MO obrany vydělal svou reorganizací v roce 2013, kdy jedním z cílů bylo nalézt i finanční zdroje právě na zavedení novely zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání. A pokud bylo nutné propustit několik stovek vojáků a občanských zaměstnanců pak i proto, aby ti zbylí byli lépe ohodnoceni. Pokud nebude zákon uveden do života, pak AČR v roce 2013 zbytečně (v takovém rozsahu) propouštěla.⁴⁸

⁴⁸MICÁNEK, František. Nemáme se za co stydět, aneb co víme o reorganizaci resortu obrany 2013. *Vojenské rozhledy* [online].[cit. 2016-12-30]. Dostupné z World Wide Web:<http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/nemame-se-za-co-stydet-aneb-co-vime-o-reorganizaci-resortu-obrany-2013>

Následující tabulka přehledně dokládá vývoj počtů VZP a výzbroje od vstupu do NATO.

Tabulka 7 – Vývoj počtu VZP, výzbroje a bojové techniky AČR od vstupu do NATO

Vývoj počtu vojáků, výzbroje a bojové techniky Armády České republiky v letech 1999–2012 (vždy k 1. lednu)							
Rok	Vojáci	Bojové tanky	Bojová obrněná vozidla	Dělostřelecké systémy	Bojové letouny	Bojové vrtulníky	Podíl výdajů MO na HDP (v %)
1999	56247	938	1219	754	114	34	2,25
2000	54906	792	1211	740	110	34	2,35
2001	48139	652	1211	648	97	34	2,10
2002	41862	622	1241	585	112	34	1,12
2003	41032	541	1235	528	125	34	2,21
2004	27414	303	756	756	108	33	1,90
2005	22145	298	747	362	103	32	2,00
2006	23110	244	640	326	85	35	1,72
2007	24229	181	580	321	38	38	1,55
2008	24334	179	515	317	42	38	1,35
2009	24103	178	490	259	42	29	1,43
2010	23136	174	513	258	42	26	1,29
2011	22261	166	494	244	38	25	1,15
2012	21751	164	528	194	38	24	1,11

Zdroj: ŠAJTAR, Jaroslav. *Před patnácti lety Česko vstoupilo do NATO: Náš přínos ke kolektivní bezpečnosti*. Reflex [online]. [cit. 2017-01-16]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.reflex.cz/clanek/zpravy/55119/pred-patnacti-lety-cesko-vstoupilo-do-nato-nas-prinos-ke-kolektivni-bezpecnosti.html>

Lze tedy říct, že vstupem do NATO se AČR potažmo politická reprezentace rozhodla pro postupné snižování nejen lidského kapitálu, ale i výzbroje a bojové techniky. Cílem bylo vytvořit malou, mladou, moderní a mobilní armádu. Ekonomika v roce 1999 byla natolik výkonná, že dovozovala Ministerstvu obrany plnit alianční závazek, ke kterému se zavázaly všechny členské země a to vydávat na obranu 2% z HDP. Jak je však patrné, již s přechodem AČR na plně profesionální armádu a s blížící se hospodářskou krizí, nebylo možné nadále rozpočtový rámec udržet.

Zatímco při vzniku samostatného státu v roce 1993 disponovala AČR 38 049 vojáky z povolání a 25 286 občanskými zaměstnanci tedy celkovým počtem 63 335 osobami v rezortu MO ČR, o více než šest let později při vstupu do NATO byli tyto počty již značně sníženy. Různé zdroje vidí příčinu snižování počtu osob v neefektivnosti držení

tak početné ozbrojené síly, když podle článku 5 Washingtonské smlouvy bude v případě napadení ČR chráněna partnery Aliance. Ovšem léta poddimenzování výdajů na rezort obrany se v současnosti silně projevují v neschopnosti udržet technologický rozvoj souběžně s partnery a v hrozbě ze strany USA o neakceptaci dotovat rozpočet Aliance.

Tabulka 8 – Vývoj skutečných počtů osob v rezortu MO ČR v letech 1999 – 2015

1. 1. 2000 - 1. 1. 2010 (účinnost zákona č. 221/1999 Sb.)

Rok	Generálové	Vyšší důstojníci	Nižší důstojníci	Praporčíci	Rotmistři	Přípravný sbor	Dispozice	Vojáci z povolání	Občanští zaměstnanci	Rezort MO celkem	Vojáci základní služby
1999	29	6 888	7 323	6 744	1 761	976		23 721	21 301	45 022	31 185
2000	28	5 700	7 556	6 607	2 093	1 200		23 184	21 157	44 341	24 955
2001	29	4 531	6 007	6 428	2 432	1 200		20 627	20 888	41 515	21 235
2002	25	4 153	5 528	6 489	3 219	1 507	328	21 249	22 675	43 924	19 783
2003	25	3 244	4 668	6 552	4 324	1 409	833	21 055	20 808	41 863	6 359
2004	32	2 865	4 157	6 339	6 879	1 281	592	22 145	17 288	39 433	
2005	32	2 679	4 111	6 641	7 834	1 333	480	23 110	14 971	38 081	
2006	32	2 674	4 162	6 834	8 977	949	601	24 229	13 358	37 587	
2007	26	2 589	4 022	7 206	8 619	1 196	676	24 334	11 946	36 280	
2008	25	2 464	3 795	7 363	8 486	1 341	629	24 103	10 575	34 678	
2009	20	2 286	3 524	6 969	8 683	919	735	23 136	9 017	32 153	

1. 1. 2011 (účinnost zákona č. 221/1999 Sb. po novelizaci zákonem č. 272/2009 Sb.)

Rok	Generálové	Vyšší důstojníci	Nižší důstojníci	Praporčíci	Poddůstojníci	Mužstvo	Přípravný sbor	Dispozice	Vojáci z povolání	Občanští zaměstnanci	Státní zaměstnanci	Rezort MO celkem
2010	22	2 258	3 255	6 082	7 637	1 118	937	952	22 261	8 303		30 564
2011	22	2 140	3 319	6 049	7 399	1 160	965	697	21 751	8 248		29 999
2012	18	2 091	3 376	6 052	7 375	1 078	1 067	676	21 733	8 288		30 021
2013	20	1 981	3 315	5 875	6 894	787	955	1 184	21 011	7 530		28 541
2014	21	1 942	3 377	5 944	6 963	709	1 266	642	20 864	7 487		28 351
2015	19	2 027	3 418	6 224	7 474	828	1 464	516	21 970	6 411	1 131	29 512

Vysvětlivky:

1. počty osob k 1. 1. následujícího roku (k 1. 1. 2011 - počty za rok 2010) bez zakryté části Vojenského zpravodajství
2. počty včetně dispozic (placených i neplacených) vojáků a vojáků z povolání
3. sloupec Přípravny sbor obsahuje součet počtů čekatelů a ostatních studentů vojenských škol ve služebním poměru
4. na základě Zákona o státní službě č. 234/2014 Sb. vznikla k 1. 7. 2015 kategorie "Státní zaměstnanci"
5. Hodnostní sbory od 1. 1. 2011 do současnosti: přípravny sbor: vojín, svobodník, desátník, četař, rotný, rotmistr, nadrotmistr; mužstvo: vojín, svobodník; poddůstojníci: desátník, četař, rotný; praporčíci: rotmistr, nadrotmistr, praporčík, nadpraporčík, štábní praporčík; nižší důstojníci: poručík, nadporučík, kapitán; vyšší důstojníci: major, podplukovník, plukovník; generálové: brigádní generál, generálmajor, generálporučík, armádní generál.

Zdroj: MOČR. Ministerstvo obrany České republiky. *Vývoj skutečných počtů osob v rezortu MO ČR v letech 1992-2015* [online]. [cit. 2017-01-17]. Dostupné z WWW: <http://www.mocr.army.cz/dokumenty-a-legislativa/fakta/vyvoj-skutecnych-poctu-osob-v-rezortu-mo-cr-v-letech-2011---1993-51566/>

4.6.1 Vliv novely zákona č.221/1999 Sb. na setrvání VZP ve služebním poměru

Před zavedením novely zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání se napříč jak strategickým tak taktickým stupněm hojně diskutovalo o jejím přínosu. Ač se z prvotních indicií mohlo zdát, že půjde o posun správným směrem ve smyslu pozitivních přínosů pro VZP, realita jev některých bodech odlišná:

- voják již nemá mít žádný vliv na možnost zkrácení služebního poměru nebo na jeho délku. S jedinou výjimkou, a tou je péče o osobu závislou na cizí pomoci;
- služba konaná nad základní týdenní dobu služby (pracovní dny i víkend) se zvýšila ze 150 hodin na 300 hodin;
- příspěvek na bydlení byl snížen z daněných 10 000,- Kč na daněných 3 000,- Kč;
- byl stanoven služební tarif podle hodnosti;
- byl stanoven výkonnostní příplatek;
- byl změněn příplatek za službu v zahraničí z cizí měny na CZK;
- byl zaveden stabilizační příplatek 7000,- Kč. Ten je jakýmsi pokryteckým dorovnáním úbytku na příspěvku na bydlení (protože jinak by vojáci přišli o několik tisíc ve výplatách). Je ovšem rovněž zdaněný a navíc odstupňovaný v různé výši pro některé speciální odbornosti. A bez přihlédnutí k odpovědnosti a náročnosti výkonu, ale podle schopnosti lobbistů té dané odbornosti či složky ozbrojených sil;
- řízení o změně doby trvání služebního poměru se zahajuje výlučně z moci úřední.

S účinností zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání od 1. 7. 2015 se příspěvek na bydlení nejen snížil o 7 000,- Kč, ale došlo i k zpřísnění nároku jej pobírat. Pokud v současné době bydlí ve stejné bytové jednotce dva VZP, jsou povinni tuto skutečnost nahlásit příslušnému finančnímu oddělení a následně i Národnímu bezpečnostnímu úřadu (NBÚ) a příspěvek je oběma vojákům krácen na polovinu. Stejným způsobem se postupuje, pokud domácnost sdílí tři a více vojáků. Chystaná novela zákona

č. 221/1999 Sb. o vojácích z povolání, která vejde v platnost dnem 1. 7. 2017 toto krácení příspěvku na bydlení odstraní.

Novela zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, která přinesla několik závažných změn a společně s navazujícími prováděcími směrnicemi si v podstatě vynutila centralizované řízení kariér. Řeší základní předpoklad fungování Kariérního řádu, kterým je zavedení mandatorního pohybu na funkcích a v hodnostech, s cílem zajistit řízenou kariéru a tomu odpovídající osobní rozvoj každého vojáka včetně motivačního platového ohodnocení. Jde o výrazný posun oproti současnému stavu, kdy voják a jeho nadřízený nemá eminentní zájem o personální změny. Nejen proto, že změna v sobě ukrývá nutnost opustit zažitá stereotypy, ale posun na vyšší funkci a případný přechod do jiné posádky automaticky neznamená zvýšení osobního příjmu vojáka.⁴⁹

Se zavedením Kariérního řádu v platnost přišla ruku v ruce další demotivační skutečnost pro vojáky a to konec principu seniority, tzn., že VZP sloužící v hodnosti poručík již 5 let má nyní stejný plat jako nově příchozí student z Univerzity obrany nebo vysokoškolsky vzdělaný občan po výcviku ve Výcvikové akademii ve Vyškově. Před zavedením novely zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání byl brán zřetel na odsloužená léta v AČR. Tento nepoměr by měl kompenzovat tzv. výkonnostní příplatek, který je determinován výší služebního hodnocení.

Se zavedením Kariérního řádu do AČR se dřívější setrvání vojáka ve služebním poměru až do starobní penze změnilo v chiméru. V současnosti je snaha o pyramidový model tzn. směrem k vyšším pozicím (vyšším hodnostem) je méně míst, o které se může voják ucházet v rámci výběrových řízení. Pokud neuspěje a není zařazen na místo s vyšší hodností po uplynutí doby rozhodné na současném místě, odchází do zálohy. Snahou lidského kapitálu v armádě ovšem je setrvat co nejdéle tak, aby dosáhl na výsluhu, která stoupá po patnácti odsloužených letech každým rokem. Naopak zaměstnavatel má snahu jednak udržet AČR co nejmladší z důvodu téměř nulových nákladů na zdravotní péči a vyšší bojeschopnost, ale i z hlediska ekonomického. Jelikož jako každá prosperující firma i AČR se snaží snižovat náklady, tak je pro ni výhodnější propouštět VZP dříve než

⁴⁹MICÁNEK, František. Úvahy nad kariérním řádem. *Vojenské rozhledy*[online]. 2014. [cit. 2016-9-26]. Dostupné z World Wide Web: <http://vojenskerozhledy.cz/>

dovrší odsloužených patnáct let. Vojákovi není státní tajemník povinný sdělovat důvod neprodloužení závazku.

4.6.2 Analýza bariér vstupu VZP na trh práce

Výcvikové a školící středisko AČR zajišťuje pro VZP odcházející do zálohy certifikované rekvalifikační kurzy v oborech, které by měli uchazečům zajistit bezproblémové uplatnění na trhu práce.

Avšak je nutné včasné rozhodnutí o podobě budoucího zaměstnání tak, aby zvolený rekvalifikační kurz rozvinul vědomosti a schopnosti uchazeče o práci požadovaným směrem. Zkušenosti bývalých VZP vypovídají o tom, že získat pozici zejména pro vysokoškolsky vzdělaného uchazeče trvá dlouhé měsíce, pokud tedy již dopředu nemá vyjednaný kontrakt u firmy. Nejen na Úřadech práce je na něho pohlíženo jako na uchazeče bez praxe, i když dosud působil již 20 let jako velitel útvaru tedy jako vrcholový manažer. Pro veřejný sektor je tato praxe zdá se nedostatečná a nezakládá předpoklad o schopnostech tohoto člověka.⁵⁰

I z tohoto důvodu vznikl pod patronací Sdružení válečných veteránů ČR projekt s názvem *Benefits pro válečné veterány*, který byl spuštěn v roce 2015. Finanční prostředky pocházejí z grantu. Mimo jiné nabízí válečným veteránům možnost uplatnění ve státní organizaci *Vojenské lesy a statky* na pozici bezpečnostní pracovník při ostraze objektů. V roce 2015 tak našlo zaměstnání 36 bývalých vojáků z povolání.

Odbor pro válečné veterány Ministerstva obrany ČR zrealizoval projekt s názvem *Začleňování válečných veteránů do civilního života*, jenž byl schválen Ministerstvem práce a sociálních věcí a financován Evropským sociálním fondem z operačního programu pro lidské zdroje a zaměstnanost ve výši 25,5 mil. Kč s příspěvím MO ČR 4,5 mil. Kč. Projekt zajišťovalo sdružení CEPAC-Morava s více než sedmi poradenskými centry (Brno, České Budějovice, Ostrava, Plzeň, Pardubice, Praha, Olomouc) po dobu tří let. Sdružení válečným veteránům nabídlo 636 rekvalifikačních kurzů, psychologické poradenství. Projekt umožnil pomoc až 1500 VZP zejména i tím, že zaměstnavatelům po dobu půl roku

⁵⁰POTOČNÁK, Miroslav. *Vojáci na trhu práce. Areport*. 2016, č. 3. ISSN 1211-801X.

refundoval mzdové náklady (maximálně 24 000,- Kč) při vytvoření nového místa pro bývalé VZP.⁵¹

Jistou vidinu nalezení zaměstnání po odchodu z aktivní služby nabízí i britská společnost Safe Security s pobočkou v ČR od roku 2013. V Anglii je vojenská služba vnímaná odlišně než v ČR, proto jsou pro bývalé VZP jiné podmínky vstupu na trh práce. „*U nás je to jiné už z principu. Britská armáda má vyčleněno na každého odcházejícího vojáka tisíce liber a není přípustné, aby ta investice přišla vniveč. A už vůbec bych nehovořil o tom, jak se liší pohled na veterány v Česku a v mé vlasti.*“⁵² Česká pobočka nabízí bezplatně dva kurzy akreditované jak na mezinárodní tak národní úrovni. Filosofii společnosti je: jednou voják, navždy voják. Absolventi naleznou tedy po získání certifikátu uplatnění v oblasti ochrany osob (zejména v zahraničí) nebo jsou vysíláni do rizikových oblastí blízkého východu (Afghánistán, Irák) zpravidla na 90-ti denní rotace.⁵³

4.7 Konkrétní dopady snižujících se finančních prostředků u vybraného útvaru AČR

Pro doklad konkrétních dopadů při snižování finančních prostředků byl vybrán 25. Protiletadlový raketový pluk dislokovaný v posádce Strakonice v Jihočeském kraji. Při výčtu údajů jsou vzhledem k jejich citlivosti použité pouze neutajované informace a informace z veřejných zdrojů. Jako nejlepší prvek, na kterém je možné ideálně doložit degradaci výzbroje a schopností specifické odbornosti AČR je protiletadlové vojsko, konkrétně raketový systém 2K12 KUB (viz. příloha 2).

Raketový systém 2K12 KUB, v terminologii NATO SA-6 GAINFUL, je systém, jehož vývoj započal již v 60. letech minulého století v SSSR firmou Toporov OKB-134. Do výzbroje sovětské armády byl zařazen v roce 1967. Primární určení kompletu je ničení letounů, vrtulníků, bezpilotních prostředků, křídlatých raket a ostatních cílů létajících v malých a středních výškách v rozmezí 25 – 10 000 m, ve vzdálenostech 4 – 23 km, při

⁵¹MOČR. Ministerstvo obrany České republiky. *Návrat do civilu není jednoduchý, proto by měli vojáci myslet na zadní kolečka včas* [online]. 2013. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z WWW: <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/navrat-do-civilu-neni-jednoduchy--proto-by-vojaci-meli-myslet-na-zadni-kolecka-vcas-80434/>

⁵²AN. Armádní noviny. *Rekvalifikace veteránů: Cesta jak využít potenciál bývalých vojáků* [online]. 2013. [cit. 2016 – 12-30]. Dostupné z WWW: <http://www.armadinoviny.cz/rekvalifikace-veteranu-cesta-jak-vyuzit-potencial-byvalych-vojaku.html>

⁵³Tamtéž

rychlostech cílů do 600 m/s na příletu a 300 m/s na odletu. Vzhledem k požadavkům na ochranu před účinky radioelektronického rušení je radiolokátor vybaven vestavěnou televizní kamerou, která umožňuje sledovat cíle s dosahem až 25 km. Ničení zabezpečuje bojová nálož o hmotnosti 56 kg s tlakovým a střepinovým účinkem, která je umístěna v trupu řízené rakety a iniciována radiolokačním zapalovačem. Jedná se o dvoustupňovou raketu s raketonáporovým motorem na tuhé palivo (pohonnou hmotu), který využívá za letu atmosférický vzduch. Start a potřebné urychlení rakety zabezpečuje standardní tuhá pohonná hmota sestávající se z paliva a okysličovadla. Maximální rychlost, kterou je raketa schopna vyvinout je až 900 m/s při celkové startovací hmotnosti 600 kg. Jedná se o řízenou raketu, konkrétně aerodynamicky řízenou raketu typu tzv. otočné křídlo. Samotné navedení na cíl se provádí poloaktivním způsobem navedení, jenž využívá modifikovanou metodu proporcionálního sblížení, optimalizující proces navedení raket na nízkoletící a manévrující cíl.⁵⁴

Prvotní intenzivní bojové nasazení kompletu 2K12 KUB bylo v konfliktech na blízkém východě, zejména bojové nasazení v Sýrii roku 1973 bylo hodnoceno vysoko. Zde bylo působeno na izraelské letectvo a syrská armáda úspěšně zničila několik desítek izraelských letounů. Na základě zkušeností s jeho nasazením byl průběžně modernizován. Do výzbroje československé armády byla zavedena zdokonalená verze kompletu 2K12 KUB, která měla zvýšenou odolnost proti elektronickému rušení a její označení je v kódu NATO SA-6B GAINFUL Mod. 1, která byla vyráběna do roku 1992. Stalo se tak 1. února 1975 u tehdejšího 171. protiletadlového raketového pluku v Rožmitále pod Třemšínem. Ve své době patřil tento komplet k nosnému pilíři protiletadlové obrany armád varšavské smlouvy a to zejména kvůli své vysoké mobilitě a provozním charakteristikám. KUB byl první systém na světě, jenž byl na úrovni baterie, naprosto samostatný. Ve své době to bylo zásadním posunem vpřed. Zejména umístěním vyhledávacího i střeleckého radaru na jedno vozidlo dodalo kompletu předtím neuskutečnitelné taktické možnosti. Samotný komplet se sestává z bojových komponentů, což je řídicí a naváděcí radiolokátor a čtyři odpalovací zařízení a podpůrné části tvořené dvěma nabíjecími přepravíky na podvozku vozidla Zil-131, z nichž každý veze tři rakety. Zmíněnou vysokou mobilitu bojové části kompletu

⁵⁴ARMY. *Protiletadlový raketový komplet 2K 12M KUB M (SA-6 GAINFUL)* [online]. 2016. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z WWW: <http://www.acr.army.cz/technika-a-vyzbroj/delo/protiletadlovy-raketovy-komplet-2k-12m-kub-m-89751/>

zabezpečuje jejich instalace na pásových podvozcích, které jsou opatřeny pancéřovou ochranou a vlastními zdroji elektrické energie.⁵⁵

Již od vstupu České republiky do NATO se v nejvyšších kruzích ministerstva obrany začalo diskutovat o modernizaci tohoto zastaralého kompletu. Palčivým problémem byla a stále je životnost raket, která byla původně datovaná do roku 2011. Prodloužení životnosti raket proběhlo ve Vojenském technickém ústavu výzbroje a munice a životnost byla prodloužena do roku 2017. Vzhledem ke snižujícímu se armádnímu rozpočtu byla nakonec dokončena částečná modernizace až v roce 2007. Ta se týkala pouze naváděcího a řídicího lokátoru SURN na standard SURN CZ. Hlavním důvodem modernizace nebyly v této době bojové možnosti, ale akceptace rozdělení kmitočtů dle evropské kmitočtové tabulky ECA k 1. lednu 2008. Stávající SURN tomu rozdělení neodpovídal a hrozba, že komplet bude nebojeschopný, vedla ke zmiňované modernizaci, která přinesla nejen změny kmitočtů, ale také zlepšení takticko-technických parametrů SURNu. Tím došlo k zlepšení operačních možností celého kompletu. Modernizace byla provedena firmou Retia a.s. Tato modernizace byla původně pouze reakcí na změnu kmitočtů, nakonec však v rámci projektu došlo ke zlepšení některých parametrů kompletu. Digitalizace kompletu tedy byla prvotním zaměřením, k ní přibyli ještě zejména snížení obsluhy SURNu o jednoho operátora, zlepšení parametrů obou lokátorů SURNu a tím zvýšení maximálního dosahu až na 69,5 km a možnost využití externích dat o vzdušné situaci.⁵⁶

Bohužel raket samotných se modernizace nedotkla a tím pádem nijak zásadně neposunula komplet dopředu a celá oblast protiletadlové vzdušné obrany (PVO) středního dosahu stále přešlapovala na místě. Zásadním problémem byla politická vůle k buď razantní modernizaci kompletu, nebo pořízení nového kompletu západní proveniencí. I přes modernizaci tohoto kompletu byla důvěra vojáků v jeho budoucnost silně otřesena a zájem sloužit u jednotek protivzdušné obrany začal opadat. To se navíc prohloubilo v roce 2008, kdy byl při reorganizaci zrušen bez náhrady 253. prapor zabezpečení a jeho příslušníci začleněni do struktur tehdejší 25. protiletadlové raketové brigády. Od tohoto roku se prakticky nepřetržitě diskutuje o budoucnosti protiletadlového vojska ve Strakonících. Tato reorganizace byla jedním z úsporných opatření, které tehdejší

⁵⁵25PRLP .2K12 KUB [online]. 2016. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z WWW: <http://www.25plrp.army.cz/2k12-kub>

⁵⁶ZDOBINSKÝ, Michal. Digitalizovaný KUB. *Areport*. 2008, č. 1. ISSN 1211-801X.

ministerstvo obrany zavádělo, čehož důkazem je znovuobnovení tohoto praporu v roce 2015.

V roce 2009 tak zadalo ministerstvo obrany firmě Retia a.s. projekt, který měl vyřešit náhradu původních sovětských raket. Na tomto projektu pracovníci firmy spolupracovali s UO Brno. Cílem bylo nejenom nahradit rakety, kterým končila životnost, ale také snížení závislosti na dodávkách z Ruska. Tento projekt trval přes dva roky a výsledkem byl v roce 2012 funkční model, který mohl být osazen moderními střelami Aspide, přičemž z původního odpalovacího zařízení zůstal pouze skelet.⁵⁷

Přibližně ve stejné době, kdy probíhal vývoj možné modernizace odpalovacího zařízení kompletu 2K12 KUB, vznikala Bílá kniha o obraně ČR. Tento dokument byl schválen vládou ČR dne 18. května 2011. Zde je stanoveno, že schopnosti založené na systému 2K12 KUB se již nebudou nadále rozvíjet.⁵⁸

Přestože Bílá kniha o obraně ČR stanovila, že se protivzdušná obrana bude ubírat jinou cestou, než využitím kompletu 2K12 KUB, projekt firmy Retia a.s. ve spolupráci s odborníky Univerzity obrany se nadále flexibilně rozvíjel. Na konci roku 2012 měla Retia a.s. prakticky hotový prototyp modernizovaného prostředku, který se netýkal pouze odpalovacích ramp, ale také zahrnoval výměnu sledovacího zařízení a nový počítačový systém ovládající nejenom celý komplet, ale i navedení na cíl. To vše bez nutnosti jakékoli spolupráce s Ruskem. MO tento projekt spolufinancovalo, částkou řádově v milionech korun. Dle vyjádření tehdejšího ředitele sekce rozvoje druhů sil, generála Dvořáka, by akvizice nového kompletu přišla na 15 miliard korun. Naopak modernizace firmou Retia a.s. by vyšla na zhruba 3 miliardy, v souladu s Bílou knihou však nakonec neproběhla. I přesto stále nepadlo konečné rozhodnutí o budoucnosti kompletu.⁵⁹

Dne 25. dubna 2012 proběhla na půdě UO konference PVO Brno 2012, kde bylo potvrzeno budoucí vyřazení kompletu 2K12 KUB z výzbroje. Zde také bylo uvedeno, že

⁵⁷SVĚTNIČKA, Lubomír. *Češi vylepšili „tři prsty smrti“, ruské rakety pomalu docházejí. Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2016-12-30]. Dostupné z WorldWide Web: http://zpravy.idnes.cz/cesi-vylepsili-tri-prsty-smrti-ruske-rakety-pomalu-dochazeji-p6n-/zpr_nato.aspx?c=A120306_231707_zpr_nato_inc

⁵⁸ŠEDIVÝ, Jirí a kolektiv. *Bílá kniha o obraně*. Praha: Ministerstvo obrany ČR – odbor komunikace a propagace (OKP), 2011. 168 s. ISBN 978-80-7278-564-3.

⁵⁹SVĚTNIČKA, Lubomír. *Češi vylepšili „tři prsty smrti“, ruské rakety pomalu docházejí. Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2016-12-30]. Dostupné z World Wide Web: http://zpravy.idnes.cz/cesi-vylepsili-tri-prsty-smrti-ruske-rakety-pomalu-dochazeji-p6n-/zpr_nato.aspx?c=A120306_231707_zpr_nato_inc

již několikrát zmíněné vyřazení kompletu z užívání je podmíněno akvizicí nového prostředku krátkého dosahu. V praxi to znamenalo potvrzení několikaletého Status Quo, kdy armáda nemá peníze na nový komplet a zároveň nechce zastaralý zrušit či modernizovat. Dále tedy probíhá výcvik a příprava specializovaného personálu na zastaralém kompletu původem z 60. let 20. století. Ruku v ruce s nejasnou budoucností jde i nezáměr o službu u protiletadlového vojska ve Strakonících, kdy má 25. protiletadlový raketový pluk naplněnost ke konci roku 2016 jen těsně nad hranicí 50%. A to se týká i zájmu rekrutů vstupujících do Armády. To platí i pro potenciální zájemce ze strakonického regionu, kde zájem o službu nevzrostl ani přes problematické utlumování činnosti místních firem, jako například Česká zbrojovka (ČZ) Strakonice nebo města Vimperk sužovaného velkou nezaměstnaností. Tato situace dostává velení strakonického pluku do obtížné situace, kdy není přesně daná perspektiva útvaru a rekrutační cíle se nedaří naplňovat.

V listopadu 2016 se Sekce vyzbrojování a akvizic Ministerstva obrany přiklonila k možnosti provést v budoucnu akvizici nového protiletadlového raketového systému středního dosahu.⁶⁰

Výše uvedené řešení se rozchází s Bílou knihou, která stanovila protiletadlovou budoucnost v kompletech krátkého dosahu. Na tomto příkladu se z dlouhodobého hlediska dá poukázat na nejednoznačnost v budoucí koncepci směřování protiletadlové vojska. Pokud pomineme nutnou modernizaci v roce 2007, dostává se ministerstvo obrany zpět na začátek. Jednoznačným důvodem tohoto bludného kruhu jsou finance. Je otázkou, zda i nejnovější myšlenka o akvizici bude realizována a to zejména z důvodu parlamentních voleb. Akviziční proces trvá zpravidla 3 roky a nepředpokládá se jeho zahájení v roce 2017. Proto byla svolána náměstkem ministra obrany pro řízení Sekce vyzbrojování a akvizic Danielem Koštovalem na leden roku 2017 interní konference, která se má zabývat průzkumem trhu v oblasti systémů středního dosahu. Vzhledem k předpokládané ceně kompletu a prioritám resortu, mezi něž patří například akvizice nových víceúčelových vrtulníků, je ovšem pořízení tohoto kompletu v krátkém časovém horizontu nepravděpodobné a situace kolem 2K12 KUB se i v nejbližších letech nezmění.

⁶⁰MAREK, Vladimír. KUB a jeho náhradníci. *Areport*. 2016, č. 12. ISSN1211-801X.

4.8 SWOT analýza stavu AČR v roce 2017

Z výsledku SWOT analýzy stavu AČR v roce 2017 vyplynula možná doporučení směřující k udržitelnosti bojeschopné AČR a predikce hrozeb působících na ČR při snižování výdajů na obranu.

Tabulka 9 – SWOT analýza stavu AČR v roce 2017

<p>SWOT analýza stavu Armády České republiky v roce 2017</p>	<p>Silné stránky (S)</p> <p>Kvalitní lidské zdroje</p> <p>Spolehlivé zajištění obrany ČR</p> <p>Stabilní zaměstnavatel</p> <p>Koncept: mladá, moderní, mobilní, malá</p> <p>Uznání kvalit Armády spojenci v NATO</p>	<p>Slabé stránky (W)</p> <p>Zastaralá technika</p> <p>Nízká flexibilita při pořizování majetku</p> <p>Úbytek specialistů</p> <p>Časté reorganizace</p> <p>Nízký počet cvičení</p> <p>Nerozhodnost v koncepci AČR</p>
<p>Příležitosti (O)</p> <p>Změna legislativy v oblasti pořizování majetku</p> <p>Načerpání zkušeností ze zahraničních operací</p> <p>Stabilizovat výdaje AČR</p> <p>Revize Bílé knihy o obraně ČR</p> <p>Upevnění vztahů s EU a USA</p> <p>Stanovení priorit v rozvoji schopností</p>	<p>Využit kvalitních specialistů ke stanovení nových priorit a schopností</p> <p>Využitím pozitivního vnímání AČR členy NATO upevnit postavení ČR na mezinárodním poli</p> <p>Využit dobrou kredibilitu nositele bezpečnostních atributů ke stabilizaci výdajů</p>	<p>Stabilizací výdajů AČR docílit naplnění projektů a zamezit reorganizacím z důvodu nedostatku peněžních prostředků</p> <p>Stanovením priorit rozvoje schopností docílit stabilní koncepce AČR</p> <p>Příležitostí k možnosti načerpání zkušeností v zahraničí snížit úbytek specialistů</p> <p>Zvýšením výdajů zintenzivnit výcvik</p> <p>Změnou zákona o nabytí majetku docílit zvýšení flexibility při jeho pořizování</p>
<p>Ohrožení (T)</p> <p>Kolísání výdajů na obranu</p> <p>Nesplnění závazků výdajů na obranu 2% HDP vůči NATO</p> <p>Nekompatibilita s partnery NATO ve výzbroji a technice</p> <p>Zhoršující se bezpečnostní situace (terorismus)</p>	<p>Nadstandardními vtahy se spojenci čelit zhoršujícím se bezpečnostním hrozbám</p> <p>Zajištěním bezpečnosti ČR opodstatnit nutnost stabilizace rozpočtu pro kapitolu 307 MO</p>	<p>AČR by se vyhnula nestabilitě ve výdajích rozhodnutím o neváznání rozpočtu na HDP</p> <p>Splnění závazku výdajů na obranu 2% HDP by AČR mohla dosáhnout navýšením kapitoly 307 MO</p> <p>Zvýšení finančních prostředků plynoucím do investic by se AČR vyhnula problémům s nekompatibilitou se systémy, kterými disponují partneři z NATO</p> <p>Přehodnocením podmínek ke službě VZP zamezit úbytku specialistů</p>

Zdroj: vlastní zpracování

SO strategie:

Z analýzy vyplývá, že AČR by mohla využít kvalitních specialistů ke stanovení nových priorit a schopností ve vztahu ke koncepci Armády, využít pozitivního vnímání AČR členy NATO upevnit postavení ČR na mezinárodním poli. Využít dobrou kredibilitu nositele bezpečnostních atributů ke stabilizaci výdajů přesvědčením politické reprezentace o nutnost tohoto kroku.

WO strategie:

Stabilizací výdajů by AČR mohla docílit naplnění projektů a zamezit reorganizacím z důvodu nedostatku peněžních prostředků. Stanovením priorit rozvoje schopností by AČR mohla docílit stabilní koncepce rozvoje AČR. Příležitostí k možnosti načerpání zkušeností v zahraničních misích a cvičeních by mohla AČR snížit úbytek specialistů a také zvýšením výdajů zintenzivnit výcvik. Změnou zákona o nabývání majetku by mohla AČR docílit zvýšení flexibility při jeho pořizování.

ST strategie:

Nadstandardními vtahy se spojenci by měla AČR čelit zhoršujícím se bezpečnostním hrozbám, které se již promítají do bezpečnosti na území Evropské unie a zajištěním bezpečnosti ČR by měla AČR opodstatnit nutnost stabilizace rozpočtu pro kapitolu 307 MO.

WT strategie:

AČR by se vyhnula nestabilitě ve výdajích rozhodnutím o nevázáni rozpočtu na HDP a přehodnocením podmínek ke službě VZP by mohla zamezit úbytku specialistů. Zvýšení finančních prostředků plynoucím do investic by se AČR vyhnula problémům s nekompatibilitou se systémy, kterými disponují partneři z NATO.

5 Zhodnocení výsledků a doporučení

Česká republika jako člen mezinárodních koalicí je v pozici, kdy nejenže musí brát zřetel na obranu a ochranu svrchovanosti vlastního státu, ale v současné době je, více než v době vstupu do NATO, nutné posilovat mezinárodní kooperaci s partnery Aliance s ohledem na neustále se zhoršující bezpečnostní situaci. Je stěžejní vycházet z analýz dlouhodobého trendu vývoje mezinárodních vztahů, chování státních aktérů a také z odhadů možných mezinárodních hrozeb. Ve světle nepříznivých analýz je nutné z pozice politické reprezentace nejen fabulovat o možných řešeních v podobě zvyšujícího se rozpočtu na obranné výdaje, ale tyto výroky uskutečnit. Predikce výdajů na obranu je v současné době prezentována politickou reprezentací jako navyšující se. Do roku 2020 by měly být na úrovni 1,4 % HDP ovšem s dovětkem, že se výše výdajů bude odvíjet od reálného HDP. Tato deklarace je logická avšak pro rezort obrany zcela nepřijatelná, protože k dlouhodobé udržitelnosti rozvoje rezortu musí být předvídatelný rozpočtový rámec. V důsledku nejistoty finančních prostředků je problematické plánovat akvizice ve střednědobém a potažmo i v dlouhodobém horizontu. Z toho důvodu posléze dochází k nenaplnění plánů a odsouvání strategicky důležitých nákupů o další roky. V důsledku toho modernizace AČR neprobíhá nebo jen částečně. Dochází pouze k prodlužování životnosti zavedených systémů za účelem funkčnosti. Nedochozí však k modernizaci ve smyslu obměnění systémů tak, aby byly kompatibilní se systémy zavedenými v armádách Aliance.

Do budoucna se problém financování nákupů pro rezort obrany jeví jako problematický v jeho stálosti hodnoty, protože je přímo navázaný na hospodaření státu jako celku (výše HDP). Pokud bude předpoklad zvyšujícího se rozpočtu na výdaje reálný a uskutečnitelný, neznamená to automaticky skokové zlepšení do investic pro AČR. Hlavním problémem je legislativa.

Je mylné se domnívat, že jedinou překážkou v modernizaci AČR je pouze nedostatek financí. Je zjevné, že i s navýšením rozpočtu není systém nabývání majetku efektivní. Rezort obrany je povinen se řídit zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, který je jistě optimální pro veřejný sektor, ovšem pro potřeby AČR je nepružný a zapříčiňuje zdlouhavý proces nabývání majetku do rezortu MO. V říjnu roku 2016 došlo

k novelizaci (zákon č. 134/2016 Sb., o veřejných zakázkách), ale sami odborníci deklarují, že je pro uživatele mnohem složitější a klade nároky na větší orientaci v dané problematice. Mohlo by se jevit, že novela umožňuje větší benevolenci v zadávání veřejných zakázek ve smyslu širšího prostoru pro úpravu znění zákona interními směrnici, ovšem realizace zakázek může být dvousečná. Interní směrnice, z hlediska právní síly, spadá do podzákoných právních aktů. Ovšem v případě řešení uzavření zakázky s veřejným dodavatelem u soudu by mohlo dojít v budoucnu na správní řízení, ve kterém bude mít vyšší právní sílu zákon. Bude tedy záležet na právním výkladu daného soudce, který bude případ posuzovat. Je tedy nasnadě, že novela by mohla více uškodit veřejným zadavatelům oproti snaze celý proces usnadnit.

Z pohledu rezortu obrany není tato novela přínosná. Kdyby měli zákonodárci opravdu snahu o snadnější průběh čerpání finančních prostředků, tak by rezort obrany oprostili od povinnosti se zákonem č. 134/2016 Sb. řídit a uzákonili by proces řešení veřejných zakázek mimo veřejný sektor stejně jako v zemích Aliance. Jedním z příkladů neefektivního nabývání majetku do rezortu je nákup nových taktických vest. V současné době je jejich počet na takové úrovni, aby byla zabezpečena ochrana VZP v mezinárodních misích. Avšak vestám již prochází životnost, protože balistické pláty již nesplňují bezpečnostní podmínky. Armáda měla v úmyslu zakoupit 2291 kusů balistických vest od českého výrobce Česká Zbrojovka a to konkrétně model CZ Combat za 68 milionů Kč, ale k uzavření obchodu nakonec nedošlo z důvodu nejasné specifikace. AČR neměla možnost ovlivnit takticko-technické data (TTD), protože je s AČR Česká Zbrojovka nekonzultovala a vojenské zkoušky by byly provedeny s tím, že by nebylo možné nedostatky odstranit. Z tohoto důvodu by byla přínosná úprava nabývacího procesu. Výsledkem všeho tak nakonec bude nákup vest od NATO Support and Procurement Agency (NSPA) za mnohem větší cenu, ale s požadovanými TTD.

Po celou dobu působení AČR v Alianci si je ČR vědoma přínosu zahraničních operací a s tím spojené účasti AČR na udržení konfliktů mimo území EU. Je to totiž jeden z nástrojů řešení krizových situací. Účast AČR v misích a operacích mezinárodních vládních organizací i ad hoc mnohonárodních koalic vybavených adekvátním mandátem. Za tímto účelem by ČR měla zdokonalovat národní systém vysílání expertů do zahraničních misí na základě získaných zkušeností a úzké meziresortní spolupráce.

5.1 Doporučení směřující k udržitelnosti bojeschopné AČR

Po důkladné analýze vývoje výdajů České republiky na obranu v časovém horizontu od vstupu do Severoatlantické aliance do roku 2016, lze stanovit doporučení, která by mohla vést k zamyšlení nad celkovou koncepcí a směřování Armády České republiky.

V první řadě je nutné zefektivnit hospodaření v rezortu MO a stabilizovat rozpočet rezortu obrany. K tomu by mohla přispět následující doporučení:

- Nová legislativa k nabývání majetku do rezortu MO. Je důležité plnit Alianční závazky ve smyslu účasti na zahraničních misích a snažit se o dosažení 2% hranice výdajů na obranu z HDP. Ovšem mnohem důležitější je spolupráce politické a armádní reprezentace na legislativních opatřeních, která by umožnila zrychlit čerpání finančních prostředků na realizaci projektů vedoucích k modernizaci AČR. Konkrétně je tedy žádoucí stanovit rozdílné podmínky při výběrových řízeních při nabývání majetku do rezortu MO a pro veřejný sektor.
- Zefektivnění alokace finančních prostředků. Důležité je si uvědomit, že pokud armáda žádá o navýšení finančních prostředků na realizaci obnovy např. vozového parku je nutností politické reprezentaci ukázat snahu a hlavně realizaci proinvestování rozpočtu na konkrétní zakázky. V opačném případě dojde k tomu, že opět nastane útlum a dojde na otázku: Proč neustále navyšovat rozpočet, když není optimálně a konkrétně alokovan? Pro úspěšný proces nabývání majetku do rezortu obrany je ovšem nutné ho v zákoně 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek postavit odděleně od ostatních veřejných zadavatelů s cílem celý nabývací proces zrychlit a zefektivnit. Na druhou stranu by bylo vhodné, aby Poslanecká sněmovna fungovala jako katalyzátor mezi vládou a opozicí, aby bylo snadnější realizace dosáhnout. Je tedy žádoucí propojit snahu jak na straně rezortu obrany, tak poslanecké reprezentace.

- Nevázat rozpočet rezortu MO na HDP. Aby mohlo dojít ke stabilizaci rozpočtu MO, nesměl by být vázaný na vůli politické reprezentace a na vývoj hospodaření ČR. Tím by byla zajištěna stabilita a možnost realizovat projekty, které jsou dlouhá léta odsouvány. Umožnilo by to tedy stabilní plánování investic ve střednědobých a dlouhodobých plánech rezortu MO. Výše rozpočtu pro kapitolu 307 MO by pouze reflektovala aktuální výši inflace v daném roce. Tímto modelem se již ze zemí V4 řídí Polsko a je jedinou zemí, která dlouhodobě splňuje požadavek na 2% HDP.
- Zvýšení investic do výzbroje. Zefektivnění hospodaření by rezort MO mohl dosáhnout i alokováním finančních prostředků na investice. V roce 2016 sice došlo k využití všech přidělených rozpočtových prostředků, ale jen zlomek těchto financí byl alokovan do investic. Většina peněz byla rozpuštěna do příspěvkových organizací MO a velký objem finančních prostředků si vyžádal pronájem Gripenů (došlo tedy k prolongaci schopnosti). Je stěžejní si uvědomit, že právě investice do nového a moderního vybavení armády je prioritní k udržení bojové schopnosti armády. Bylo by tedy mylné se domnívat, že pokud naplníme 2% závazek vůči NATO, ale finanční prostředky budou neúčelně alokovány, dostojíme závazku právě z důvodu nezvýšení bojových schopností. Příkladem neúčelně vynaložených prostředků se může stát nákup nových vrtulníků. Již dva roky se vede na politickém i armádním poli diskuse o jejich nákupu. Pokud má ČR přispívat ke společné obraně, je žádoucí pořídit bojové vrtulníky, které již byly v minulosti nasazeny v bojových akcích. AČR má prostředky na jejich nákup, ale problémem zůstává myšlenkový proud, ve kterém se veze většina vrcholových představitelů uvažujících nad nákupem víceúčelových vrtulníků. Pro potřeby AČR k plnění mírových misí je to jistě výborný nápad, ale je nutné vidět věci v širší a dlouhodobější perspektivě s ohledem na stále se přiosτρující se situaci ve světě. Spojencům je nutné nabídnout prokazatelnou přidanou hodnotu a ne jen nereálné sliby. Pokud by se rozpočet pro rezort obrany nezvyšoval a docházelo by k navyšování počtu VZP, co již deklaroval Náčelník generálního štábu, hrozilo by riziko

zvyšujících se mandatorních výdajů na úkor investic. Armáda by tak byla sice početně silnější, ale se stále zastaralou vojenskou technikou.

- Zrychlení navyšování rozpočtu kapitoly 307 MO. Ze slov nově zvoleného ministra obrany USA Jamese Mattise lze soudit, že pokud do konce roku 2017 nebudou spojenci vydávat na obranu požadovaná 2% HDP, dojde k znatelnému snížení angažovanosti právě USA. Pro rozpočet Spojených států amerických představuje udržení míru v Evropě 10 mld. USD ročně a občané USA již nejsou ochotni Evropu dotovat. Z tohoto důvodu by měla politická reprezentace přehodnotit plánovaný růst výdajů na obranu. V současné době se hovoří o meziročním navýšení 9 mld. Kč, což by znamenalo dosažení hranice 1,4 % HDP v roce 2020. Zaznívají argumenty ve smyslu, že AČR není schopna tento obnos efektivně využít, což souvisí se změnou legislativy.
- Transformace Univerzity obrany. Vysoké školství má v AČR dlouholetou tradici, ale z auditu vyplynulo, že je provoz univerzity na počet personálního zabezpečení a studentů nákladný (cca 1 mld. Kč). Řešení by mohla být redukce počtu odborných asistentů. V současné době má Univerzita obrany jednoho učitele na dva studenty. Při současném klesajícím počtu studentů, kteří postoupí ve studiu do druhého semestru je nasnadě uvažovat o částečné redukci. Jistou odtrženost stávajících vyučujících od praxe by mohla vyřešit rotace na systemizovaných místech. Např. major působící jako náčelník ženijního oddělení na brigádě v Bechyni by mohl být na dva roky umístěn jako učitel na univerzitě a učitel by mohl zastat jeho místo na brigádě. Tento model by měl jistě odstupem času pozitivní výsledky.
- Přehodnotit Bílou knihu o obraně ČR. Dalším zásadním krokem by mělo být co nejrychlejší přepracování Bílé knihy o obraně ČR, která vznikala za naprosto odlišných bezpečnostních a ekonomických podmínek v Evropě i ve světě. Zásadní dopad na její znění měla ekonomická situace v ČR

a politické zadání tehdejšího ministra obrany Alexandra Vondry, který prosadil výše zmíněnou tzv. ekonomickou reorganizaci, která ve svém důsledku ochromila schopnost řízení a plánování operací na štábech všech stupňů AČR. Nutnost přepracování koncepce je také z důvodu obracení trendu výdajů na armády a s tím spojených investic, které se již nyní s Bílou knihou o obraně ČR dostávají do rozporu. Nejednalo by se jen o narovnání stavu, ale i o stanovení budoucího směřování armády. Tento směr se za 7 let od přijetí Bílé knihy zásadně změnil.

5.1.1 Opatření rozvoje bojeschopného útvaru AČR

Jednou z oblastí, která by měla být přehodnocena, je protivzdušná obrana České republiky. O zrušení 251. protiletadlového raketového oddílu 25. protiletadlového raketového pluku hovořila v roce 2010 Bílá kniha o obraně ČR. Později byl tento směr vývoje pozměněn a stále se uvažuje o udržení schopnosti protiletadlové obrany na střední vzdálenost (od 4,4 do 23 kilometrů).

Z analýzy současného stavu PVO a to konkrétně systému středního dosahu 2K12 KUB (251. protiletadlový raketový oddíl) vyplynulo, že neustálým prodlužováním životnosti jsou umožňovány prostředky, které by se daly použít efektivněji. Schopnost obrany na střední vzdálenost je již dnes zajišťována schopnostmi s možností působit paralelně a provázaně. Jsou jimi taktické letectvo a elektronický boj. Mobilní a stacionární pasivní sledovací systémy, které jsou dislokovány na hranicích ČR, jsou schopné zachytit nepřátelskou aktivitu ještě než je překročena hranice ČR. Tuto skutečnost operátoři zahlásí na Control and Reporting Centre (CRC) do Staré Boleslavi a to aktivuje taktické letectvo v Čáslavi k zásahu. Pokud by AČR pořizovala nový komplet namísto stávajícího, bylo by nutné počítat s finanční náročností cca 15 – 20 mld. Kč. V tomto případě se jeví jako racionální myšlenka investice do nadzvukového letectva v souladu s Bílou knihou o obraně ČR a zrušení systému 2K12KUB bez náhrady. Společně se zrušením systému KUB redislokovat 252. Protiletadlový raketový oddíl vyzbrojený systémem RBS k pozemním silám, konkrétně 4. brigádě rychlého nasazení (Tábor, Žatec, Chrudim) a 7. mechanizované brigádě (Hranice na Moravě). Zbývající síly a prostředky 25. protiletadlového raketového pluku včetně infrastruktury využít jako organizační jádro nově vznikající třetí

mechanizované brigády. V posádce Strakonice lze využít stávající nemovitá infrastruktura, která je schopna okamžitě pojmout nejen velitelství této nově vytvářené brigády, ale i jeden až dva mechanizované prapory. Pořízení zcela nového kompletu by se pohybovalo v rozmezí 15 – 20 mld. Kč, za které lze pronajmout na dobu 10 let dalších 14 letounů JAS-39 Gripen. Tímto krokem by AČR získala k současným čtrnácti pronajatým Gripenům dalších čtrnáct. Není nutné obsáhnout veškeré schopnosti. Je nutné se specializovat a v tom být na špici.

Pokud by prostředky krátkého dosahu (RBS) byly umístěny u mechanizovaných brigád, přispěly by mnohem efektivněji k přímé obraně vojsk.

5.2 Predikce hrozeb pokračujícího trendu snižování obranných výdajů

Česká republika dlouhodobě identifikuje hrozby v bezpečnostním prostředí, i ty které nemají přímý dopad na její bezpečnost, ale mohou mít přímý či nepřímý dopad na členy Severoatlantické aliance. Pokud by ČR nebyla součástí řešení konfliktů (etnických, teritoriálních, politických, ekonomických), mohlo by to pro ni mít negativní vliv v podobě ozbrojených konfliktů. V rámci mezinárodního uspořádání dochází neustále ke snaze o přerozdělení moci. Mocnosti se nezdrahají použít i novodobé metody vynucování svých mocenských cílů jako jsou hybridní metody válčení (zpravodajské dezinformace, propaganda působící na psychiku). Mezi další možné hrozby, kvůli kterým je nutné zvyšovat výdaje na obranu:

- hrozba terorismu (již na území EU se vyskytují tzv. zahraniční bojovníci, kteří působí samostatně vedení společnou ideologií);
- nelegální migrace vznikající jako důsledek ozbrojených konfliktů mimo území EU. I snaha o začlenění nelegálních migrantů do společnosti nemusí odvrátit nebezpečí sociálního napětí ve společnosti (nebezpečí radikalizace). V této souvislosti je potřeba, aby ČR prosadila a participovala na zavedení kontrol na hranicích schengenského prostoru. Prozatím dochází k tomu, že pouze jednotlivé státy přistupují k samostatné či posílené kontrole národních hranic a neexistuje ucelená představa a už vůbec ne projekt, který by se snažil o řešení dané problematiky. Prozatím se hovoří pouze o tzv.

společné evropské obranné politice. Tato myšlenka ovšem zatím postrádá hmatatelnou realizaci. Je nezbytné kontrolovat i legální migraci a dbát na bezpečnost občanů nejen tu fyzickou, ale brát na zřetel i ochranu pracovního trhu. V souvislosti s legální i nelegální migrací se do popředí možných problémů dostává obava spojená s šířením infekčních nemocí, proti kterým organismus Evropana nemá protilátky. Je tedy nutný zvýšený zájem nejen o zdraví veřejnosti, ale i vojáků z povolání. Zdraví, ač je vnímáno jako samozřejmost, může armádu zcela vyřadit z provozu;

- zbraně hromadného ničení (balistické řízené střely, řízené střely s plochou dráhou letu – jsou schopny zasáhnout z velké vzdálenosti území ČR, proto je nutné vydávat prostředky na modernizaci nebo na pořízení aktivní a pasivní obrany;
- palčivým celosvětovým problémem se stále s větší naléhavostí stává surovinová a energetická nedostatečnost. Již v minulosti docházelo k zabránění území se strategickými surovinami pod uměle vytvořenou záminkou nutnosti vstupu na území státu, který ji disponoval. Proto lze i v budoucnu očekávat stále častěji opakující se scénář. V současné době již existují mechanismy, které nahrazují stávající spalovací motory dávající možnost alternativy a náhrady ropných produktů. Otázkou zůstává, proč nejsou finančně dostupné pro širokou veřejnost. Přejít na nové technologie by byl finančně náročný a v případě AČR jistě v brzké budoucnosti zcela nemyšlitelný. Ovšem po hlubším zamyšlení by tato možnost dala státu ještě větší suverenitu, protože by nebyla závislá na dodávkách ropy ropovody Družba a IKL. Pokud je tedy na obranyschopnost nahlíženo z tohoto úhlu pohledu, bude ČR neobojednatelná po vyčerpání povinných státních rezerv pohonných hmot. Je tedy důležité vytvářet předpoklady pro nepřerušované dodávky strategických surovin a tím tvorbu strategických rezerv státu;

- problémem se může stát i klimatická změna v podobě sucha. Tato skutečnost může do budoucna změnit geopolitické uspořádání. Mohla by znamenat atak na národní bezpečnost státu a ozbrojené síly musí být připraveny i na tuto eventualitu;
- podcenění rozvoje obranného průmyslu. ČR by se měla zaměřit na rozvoj obranného průmyslu na území České republiky, protože pokud nastane válečný konflikt, jak se budou přepravovat náhradní díly nebo munice k zbraňovým systémům ze zahraničí? Nebo může být nepřítelem právě ta země, od které máme vojenský systém pořízený, a nebude možné doplnit náhradní díly. Jak potom řešit tento problém?;
- kybernetické útoky. Nelze přesně specifikovat, jaké škody v oblasti kybernetické bezpečnosti způsobil dlouhodobý výpadek finančních prostředků. Lze pouze konstatovat, že odborníci na tuto problematiku v Armádě chybí. Je nutné si uvědomit poddimenzování této oblasti a nemožnost odborníky zaplatit, jelikož se do budoucna stále více digitalizovaná Armáda neubrání útokům z virtuálního prostředí.

Do konce 90. let 20. století bylo největší bezpečnostní hrozbou vypuknutí konfliktu mezi tzv. Východem a Západem (jaderný konflikt). V té době bylo oproti současnosti jednodušší predikovat možné hrozby a protivník byl známý. Po rozpadu bipolárního světa si ČR zajistila svým členstvím v Severoatlantické alianci ochranu spojenců před hrozbami, které změnilý svůj ráz. V současné době je významným problémem asymetrie konfliktů. Protivník může být jakýkoliv zradikalizovaný člověk útočící samostatně nejen v reálném, ale i virtuálním prostředí.

5.3 Přehodnocení schopností AČR

Bylo by licoměrné tvrdit, že se v resortu MO nedá ušetřit cestou zvýšení efektivnosti čerpání přidělených prostředků. Možný přebytek však musí zůstat v resortu k reinvestování a ne být odveden do státní pokladny, jak se to děje v současné době. Žádnou skutečnou úsporou není samozřejmě to, že resortní akviziční pracoviště nejsou schopna každoročně vysoutěžit a včas uzavřít všechny smlouvy podle příliš složitého zákona o veřejných zakázkách, který vychází z předpokladu nedůvěry státu vůči všem. Je to chyba špatně nastaveného zákona pro podmínky resortu obrany, kde zdaleka ne všechny (strategické) komodity pro potřeby OS ČR lze nakoupit podle běžných standardů a podle běžných obchodních podmínek. Špatně jsou nastaveny i procesy uvnitř resortu včetně neadresné osobní odpovědnosti za neprovedené nákupy.

Pokud nechce být Česká republika jen černým pasažérem Severoatlantické aliance je potřeba soustředit pozornost na navýšení zdrojů nejen pod hrozbou odvrácení se Spojených států amerických, v podobě zcela konkrétních vyjádření pana prezidenta Trumpa na adresu členských států Evropské unie, od podpory společné obrany. Proto je nezbytné, aby si i ČR uvědomila, že je nutné závazky plnit hlavně tím, že zvýší svoji bojeschopnost.

V první řadě je nutné nahradit zastaralou ruskou techniku a to nejen vozidla UAZ, ale hlavně bitevníky Mi-24/35 Hind za nové. Jejich životnost končí v roce 2018 a již dva roky probíhá výběr náhrady. Měly by to být víceúčelové transportní vrtulníky koupené na úrovni národních vlád. Prozatím nedošlo k upřednostnění žádného ze zamýšlených. Důležité je si na úrovni ministerstva obrany a generálního štábu uvědomit, zda je ze strategického hlediska nutné zachovat protiletadlový pluk a pokud ano, rozhodnout o budoucnosti protiletadlového systému KUB. V neposlední řadě je nutné dokončit obměnu vozového parku 4. mechanizované brigády.

Jedním z problémů, které přímo ovlivňují ztrátu schopností v oblasti vojenských specialistů v důstojnických hodnostech, je v současné době systém vzdělávání na Univerzitě obrany v Brně. Nejedná se jen o výše uvedený systém vzdělávání pilotů, ale podobné je to napříč dalšími odbornostmi, jako např. řízení letové provozu, informační technologie, elektronický boj. Zájem o studium na UO v posledních letech klesá. Někteří

studenti považují studium za nejjednodušší cestu do armády, při které se vyhnou intenzivnímu vstupnímu výcviku ve Vyškově v trvání 3 měsíců, protože studenti prvního ročníku ho absolvují ve zkrácené formě. V tomto případě se jedná o desítky studentů ročně, kteří ukončí studium v 1. semestru a již jako příslušníci AČR jsou zařazeni k útvarům.

Proto je zde prostor k diskuzi o reformě vojenského školství. Naskýtá se více variant jak tento problém řešit:

- jako reálná varianta působí transformace UO, kdy by se část UO rozvíjela na bázi Centra simulačních a trenažerových technologií a zabývala by se pouze:
 - a) odbornými kurzy pro specializovaný personál AČR;
 - b) kariérními kurzy vyšších důstojníků;
 - c) kurzem generálního štábu.

Dalším krokem by byl vznik katedry vojenství na jedné z brněnských vysokých škol např. Masarykova univerzita nebo VUT společně s umožněním využívání kapacit vojenských kasáren Šumavská a Černá Pole.

- nebo odprodej dlouhodobého hmotného majetku (nemovitosti náležející UO) a zavedení přímé rekrutace vysokoškolsky vzdělaných odborníků dle momentálních požadavků resortu MO, ve kterém by sehrál zásadní roli lukrativní náborový příspěvek v řádu statisíců (z úspor za provoz vojenských kasáren Šumavská a Černá Pole). Nový rekrut by se po odborné vojenské stránce připravil na budoucí zastávané systemizované místo v AČR ve Vojenské akademii ve Vyškově. S vojenskou akademií by se sloučila UO a veškeré vzdělávací centrum pro potřeby odborného výcviku by se soustředilo do jednoho celku. Tím by se ušetřily finanční prostředky za odprodání nemovitosti stávající univerzity a zredukoval by se počet vyučujících.

5.4 Návrh kroků k zamezení úbytku specialistů z AČR

Jednu z důležitých schopností AČR lze spatřovat i v samotném lidském kapitálu. Co je již v současné době patrné, je snaha o navýšení početních stavů. Vizí je zvýšení o 5 až 7 tisíc vojáků tak, aby bylo docíleno 90% naplněnosti. Vyvolává to však dojem, že politická reprezentace ČR rozhoduje nekoncepčně a krátkozrace. Jak jinak je možné vysvětlit propouštění vycvičených VZP do zálohy v roce 2013 a opětovná rekrutace nového personálu v roce 2015. Očividně je to důsledek zhoršující se globální bezpečnostní situace. Důsledky tohoto jednání jsou zřejmé. Nově vynaložené finanční prostředky na výcvik v první řadě a časová mezera, kdy tito lidé nebudou schopni zastat znalostně funkce a činnosti po propuštěných odbornících.

Novela zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání zapříčinila odchod některých specialistů do veřejného sektoru. Při projednávání novely se hovořilo o pozitivním dopadu na finanční ohodnocení VZP. Realita je jiná. Došlo ke zrušení osobního ohodnocení, kterým velitel mohl ocenit podřízeného. Po vstupu novely v platnost tedy u některých VZP došlo k reálnému snížení platu o několik tisíc Kč. To vedlo v případě profesionálních pilotů k odchodu k Integrovanému záchrannému systému (IZS) jako pilot vrtulníku pro záchranné operace. Nestabilní vývoj v oblasti názoru na pokračování a modernizaci odbornosti radiotechnického průzkumu zapříčinil odchod zkušených a vysoce inteligentních specialistů do civilních firem jako je Omnipol nebo Retia. Jejich finanční ohodnocení vzrostlo dvojnásobně.

Opět se do popředí dostává otázka: Co může občana motivovat ke vstupu a setrvání ve službě v AČR?

- vlastenectví, které je nutné v občanech pěstovat již od útlého dětství. V současnosti se o to AČR snaží projektem Přípravy občanů k obraně státu (POKOS). Pokračování v projektu je tedy stěžejní pro budoucí zájem dospívajících občanů o obranu státu;
- znovuzavedení možnosti finančního ohodnocení specialisty tak, aby byl plat konkurenceschopný s obdobnou specializací ve veřejném sektoru;

- stanovit VZP výhled kariérního postupu, kterou může u AČR budovat. Stává se, že voják přechází z odbornosti na odbornost a neustále začíná od začátku (plýtvání znalostmi a potenciálem). Může docházet k demotivaci;
- jednou z možností, která by mohla zvýšit početní stav AČR je udělení státního občanství náborovou kampaní pro cizince. Státní občanství by cizinec získal za podmínek stanovených mezirezortním jednáním;
- je nutné si uvědomit, že zaměstnání ve veřejném či soukromém sektoru je značně nestabilní. AČR nabízí alespoň na pár let jistotu;
- zlepšit podmínky přechodu do civilního zaměstnání po skončení kariéry. Již několik let odcházejí VZP z AČR předčasně ve věku, kdy je ještě možné začít si budovat postavení v civilní společnosti. Pokud se tak rozhodne po 40 letech věku, je to značně problematické;
- kariéra VZP může být brzděna neexistencí služebních bytů/domů po vzoru zahraničních armád. V případě přemístění nebo povýšení VZP z 22. zVrL z Náměště nad Oslavou na Vzdušné síly AČR do Prahy se jeho náklady zvýší a plat může zůstat na stejné výši, pokud zůstane v hodnosti. Musí si pronajmout drahý byt, pokud chce zůstat s rodinou nebo se rozhodne pro osamělý život na ubytovně. Stálo by tedy za zvážení tento benefit obnovit. Po zrušení služebních bytů v roce 2005 se vojákům přidružil k platu tzv. příspěvek na bydlení v hodnotě 10 000 Kč, tak aby si mohl pronajmout byt kdekoliv, kde bude nutné sloužit. Od 1. 7. 2016 tento příspěvek činí 3 000 Kč. Pokud spolu žijí dva vojáci ve společném bytě, příspěvek se krátí na polovinu. Důsledkem těchto změn je demotivace vojáků usilovat o postup v kariéře;
- přehodnotit výsluhové náležitosti tak, aby obdobně jako policista ČR po 15 letech služby i VZP po 15 letech služby odcházel s 20% z hrubého platu oproti současným 5%. To by mohla být motivace nejen pro specialisty a AČR by mohla vybírat z kvalitního personálu.

6 Závěr

Cílem diplomové práce bylo zhodnocení vývoje hospodaření rezortu obrany a analýza výdajů na obranu ČR od vstupu do NATO, pojednání o dopadu reforem na AČR a predikce hrozeb, které souvisí s trendem snižování obranných výdajů, navržení podmínek k zamezení odchodu specialistů do civilního sektoru a opatření nutná k zavedení pro udržitelnost rozvoje bojeschopnosti u vybraného útvaru AČR.

Teoretická část diplomové práce pojednala o k zařazení zkoumaného cíle do problematiky rozpočtové politiky. Zabývala se objasněním pojmu cílů a nástrojů fiskální politiky a z ní se vyčleňujících charakteristik rozpočtu (funkce rozpočtu, příjmy a výdaje rozpočtu). Hlavní zkoumaná oblast rozpočtu kapitoly 307 Ministerstva obrany byla zařazena do systému odpovědnostního třídění státního rozpočtu podle vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě. Byl objasněn vývoj příjmů a výdajů rezortu obrany v období od vstupu České republiky v roce 1999 do roku 2016. Primárním zdrojem pro čerpání informací se stal dokument Státní závěrečný účet České republiky. Byly zdůvodněny příčiny objasňovaného vývoje hospodaření rezortu obrany v závislosti na rozpočtové kapitole MO rozšířeného o výdaje alokované na zabezpečení zahraničních misí a zajištění obrany České republiky. V teoretické části práce byl srovnán vývoj čerpání rozpočtu kapitoly MO od vstupu do NATO a k porovnání obranných výdajů České republiky a států Severoatlantické aliance.

Praktická část diplomové práce analyzuje schopnosti AČR dodržet úroveň přípravy za nestability alokace finančních prostředků pro rezort obrany. Analýza se dotýká schopnosti plnění závazků vyplývajících z členství v Severoatlantické alianci při zhoršující se celosvětové bezpečnostní situaci. Práce porovnála vývoj přístupu ke struktuře výcviku AČR, jeho četnost v průběhu sledovaného období a vlivy, které byly příčinou změny. Byl vyvozen dopad snižovaných rozpočtů rezortu obrany na výcvik a investice do modernizace vojenské techniky v průběhu sledovaného období s predikcí trendu vývoje do roku 2020. Následně byla zanalyzována problematika hodnoty příspěvku k plnění závazků vůči Severoatlantické alianci ve srovnání s členy tzv. Visegrádské čtyřky a důsledek vlivu reforem v Armádě a schopnosti, kterými Armáda disponuje. Byl porovnán případný vliv novelizace zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání na úbytek vojenských

specialistů. O bariérách vstupu vojáka z povolání na trh práce při odchodu z aktivní služby a možných alternativách dalšího profesního uplatnění pojednala samostatná kapitola. Vyústěním praktické části diplomové práce je rozbor konkrétních dopadů nedostatku finančních prostředků u vybraného útvaru Armády České republiky. Z výsledku SWOT analýzy stavu AČR v roce 2017 vplynula možná doporučení směřující k udržitelnosti bojeschopné AČR a predikce hrozeb působících na ČR při snižování výdajů na obranu.

Určit přiměřenou výši vojenských výdajů na obranu je nelehký úkol. Ovšem za uplynulá téměř dvě desetiletí od vstupu do struktury Severoatlantické aliance lze po analýze problematiky vysledovat oblasti, jejichž transformací by mohlo dojít k zefektivnění hospodaření rezortu obrany. Od roku 2014 se zhoršující se bezpečnostní situací ve světě, lze pozorovat mírný obrat ve vnímání potřeby upřednostňovat navyšování rozpočtu. Lze to vnímat jako jistý posun, ale desetiletí podfinancované Armády se odrazily na zastaralé technice, menší intenzitě výcviku, malé pružnosti schopnosti pořizovat majetek, menší motivaci vstupu občanů do Armády.

Hlavním přínosem diplomové práce jsou doporučení, která vplynula z provedené SWOT analýzy směřující k zefektivnění hospodaření v rezortu obrany se zaměřením na přehodnocení legislativy k nabývání majetku do rezortu obrany s cílem zjednodušit celý proces pro neveřejné zadavatele. Je důležité, aby byl rezort schopen přidělené finanční prostředky alokovat do majetku a schopností, které jsou opravdu stěžejní a s tím souvisí přehodnocení nastaveného směru v roce 2010 Bílou knihou o obraně ČR s reakcí na aktuální dění na bezpečnostním poli. S investicí do modernizace techniky či jejího nahrazení novou již Armáda začala výhledově kalkulovat, ale je nutné upřednostnit projekty, které nebyly z důvodu nedostatku finančních prostředků realizované (nákup vrtulníků, PSS Věry NG, výstroje pro VZP, nahrazení zastaralého vozového parku). Byly navrženy kroky, které by měla reflektovat chystaná novela zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání v roce 2017. Byly vytyčeny možné hlavní hrozby, na jejichž eliminaci je nutné reagovat navyšováním rozpočtu.

V rámci úvah nad koncepcí a směřování rezortu obrany je jednoznačné, že se budou navyšovat počty VZP. Avšak toto navyšování by mělo být směřováno k sestavení třetí mechanizované brigády, která by mohla být dislokována v posádce Strakonice po transformaci protiletadlového raketového pluku. Byla by tak efektivně využita stávající

infrastruktura a nedošlo by k opuštění nemovitostí, do kterých byly vloženy nemalé finanční prostředky, a které jsou schopny kapacitně pojmout větší počet VZP, než jsou nynější tabulkové počty 25. plrp.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Tištěné dokumenty

Knižní publikace

AUŘEDNÍK, Jiří. *Rozpočet – fakta a trendy 2016*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2016. 32 s. ISBN 978-80-7278-690-9.

HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. 340s. ISBN 978-80-7357-497-0.

HELÍSEK, Mojmír. *Makroekonomie*. Praha: MELANDRIUM, 2002. 326 s. ISBN 80-86175-26-X.

NAHODIL, František. *Veřejné finance v České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o. 368s. ISBN 978-80-7380-162-5.

PERNICA, Bohuslav. *Profesionalizace ozbrojených sil – trendy, teorie, zkušenosti*. Praha: Ministerstvo obrany ČR – AVIS, 2007.247 s. ISBN 978-80-7278-381-6.

Oficiální dokument

Česká republika. *Bezpečnostní strategie České republiky*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015.25 s. ISBN 978-80-7441-005-5.

Česká republika. *Usnesení vlády České republiky č. 1172 k účasti ozbrojených sil České republiky na vojenských cvičeních mimo území České republiky a účasti ozbrojených sil jiných států na vojenských cvičeních na území České republiky v roce 2017*. Praha: Odbor vládní agendy, 2017.

ŠEDIVÝ, Jiří a kolektiv. *Bílá kniha o obraně*. Praha: Ministerstvo obrany ČR – odbor komunikace a propagace (OKP), 2011.168 s. ISBN 978-80-7278-564-3.

Článek v seriálové publikaci

BORKOVEC, Zdeněk. Proces vstupu ČR do NATO a jeho vliv na utváření bezpečnostního systému ČR. *Vojenské rozhledy*. 2014, roč. 23 (54), č. 1, s. 8–21. ISSN 1210 – 3292.

KUFČÁK, Jakub. The V4 Countries and the Impacts of the Austerity Cuts on their Defence Spending and Armed Forces. *Obrana a strategie*. 2014, č. 2. ISSN 1214-6463.

MAREK, Vladimír. KUB a jeho náhradníci. *Areport*. 2016, č. 12. ISSN1211-801X.

MIČÁNEK, František, a kol. Zpráva o stavu zabezpečení obrany ČR v roce 2014 -mýty a realita. *Vojenské rozhledy*. 2014, roč. 23 (55), č. 2. ISSN 2336-2995.

POTOČNÁK, Miroslav. Vojáci na trhu práce. *Areport*. 2016, č. 3. ISSN 1211-801X.

ZDOBINSKÝ, Michal. Digitalizovaný KUB. *Areport*. 2008, č. 1. ISSN 1211-801X.

7.2 Elektronické dokumenty

Webové stránky a příspěvky na webových stránkách

25PRLP, 2K12 KUB [online]. 2016. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z WWW: <http://www.25plrp.army.cz/2k12-kub>

AN, armádní noviny. *Modernizace Armády České republiky mezi roky 2016-2020* [online]. 2016. [cit. 2017 – 02-23]. Dostupné z WWW:<http://www.armadninoviny.cz/modernizace-armady-ceske-republiky-mezi-roky-2016-az2020.html?hledat=investi%C4%8Dn%C3%AD+v%C3%BDdaje+2016-2020>

AN, armádní noviny. *Rekvalifikace veteránů: Cesta jak využít potenciál bývalých vojáků* [online]. 2013. [cit. 2016 – 12-30]. Dostupné z WWW: <http://www.armadninoviny.cz/rekvalifikace-veteranu-cesta-jak-vyuzit-potencial-byvalych-vojaku.html>

ARMY, *protiletadlový raketový komplet 2K 12M KUB M (SA-6 GAINFUL)* [online]. 2016. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z WWW: <http://www.acr.army.cz/technika-a-vyzbroj/delo/protiletadlovy-raketovy-komplet-2k-12m-kub-m-89751/>

EURACTIV, *Rasmussen v Bratislave upozorňoval na ruské nebezpečenstvo* [online]. 2014. [cit. 2014 – 06-09]. Dostupné z WWW: <http://www.euractiv.sk/obrana-a-bezpecnost/clanok/rasmussen-v-bratislave-upozornoval-na-ruske-nebezpecenstvo-022447>

IHNED, hospodářské noviny. *Cizí vojska na Slovensku nechceme, odmítl Fico slova prezidenta USA* [online]. ČTK. 2014. [cit. 2014-06-09]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.ihned.cz/c1-62293570-cizi-vojska-na-slovensku-nehceme-rekl-fico>

LEGATUS, is NATO a free tier alliance [online]. 2014. [cit. 2014 – 06-09]. Dostupné z WWW: <https://thelegatus.com/2016/10/16/is-nato-a-three-tier-alliance/>

MOČR, ministerstvo obrany České republiky. *Návrat do civilu není jednoduchý, proto by měli vojáci myslet na zadní kolečka včas* [online]. 2013. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z WWW: <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/navrat-do-civilu-neni-jednoduchy--proto-by-vojaci-meli-myslet-na-zadni-kolecka-vcas-80434/>

MOČR, ministerstvo obrany České republiky. Resortní rozpočet [online]. 2013. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z WWW: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>

MOČR, ministerstvo obrany České republiky. *Vývoj skutečných počtů osob v rezortu MO ČR v letech 1992-2015* [online]. [cit. 2017-01-17]. Dostupné z WWW: <http://www.mocr.army.cz/dokumenty-a-legislativa/fakta/vyvoj-skutecnych-poctu-osob-v-rezortu-mocr-v-letech-2011---1993-51566/>

MONITOR, informační portál Ministerstva financí. *Schválený rozpočet 2017* [online]. [cit. 2017-02-23]. Dostupné z WWW: <http://monitor.statnipokladna.cz/2016/schvaleny-rozpocet-2017/>

MONITOR, informační portál Ministerstva financí. *Výdaje kapitoly 307 MO* [online]. [cit. 2017-02-23]. Dostupné z WWW: <http://monitor.statnipokladna.cz/2016/statni-rozpocet/kapitola/307>

MZV, ministerstvo zahraničních věcí. *Kontrola konvenčního zbrojení* [online]. [cit. 2017-01-30]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/cr_a_odzbrojeni/konvencni_zbrane/kontrola_konvencniho_zbrojeni.html

PČR, parlament České republiky. *Informace vlády ČR o účasti na vojenských cvičeních jednotek a štábů AČR se zahraničními partnery v roce 2000* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z WWW: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=113588>

PČR, parlament České republiky. *Účast ozbrojených sil České republiky na vojenských cvičeních mimo území České republiky a účast ozbrojených sil jiných států na vojenských cvičeních na území České republiky v roce 2015* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z WWW: www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/75127/63142/64807

TYDEN, *problémy s reorganizací armády: průtahy a nedostatek peněz* [online]. 2016. [cit. 2016 – 12-30]. Dostupné z WWW:http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/problemy-s-reorganizaci-armady-prutahy-i-nedostatek-penez_408379.html

Článek v seriálové publikaci

BERAN, Pavel. Armáda díky miliardám navíc nabírá nováčky a kupuje pandury. *Česká televize* [online].[cit. 2017-02-26]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.ceska-televize.cz/ct24/ekonomika/1976137-armada-diky-miliardam-navic-nabira-novacky-a-nakupuje-pandury>

BŘEŠŤAN, Robert. Donald Trump, strašák pro český rozpočet. *Hlidací Pes* [online].[cit. 2017-02-26]. Dostupné z World Wide Web: <http://hlidacipes.org/donald-trump-strasak-pro-cesky-rozpocet-ceske-vydaje-na-obranu-by-se-mely-zvysit-o-100/>

GROHMANN, Jan. Modernizace Armády České republiky mezi roky 2016 – 2020. *Armádní noviny* [online]. [cit. 2017-01-09]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.armadinoviny.cz/modernizace-armady-ceske-republiky-mezi-roky-2016-az-2020.html>

MIČÁNEK, František. Naše bezpečnost není samozřejmost. *Natoaktual* [online].[cit. 2016-9-22]. Dostupné z World Wide Web: http://www.natoaktual.cz/nase-bezpecnost-neni-samozrejmost-2016-dw3-/na_analyzy.aspx?c=A160606_101122_na_analyzy_m02

MIČÁNEK, František. Nemáme se za co stydět, aneb co víme o reorganizaci rezortu obrany 2013. *Vojenské rozhledy* [online].[cit. 2016-12-30]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/nemame-se-za-co-stydet-aneb-co-vime-o-reorganizaci-resortu-obrany-2013>

MIČÁNEK, František. Úvahy nad kariérním řádem. *Vojenské rozhledy* [online]. 2014. [cit. 2016-9-26]. Dostupné z World Wide Web: http://vojenskerozhledy.cz/selektivni-vyhledavani/kategorie-clanku/ruzne/uvahy_nadkariernimradem?highlight=WyJcdTAwZmF2YWw5IiwibmFkIiwia2FyaVx1MDBlOXJuXHUwMGVkbSIsIlx1MDE1OVx1MDBlMWRlbSIslnV2YWwh5IG5hZCIsInV2YWwh5IG5hZCBrYXJpZXJuaW0iLCJuYWQga2FyaWVybmltIiwibmFkIGthcmllcm5pbSBYyWRlBzIsImthcmldTAwZTlyblx1MDBlZG0gXHUwMTU5XHUwMGUxZGVtIl0

PAVEL, Petr. NATO potřebuje investovat, výdaje zemí na obranu nestačí. *Český rozhlas* [online]. [cit. 2016-9-22]. Dostupné z World Wide Web: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/nato-potrebuje-investovat-vydaje-zemi-na-obranu-nestaci-zdurazni-1-petr-pavel--1625365

STROPNICKÝ, Martin. Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2014. *Ministerstvo obrany* [online]. (PDF). 2015. [cit. 2015-5-20]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>

STROPNICKÝ, Martin. Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu České republiky za rok 2015. *Ministerstvo obrany* [online]. (PDF). 2015. [cit. 2016-9-26]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>

SVĚTNIČKA, Lubomír. Češi vylepšili „tři prsty smrti“, ruské rakety pomalu docházejí. *Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2016-12-30]. Dostupné z World Wide Web: http://zpravy.idnes.cz/cesi-vylepsili-tri-prsty-smrti-ruske-rakety-pomalu-dochazeji-p6n-/zpr_nato.aspx?c=A120306_231707_zpr_nato_inc

ŠAJTAR, Jaroslav. Před patnácti lety Česko vstoupilo do NATO: Náš přínos ke kolektivní bezpečnosti. *Reflex* [online]. [cit. 2017-01-16]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.reflex.cz/clanek/zpravy/55119/pred-patnacti-lety-cesko-vstoupilo-do-nato-nas-prinos-ke-kolektivni-bezpecnosti.html>

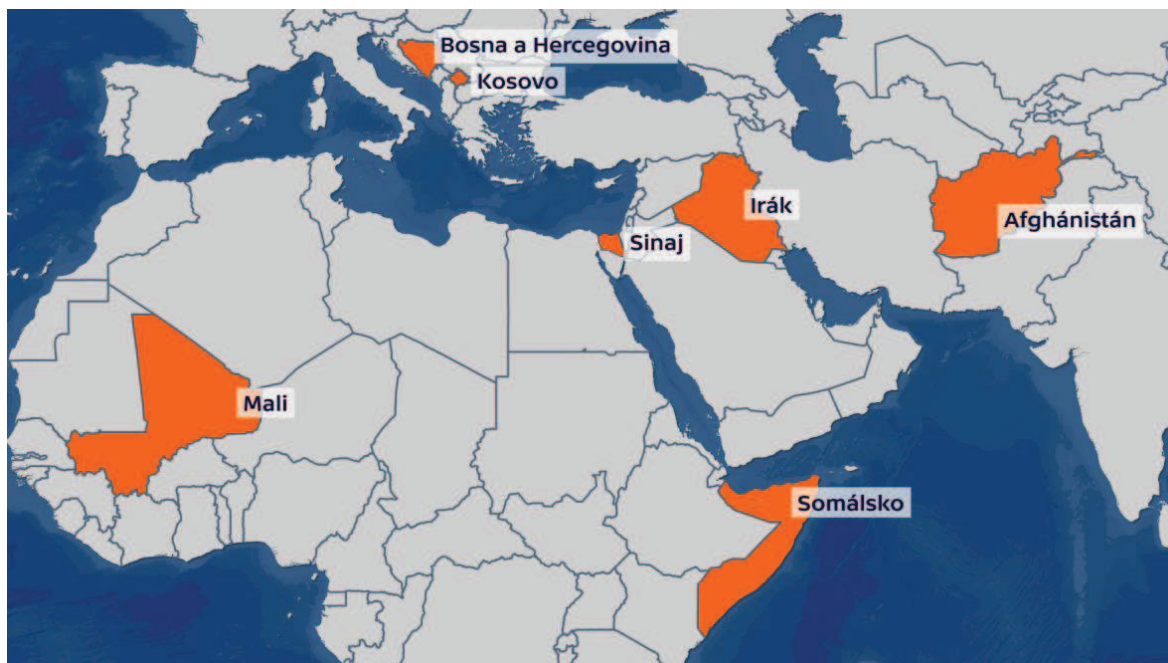
ŠTEFEC, Jaroslav. Nemáme žádnou armádu. Drsná analýza českých ozbrojených sil. *Parlamentní listy* [online]. [cit. 2016-9-22]. Dostupné z World Wide Web: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Nemame-zadnou-armadu-Drсна-analyza-ceskych-ozbrojenych-sil-443575>

Další elektronické zdroje

Česká republika. Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě [online]. [cit. 2017-01-18]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-323#p1>

8 Přílohy

Příloha 1 – Přehled nasazení AČR v zahraničních operacích

Zdroj: BERAN, Pavel. Armáda díky miliardám navíc nabírá nováčky a kupuje pandury. *Česká televize* [online]. [cit. 2017-02-26]. Dostupné z WorldWideWeb: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1976137-armada-diky-miliardam-navic-nabira-novacky-a-nakupuje-pandury>

Příloha 2 – Komplet středního dosahu 2K12 KUB
(Odpalovací zařízení, SURN CZ, Zil-131)

Zdroj: ARMY. *Protiletadlový raketový komplet 2K 12M KUB M (SA-6 GAINFUL)* [online]. 2016. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z WWW: <http://www.acr.army.cz/technika-a-vyzbroj/delo/protiletadlovoy-raketovy-komplet-2k-12m-kub-m-89751/>

Seznam zkratek

AČR	Armáda České republiky
BÚU	Brigádní úkolové uskupení
CRC	Control and Reporting Centre
C4ISTAR	Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance, Target Aquisition and Reconnaissance
CREVAL	Hodnocení bojové připravenosti (Combat Readiness Evaluation)
ČR	Česká republika
ČZ	Česká zbrojovka
ECA	Evropská kmitočtová tabulka
EU	Evropská unie (European Union)
HDP	Hrubý hospodářský produkt
IRF	Síly okamžité reakce
IZS	Integrovaný záchranný systém
MADR	Mobile Air Defence Radar
MBK	Modulární bojový komplet
MO	Ministerstvo obrany
NATINADS	NATO Integrated Air and Missile Defence System
NATO	Severoatlantická aliance (North Atlantic Treaty Organisation)
NBÚ	Národní bezpečnostní úřad
NG	Nová generace (New Generation)
NKÚ	Národní bezpečnostní úřad
NRF	Síly rychlé reakce
NSPA	NATO Support and Procurement Agency
OKT	Obrněná kolová technika
OS	Ozbrojené síly
OSN	Organizace spojených národů
POKOS	Příprava občanů k obraně státu
PVO	Protiletadlová vzdušná obrana
Sb.	Sbírka
SBOP	Společná bezpečnostní a obranná politika
S-KOS	Smlouva o konvenčních ozbrojených silách v Evropě
SOP	Standardizované operační postupy
TTD	Takticko technická data
UO	Univerzita obrany
V4	Visegrádská čtyřka
VZP	Voják z povolání
22.zVrL	22. základna vrtulníkového letectva Sedlec, Vícenice u Náměště n/O

Seznam tabulek

Tabulka 1	Příjmy kapitoly MO v letech 1999 – 2016.....	27
Tabulka 2	Výdaje kapitoly 307 MO.....	29
Tabulka 3	Základní údaje o státním rozpočtu kapitoly MO v roce 2016.....	30
Tabulka 4	Diference peněžních prostředků na zajištění obrany ČR mezi lety 2014 a 2015.....	33
Tabulka 5	Kategorie konvenčních zbraní a zařízení.....	49
Tabulka 6	Investiční výdaje na roky 2016 – 2020.....	51
Tabulka 7	Vývoj počtu VZP, výzbroje a bojové techniky AČR od vstupu do NATO.....	60
Tabulka 8	Vývoj skutečných počtů osob v rezortu MO ČR v letech 1999 – 2015.....	61
Tabulka 9	SWOT analýza stavu AČR v roce 2017.....	71

Seznam grafů

Graf 1	Schválený státní rozpočet na rok 2017.....	16
Graf 2	Výdaje a příjmy kapitoly 307 MO za rok 2016.....	20
Graf 3	Rozpočet MO.....	24
Graf 4	Vývoj příjmů státního rozpočtu kapitoly MO v letech 2012 až 2016.....	25
Graf 5	Schválený rozpočet kapitoly 307 MO na rok 2016.....	28
Graf 6	Přehled vývoje rozpočtu a výdajů v rezortu obrany.....	32
Graf 7	Podíl výdajů na důchody a ostatní sociální dávky na celkových běžných výdajích kapitoly MO.....	34
Graf 8	Procentuální vyjádření podílu obranných výdajů na HDP s 2% hranicí.....	39
Graf 9	Výdaje zemí V4 jako % z HDP.....	56
Graf 10	Meziroční změna ve výši HDP v zemích V4.....	56